

photo (c) mbell

Ú z e m n ý g e n e r e l c e s t o v n é h o r u c h u h l a v n é h o m e s t a S R B r a t i s l a v y

Objednávateľ : Hlavné mesto SR Bratislava,
Primaciálne nám. 1, 814 99 Bratislava
Spracovateľ: JELA, s.r.o.
Brnianska 25
811 04 Bratislava
Zastúpená: Ing. arch. Jela Plencnerová,
konateľka spoločnosti
Dátum : Február 2009

Riešiteľský kolektív:

	Meno a priezvisko	oblasť
1	Ing. arch. Jela Plencnerová	Hlavný riešiteľ – urbanista, architekt
2	Ing. arch. Pavel Gašparovič	Architekt , urbanista
3	Ing. arch. Peter Vaškovič	Architekt , urbanista
4	Ing. arch. Zuzana Jankovičová	Architekt, urbanista
5	Ing. Jan Králík	Lesný inžinier
6	Ing. Kristián Szekeres	urbanistická ekonómia, mestský inžinier
7	Ing. Ján Tomko	Cestná doprava, MHD
8	Ing. Terézia Okšová	Demografia, urbanistická ekonómia
9	Ing. Mária Kačírková	Cestovný ruch, rekreácia občianska vybavenosť,
10	Ing. Michal Martinák	Zásobovanie vodou a odkanalizovanie
11	Ing. Jozef Marko	Zásobovanie el. energiou, telekomunikácie
12	Mgr. Ľubomír Majtán	geografické informačné systémy
13	Daniel Plencner	geografické informačné systémy, počítačové spracovanie

Motto:**Globalizácia hrozí otázkou:**

Budeme môcť cestovať všade, ale vznikne otázka, či sa oplatí cestovať do destinácií, ktoré podľahli natoľko globalizačným tlakom, že v nich nie je čo „iné, (zvláštne) “ vidieť.

Dilema turistu

Obsah:		Zoznam tabuliek:	
1. Úvod.....	4	Tabuľka 1 Základné členenie CR.....	6
1.1. História cestovania	4	Tabuľka 2 Porovnanie vývoja CR v krajinách V4 (2005).....	8
2. Analýza východísk.....	5	Tabuľka 3 Porovnanie základných ukazovateľov CR za roky 2004 - 2006 :.....	8
2.1. Základná charakteristika CR, definícia pojmov.....	5	Tabuľka 4 Najdôležitejšie vysielajúce krajiny	9
2.2. Východiskové podklady a koncepcie	6	Tabuľka 5 Návštevníci v ubytovacích zariadeniach podľa krajov.....	9
2.2.1. Celosvetové trendy rozvoja.....	6	Tabuľka 6 SWOT analýza CR v SR	9
2.2.2. Koncepcia rozvoja CR v SR.....	8	Tabuľka 7 Potenciál Bratislavského regiónu - CR.....	10
2.2.3. Koncepcia rozvoja VÚC.....	10	Tabuľka 8 Prehľad návštevníkov a počtov prenocovaní v Bratislave za rok 2006	12
2.2.4. Koncepcia rozvoja CR v Bratislave.....	12	Tabuľka 9 Kapacita ubytovacích zariadení v Bratislave v roku 2006	12
2.2.5. Hlavné ciele riešenia.....	14	Tabuľka 10 Výkony ubytovacích zariadení z hľadiska typu v Bratislave.....	13
2.2.6. Legislatíva viažuca sa k problematike	14	Tabuľka 11 Tržby ubytovacích zariadení v Bratislave za rok 2006	13
2.2.7. Vymedzenie riešeného územia, systém územného členenia	15	Tabuľka 12 Vyhodnotenie súčasného stavu ubytovacích kapacít - lôžkové kapacity – podľa ÚPN BA..	15
2.2.8. Vzťah k ÚPN VÚC Bratislavský kraj	15	Tabuľka 13 Deficity súčasného stavu na pre návrhové obdobie podľa jednotlivých druhov ubytovacích zariadení – podľa ÚPN BA	15
2.2.9. Vzťah k ÚPN mesta Bratislavy.....	15	Tabuľka 14 Ubytovacie zariadenia podľa kategórií	18
3. Analýza súčasného stavu CR v Bratislave.....	16	Tabuľka 15 Ubytovacie zariadenia podľa okresov mesta	18
3.1. Analýza jestvujúceho potenciálu CR v Bratislave.....	16	Tabuľka 16 Ubytovacie zariadenia podľa MČ	18
3.1.1. Potenciál CR viazaný na medzinárodné vzťahy	16	Tabuľka 17 Multifunkčné zariadenia podľa typu.....	18
3.1.2. Potenciál CR viazaný na prírodné prostredie	17	Tabuľka 18 Multifunkčné zariadenia podľa okresov	18
3.1.3. Potenciál viazaný na vytvorené prostredie	17	Tabuľka 19 Kongresové kapacity podľa typu a okresov	19
3.1.4. Potenciál viazaný na organizačné predpoklady a permanentné aktivity.....	20	Tabuľka 20 Kultúrno-spoločenské zariadenia podľa okresov a MČ	19
3.1.5. Vyhodnotenie štruktúry a kapacít zariadení CR v Bratislave	21	Tabuľka 21 Zaujímavosti CR podľa MČ a okresov	19
3.1.6. Vyhodnotenie dopravných vzťahov s ohľadom na CR.....	22	Tabuľka 22 Stravovacie zariadenia podľa MČ a okresov.....	20
3.1.7. Vyšpecifikovanie a charakteristika najčastejšie ponúkaných produktov o mesta a okolí. 24		Tabuľka 23 Organizačné zabezpečenie CR podľa okresov a MČ	20
3.1.8. Prehľad pripravovaných investičných zámerov priamo súvisiacich s CR	24	Tabuľka 24 Prehľad najvýznamnejších pravidelných podujatí v Bratislave	21
4. Návrhová časť	25	Tabuľka 25 Porovnanie kapacít uvádzaných v ÚPN (2006) a aktuálneho stavu získaného prieskumom (2007) :	21
4.1. Využitie potenciálu CR v Bratislave so špecifikáciou a územným členením.....	25	Tabuľka 26 Dopravná dostupnosť mesta	22
4.2. Odporúčané formy CR vhodné pre ďalší rozvoj CR v Bratislave.....	25	Tabuľka 27 Počet parkovacích miest v garážových domoch v meste Bratislava.....	23
4.3. Návrh základných regulatívov umiestňovania zariadení CR na území hl. m. SR Bratislavy ...	26	Tabuľka 28 Prehľad pripravovaných investičných zámerov priamo súvisiacich s CR podľa záväzných stanovísk hl. m. SR Bratislavy za obdobie rokov 2006 a 2007	24
4.3.1. Všeobecné podmienky a postup lokalizácie	26	Tabuľka 29 Prehľad pripravovaných investičných zámerov, ku ktorým nie sú k dispozícii záväzné stanoviská	24
4.4. Lokalizácia zariadení CR v hl. m. SR Bratislave.....	27	Tabuľka 30 Základné členenie ubytovacích zariadení do kategórií a do tried :	28
4.4.2. Zásady lokalizácie:.....	27	Tabuľka 31 Dimenzovanie ubytovacích zariadení.....	29
4.5. Návrh lokalizácie zariadení CR vhodných pre tvorbu vyšpecifikovaných ucelených produktov CR 36		Tabuľka 32 Dimenzovanie zábavných centier pre mesto:.....	31
4.5.3. Navrhované lokality - Mestské prostredie -A	36	Tabuľka 33 Dimenzovanie kultúrno-spoločenských zariadení	31
4.5.4. Navrhované lokality - Športové zariadenia -B.....	36	Tabuľka 34 Dimenzovanie športových zariadení	33
4.5.5. Navrhované lokality - Prírodné zaujímavosti CR-C.....	36	Tabuľka 35 Dimenzovanie kongresových centier.....	36
4.5.6. Nové produkty CR.....	36		
4.6. Popis navrhovaných lokalít	36		
4.6.7. Navrhované lokality - Mestské prostredie - A	36		
4.6.8. Navrhované lokality – Športovo rekreačné zariadenia – B	40		
4.6.9. Navrhované lokality - Prírodné zaujímavosti CR-C.....	42		
4.7. Námety na nové produkty.....	43		
4.7.10. Nové produkty CR.....	43		
5. Tabuľková časť – Pasport zariadení cestovného ruchu v Bratislave	46		

1. Úvod

1.1. História cestovania

Časy lovcov a zberačov sú už preč, ale mobilita je napriek tomu v našich génoch a zostáva ústredným motívom našich čias.

Keď ideme do histórie, tak v najdávnejších minulosti narazíme na pešie cesty a mosty, ktoré tisícročia predstavovali spojenia s cudzinou. Okrem týchto v prírode sa nachádzajúcich stôp existovali stavby, ktoré slúžili na krátky pobyt pre ľudí, ktorí sa vydali na cestu. Boli to nocľahárne, krčmy a pútnické miesta, ktoré slúžili ako prvé ubytovacie zariadenia.

Cestovanie v staroveku

Vývoj cestovania prebieha paralelne s pribúdajúcimi trvalým osídľovaním krajín. Cestovanie je aj príbehom spania v cudzích posteliach, pretože len Nomádi si prenášajú svoj majetok so sebou a preto sú všade doma. Postupom času v starovekých kultúrach – Číne, Mezopotámii, Egypte vznikali ochranné ubytovania, ktoré slúžili vyslancom alebo šľachticom spriatelovaných národov ako dočasné prístrešie. Zozačiatku okrem týchto cestovalo len málo ľudí, lebo cestujúci boli vystavení nebezpečenstvám a ťažkostiam, ale aj nedôvere domáceho obyvateľstva. Takže väčšina ľudí v minulosti neopúšťala nikdy miesta, kde žili a pracovali. Na cestu sa vydávali aj príslušníci cirkví, ktorí putovali za svätými a k svätým miestam. Okrem toho cestovali umelci, kúzelníci, speváci a herci, teda umelci, ktorých však domáci obyvatelia veľmi nemali radi.

S rozvojom obchodu narastal počet kupcov a obchodníkov, ktorí často prešli nemalé vzdialenosti po tzv. Obchodných cestách, z ktorých najznámejšia bola „Hodvábna cesta“ z Číny do Európy. V rámci Európy to bola „Jantárova cesta“, ktorá viedla od severu na juh.

Nakoľko v staroveku aj v stredoveku bolo veľa vojen, cesty boli plné vojakov a poslov. Niekedy celé oblasti boli kvôli vojnám na nohách a presúvali sa na iné miesta. Vzhľadom na fakt, že pohyby a presuny boli ozaj veľké, nariadili Rimania v Palestíne vykonať sčítanie obyvateľov. Ubytovacie možnosti pre také množstvá cestujúcich boli naozaj veľmi chabé. Najčastejšie sa uchýľovali do nocľahární, ktoré boli stavané v mestách a teda chránené mestskými hradbami. Hygienické pomery v tých časoch boli na veľmi nízkej úrovni, podobné ako je tomu v súčasnosti v rozvojových krajinách.

Zo staroveku sú najznámejšími cestovateľmi filozofi Cicero, Tacitus a cisári a dobyvatelia, ako Herodot, Cézar a neskoršie Alexander Veľký. Ich cesty boli aj písomne zaznamenané.

Cestovanie v stredoveku

Cestovanie počas stredoveku je podstatne viac popísané v písomných prameňoch ako v staroveku. Horst Opaschowski, ktorý bol profesorom na Hamburskej univerzite a venoval sa rekreácií a turizmu pozeral na vývoj turizmu nasledovne:

Pôvod moderného turizmu treba hľadať v západoeurópskych krajinách. V stredoveku sa európske cestovanie viaže hlavne na vznik zámorských kolónií a v rámci Európy na cestovanie rôznych spoločenských stavov – študenti, remeselníci a šľachta.

Po rozpade tradičnej spoločnosti a vzniku vyššej úrovne mobility sa formovali rôzne nové typy cestovania.

Už od 12. storočia vznikom Scholastiky a neskôr učenia Humanizmu sa tisíce študentov vydali na cesty aby študovali filozofiu a teológiu na známych univerzitách v Paríži, Bologni a Oxforde. Okrem toho cestovalo veľa umelcov, hercov a maliarov. Neskôr od 14. storočia sa k nim pridali veľké množstvá remeselníkov – tovarišov, nakoľko v tom čase došlo k rozvoju remeselnej výroby v Európe, a tým aj rozvoju remeselných cechov. Cieľom ich cestovania bolo vlastne zvyšovanie kvalifikácie a znalosť najnovších remeselných techník. Cestovanie však bolo stále veľmi nebezpečnou záležitosťou, preto sa postupne spájali do väčších skupín, z ktorých sa neskôr vyvinuli Hanzy. Cestujúci boli vždy považovaní za chudobných, ale napriek tomu akýkoľvek atak na nich bol považovaný za tabu. Preto napríklad obchodníci aby boli lepšie chránení sa vydávali za pútnikov. V tých časoch bolo potrebné dobre zväziť,

kde človek prenocuje. Veľmi bezpečné bolo ubytovanie v kláštoroch, preto vznikli tzv. kláštorné hospice ako bezpečný typ hotelov. Platené nocľahárne boli menej bezpečné a seriózní cestujúci sa im vyhýbali.

Ubytovanie v stredoveku malo veľmi jednoduchú podobu – spávalo sa v jednoduchých izbách na sene, všetci cestujúci spolu. Kúrenie a varenie obstarávalo otvorené ohnisko, prípadne krb, pričom dym unikal otvorom v streche. Hygiena bola tiež veľmi obmedzená – umývanie v studni, maštal slúžila ako toaleta. Neskôr sa štandard ubytovania zvyšoval a poskytovalo sa ubytovanie aj pre cestujúce zvieratá – kone a pod. Postupne vznikali krčmy, v ktorých sa menili kone, poskytovalo ubytovanie a slúžili aj ako pošty. Bolo potrebné v nich zamestnávať stále viac ľudí rôznych profesií a postupne rozširovať poskytované služby.

V 16. a 17. storočí začala veľmi cestovať šľachtická mládež. Toto obdobie možno nazvať začiatkom turizmu, lebo motivácia cestovania bola podobná ako dnes, využitie voľného času a relax. Vtedy sa zvýšil v časti ubytovacích zariadení štandard bývania. Šľachtici podnikali tzv. Grand Tour d'Europe, aby sa oboznámili s etiketou a diplomaciou na iných dvoroch a tým si zvýšili „kvalifikáciu“ pre svoje budúce poslanie vládcov.

Koniec stredoveku a začiatok novoveku bol poznačený mnohými spormi medzi malými štátmi. Okrem toho tu boli sedliacke a cirkevné vojny, ktoré stále veľa ľudí vytrhli z domáceho prostredia. Ku veľkým katastrofám v strednej Európe viedla 30-ročná vojna, ktorá spôsobila veľké presuny pôvodného obyvateľstva mimo domovy. V renesancií a baroku vzniklo skryté súperenie o duchovnú prestíž medzi sociálnymi stavmi, čo bolo motiváciou pre návštevy a pobyty v atraktívnych mestách a štátoch, kde sa dalo nájsť inšpiráciu pre umelcov, alebo sa naučiť nové techniky. Okrem toho veľmi veľa cestovali vychytení architekti a umelci (väčšinou Taliani), ktorí cestovali po Európe a navrhovali stavby.

Cestovanie v novoveku:

Po páde absolutistických monarchií v Európe, po roku 1789 – francúzska revolúcia – nasledovalo obdobie osvietenstva a rozvoj novej spoločenskej vrstvy – meštianstva. Kľúčovou motiváciou pre cestovanie sa v tých časoch stali študijné cesty. Pod vplyvom filozofa Rousseau vznikol nový životný štýl, ktorý preferoval slobodnejšiu výchovu a individualizmus. Spisovatelia, maliari a architekti, ktorí si našli vzor v zahraničných majstroch alebo chceli v cudzine nájsť inšpiráciu, cestovali po Európe a zahájili tým vlnu cestovania, ktorá vydržala až takmer dodnes. Obdobie klasicizmu, kedy umelci hľadali inšpiráciu v Antike sa vyznačovalo cestovaním do Grécka a Talianska. Tieto destinácie ostali populárnymi skoro 200 rokov. Koncom 18. a začiatkom 19. storočia bohatšie meštianske rodiny z Nemecka, Anglicka a Francúzska posielali svojich dospievajúcich synov na študijné cesty do Talianska, aby si doplnili tradičnú výchovu u súkromných učiteľov. Cestovali väčšinou kočmi po cestách, len zriedkavo využívali lode.

Dnes sa považuje cesta Georga Forstera v 18. storočí do južnej Ameriky za začiatok novej cestovateľskej epochy. Podobne cesta prírodovedca Humboldta sa považuje za začiatok novej duchovnej éry. Exotickým cieľom týchto ciest sa pripisovali hlavne výskumné a vedecké úlohy, ale v skutočnosti išlo aj o túžbu po nebezpečenstve a romantickú túžbu objaviť nedotknutú divočinu. V podstate išlo o prvých ideologicky pravých turistov. Vzhľadom na vtedy sa rozvíjajúcu industrializáciu a stúpajúcu urbanizáciu bola podkladom pre vznik týchto aktivít aj filozofia Rousseau, ktorý hlásal „ návrat k prírode“. Tisíce turistov, hlavne z Anglicka, vtedy začali navštevovať švajčiarske Alpy, kde vznikol prvý turistický boom na svete. Takže Švajčiarsko sa stalo prvým atraktívnym cieľom skutočnej turistiky.

V 19. storočí prispeli k rozvoju turizmu hlavne železnice a parníky. Napriek nespornému technickému pokroku cestovanie bolo stále veľmi zdĺhavé a namáhavé. Okrem toho bolo veľmi nákladné, preto si ho mohla dovoliť stále iba najbohatšia vrstva spoločnosti. Vzhľadom na industrializáciu sa však stále zvyšoval tlak na dovolenky pri mori a v horách aj v tzv. strednej vrstve – úradníci, vyšší zamestnanci...Od roku 1830 stúpa turistika hyperbolickou krivkou a zrodilo sa masové cestovanie. Postupne sa aj menej zámožným ľuďom umožňuje vziať si dovolenku a cestovať.

Prví takýto turisti využívali na ubytovanie existujúce ubytovne a nocľahárne určené pôvodne pre pútnikov, vojakov a obchodníkov. Pri dlhších pobytoch si turisti prenajímali ubytovanie na veľkostatkoch. Pri raste turizmu stúpali aj možnosti na ubytovanie. Postupne boli vybudované ubytovacie zariadenia aj s vyhovujúcou hygienou. Prestavovali sa aj bývalé kúpele. Centrom turizmu boli v Európe stále

švajčiarske Alpy, švajčiarske jazerá a prímorské letoviská vo Francii. Keďže staré ubytovacie zariadenia ako hostince už nevyhovujú zvýšeným nárokom turistov, začali sa stavať nové hotely v honosnom klasicistickom štýle verejných budov. Honosnosť hotelov bola podporená aj názvami „ Palace hotel“, „ Royal hotel“ a lokalizáciou na exponovaných miestach.

Okolo hoteliérstva a cestovného ruchu vznikli nové finančné skupiny a vznikla stredná spoločenská trieda, ktorá zabezpečovala služby okolo turizmu a cestovného ruchu. Tak vzniklo napr. nakladateľstvo Karola Baedekera v roku 1827, ktoré vydávalo literatúru o cestovaní. V Anglii v roku 1841 zorganizoval Thomas Cook prvú spoločnú cestu zvláštnym vlakom pre viac ako 500 ľudí. Vznikli prvé cestovné kancelárie, ktoré ponúkali organizované cestovanie. Postupne sa aj legislatíva dostala na novú úroveň a podporila turizmus. V Nemecku v roku 1873 schválili zákon o nároku pracujúceho na pracovné voľno. Postupne sa právo na voľno rozšírilo aj na vrstvu robotníkov.

Cestovanie na začiatku moderny

Na začiatku 20. storočia boli pre vznik dnešného turizmu rozhodujúce 2 vývojové fázy: hnutie mládeže a rozvoj automobilizmu. V Nemecku vzniklo mládežnícke hnutie, ktoré bojovalo proti dvojtvárnosti a prudérnosti spoločnosti. Vznikol výbor pre cestujúcich študentov, pod názvom „Wandervogel“, (vandrujúci vták), ktorý sa staral o zabezpečenie ciest pre mládež z vyššej meštianskej spoločnosti. Neskôr vznikol nemecký mládežnícky spolok, ktorého cieľom bola jednak emancipácia od sveta dospelých, jednak umožniť cestovanie všetkým vrstvám mládeže.

Začiatok a vývoj moderného turizmu v Európe

Po prvej svetovej vojne cestovanie a turizmus veľmi ovplyvnil rozvoj automobilizmu. Stavali sa hotely podľa vzoru amerických hotelov a postupne sa stal štandard amerických hotelov aj štandardom v Európe. Veľkou zmenou bol začiatok výstavby parkovacích garáží, ktoré sa stali súčasťou hotelového komplexu.

Po druhej svetovej vojne sa začali hotely deliť na samostatné typy, podľa klientely a zamerania služieb. Tak vznikli prvé motely. Architektonické stvárnenie hotelov v Európe bolo stále zamerané na klasický štýl na rozdiel od Ameriky. Len málo z realizovaných hotelov bolo stavaných v duchu moderny (Adolf Loos). Počas 2. svetovej vojny v Európe výstavba hotelových zariadení úplne stagnovala, pričom v USA nastal v tomto období boom turizmu. Vznikali tu prvé veľké multifunkčné hotelové komplexy, ktoré sa neskôr stali príkladom pre európske hotelové centrá. Vznikli tu aj nové typy, tzv. „rezidenčný hotel“, kde sa vyriešila dilema medzi oddelením privátnych a verejných funkcií. Takto vznikol typologicky nový druh prechodného ubytovania, ktorý je aktuálny dodnes.

Po 2. svetovej vojne stagnoval cestovný ruch v celej Európe. Ožívať začal postupne až začiatkom 50-tych rokov. V Európe si len každý piaty občan mohol začiatkom 50-tych rokov dovoliť dovolenku. V niektorých európskych krajinách (napr. Nemecku) sa až v začiatku 70-tych rokov uzákonil nárok na dovolenku 21 dní v roku. V tých časoch sa stala nesmierne populárna stredomorská oblasť ako dovolenková destinácia. Po dlhých vojnových rokoch prišli do módy dlhšie cesty autom za stredomorským slnkom. Vtedy vznikali známe európske stredomorské strediská ako Costa brava.

Cestovanie na konci 20. storočia

Na konci 20. storočia vznikla kľúčová otázka v súvislosti s rozvojom cestovného ruchu: aby si turizmus nezničil vlastnú podstatu existencie, ktorá je založená hlavne na kvalite životného prostredia. V 80 - tých rokoch sa prejavili maximálna vyťaženosť niektorých území v Európe z hľadiska cestovného ruchu. Tento fakt mal za následok rozvoj novej kvality cestovného ruchu založeného na regionálnom kontexte, lokálnom kultúrnom dedičstve a na podpore ekologického hospodárstva (agroturizmus), t.j. na pokojnej atmosfére, tichu a vychutnávaní lokálnych tradícií, umenia a dizajnu.

2. Analýza východísk

2.1. Základná charakteristika CR, definícia pojmov

Cestovný ruch sa stal dôležitým spoločenským, kultúrnym i ekonomickým fenoménom druhej polovice 20. storočia najmä ako významná súčasť tzv. priemyslu voľného času. Toto postavenie si udržiava až doteraz.

Význam cestovného ruchu spočíva jednak v jeho priamom ekonomickom potenciáli ale aj v tom, že druhotne pozitívne ovplyvňuje radu ďalších odvetví a sektorov. V neposlednom rade hrá CR dôležitú úlohu v regionálnom rozvoji. Prostredníctvom jeho multiplikačného efektu umožňuje vytvárať pracovné príležitosti a finančné zdroje na rozvoj území. Predstavuje komplexné hospodársko - ekonomické odvetvie ktoré svojim multiplikačným efektom významným spôsobom ovplyvňuje zamestnanosť, platobnú bilanciu a socio – ekonomický rozvoj regiónov, podieľa sa na tvorbe hrubého domáceho produktu, má vplyv na príjmy miestnych rozpočtov a v neposlednej rade podporuje investičné aktivity v regiónoch. Tento regionálny rozmer je súčasne stabilizačným faktorom nielen vo vzťahu k miestnemu obyvateľstvu, ale aj vo vzťahu k sociálno – kultúrnemu zázemiu, ktoré CR sprostredkovať pre návštevníkov – účastníkov CR (turistov).

Hlavným špecifickým znakom funkčného systému cestovného ruchu, ktorý ho odlišuje od ostatných funkčných systémov v území (napr. bývanie, školstvo, priemysel a pod.) je, že niektoré zariadenia cestovného ruchu nie sú využívané ani určené pre miestnych obyvateľov ale výlučne pre účastníkov cestovného ruchu, niektoré zariadenia a služby využívajú ako účastníci cestovného ruchu tak miestni obyvatelia, niektoré hlavne kultúrne historické a prírodné danosti sú dané historickým „génus loci“ miesta no všetky tieto danosti spolu vytvárajú špecifický produkt cestovného ruchu, ktorý je v konečnom dôsledku dôvodom, prečo si účastník cestovného ruchu vyberie práve túto destináciu.

Definície cestovného ruchu

- Komplexný spoločenský jav ako súhrn aktivít účastníkov cestovného ruchu, súhrn procesov budovania a prevádzkovania zariadení so službami pre účastníkov cestovného ruchu vrátane aktivít osôb, ktoré tieto služby ponúkajú a zaisťujú, aktivít spojených s využívaním, rozvojom a ochranou zdrojov pre cestovný ruch, súhrn politických a verejné – správnych aktivít a reakcia miestnej komunity a ekosystému na uvedené aktivity (MMR ČR Praha: „Výkladový slovník cestovního ruchu“, 2002)
- Súhrn javov a vzťahov vznikajúcich cestovaním a prechodným pobytom obyvateľov vo voľnom čase mimo miesta ich bydliska. Je uspokojovaním potrieb rekreácie, turistiky, kultúry, kúpeľnej liečby a pod., pričom účastníci postupujú ako užívatelia nielen prírodných a kultúrnych hodnôt ale aj zariadení služieb cestovného ruchu. Je významnou zložkou národného hospodárstva a zdrojom devízových príjmov. Podľa charakteru a hmotného zaistenia sa cestovný ruch delí na voľný, viazaný a individuálny. (VÚVA Brno :“Zásady a pravidla územního plánování, Názvosloví, 1983);
- Aktivity ľudí cestujúcich na prechodnú dobu do miest mimo ich obvyklé prostredie alebo zdržujúcich sa na týchto miestach nie dlhšie ako 1 rok za účelom trávenia voľného času, obchodu alebo iným účelom (nie však zárobkovým). (WTA – World Tourism Organization).

Tieto definície CR vystihujú jeho podstatu a zahrňujú v sebe tri dôležité podmienky CR : zmenu miesta, nezárobkový charakter a vzťahy medzi ľuďmi. Vylučujú z CR cesty za prácou, dlhodobú migráciu a rôzne cesty v rámci miesta bydliska.

Mnohotvárnosť cestovného ruchu možno vidieť už na základnom členení :

Tabuľka 1 Základné členenie CR

domáci	zahraničný
aktívny (príjazdový)	pasívny (výjazdový)
individuálny	hromadný
krátkodobý	dlhodobý
celoročný	sezónny
organizovaný	neorganizovaný
mäkký (šetrný k ŽP)	tvrdý

Je mnoho klasifikácií a typológií cestovného ruchu, z ktorých je potrebné v rámci generelu CR vyšpecifikovať tie druhy, ktoré sú vhodné na uplatnenie a rozvíjanie v meste Bratislava.

V podmienkach Slovenska je možno uplatňovať hlavne ponuku smerovanú do nasledujúcich oblastí CR :

- o poznávací CR (kultúrny, historický, technický atď.)
- o CR zameraný na rôzne druhy turistiky (pešia, cyklistická, lyžiarska, horská, vodná)
- o CR orientovaný na športové vyžitie (napr. lyžovanie, závesné lietanie, vodné športy, golfová turistika atď.) prípadne dobrodružstvo
- o rekreačný (voľnočasový) CR
- o vidiecky CR a agroturistika
- o kongresový, incentívny a profený CR
- o mestský a nákupný CR
- o kúpeľný
- o cirkevný (sakrálny) CR

Cieľom všetkých aktivít vyvíjaných v súvislosti s jednotlivými druhmi CR je uspokojenie účastníkov cestovného ruchu :

Účastníci CR			
turisti (min. 1 noc ubytovania)		jednodenní návštevníci	
domáci	zahraniční	domáci	zahraniční

Cestovný ruch ako odvetvie predstavuje špeciálnu oblasť služieb a integrovaných produktov.

Služby cestovného ruchu

Služby cestovného ruchu sú produkované podnikmi a podnikateľmi v oblasti dopravy, ubytovania a stravovania, športových a rekreačných zariadení a ďalšej infraštruktúry cestovného ruchu, cestovných kancelárií a agentúr, sprievodcov, turistického informačného systému a tzv. doplnkových služieb. Zvláštnosťou služieb cestovného ruchu je, že sa predávajú spolu s miestom pobytu (krajinou, regiónom), pričom návštevníka nemotivujú k cestovaniu natoľko poskytované služby v cieľovom mieste, ako samotná krajina – jej imidž, prírodné, kultúrne, športové a iné atraktivity alebo organizované podujatia nenapodobiteľné v inej destinácii. Produkcia a predaj služieb cestovného ruchu sú tak podmienené potrebou alebo záujmom potenciálnych spotrebiteľov pricestovať a zdržiavať sa na danom mieste, v regióne, krajine. Spotrebiteľia generujúci príjmy z cestovného ruchu sa preto označujú ako účastníci cestovného ruchu alebo turisti.

Produkt cestovného ruchu

Produkt cestovného ruchu je tvorený integráciou rozmanitých služieb a daností (atraktivít) krajiny v cieľových miestach. Predpokladom tvorby a realizácie integrovaných produktov cestovného ruchu je efektívne partnerstvo všetkých (vrátane miestnych obyvateľov), ktorí sa podieľajú na poskytovaní služieb cestovného ruchu, na budovaní všeobecnej, najmä dopravnej infraštruktúry, na ochrane pamiatok, prírody, na vytváraní krajiny, kultúrnych hodnôt, spoločenskej atmosféry a pod..

Cestovný ruch zatiaľ stále na Slovensku nie je dostatočne vnímaný ako významné hospodárske odvetvie. Z hľadiska celosvetovej situácie, však objem tržieb v medzinárodnom obchode sa radí CR pred obchod s ropou a obchod s automobilmi. V 83% zemí sveta sa odvetvie CR radí medzi päť odvetví

s najväčším podielom na vývoze tovarov a pre 38% zemí sveta predstavuje odvetvie CR najväčší zdroj devízových príjmov.

2.2. Východiskové podklady a koncepcie

2.2.1. Celosvetové trendy rozvoja

Podľa štúdie Svetovej organizácie CR (WTO) „Vízia cestovného ruchu pre rok 2020“ bude úloha CR neustále narastať. Cestovanie bude zaberat' miesto terajších 24%, celých 32% v zahraničnom CR a každá tretia cesta bude dlhodobejším pobytom v inom regióne sveta. Podľa informácií WTO predpokladá Rada pre cestovný ruch, že turistický priemysel dosiahne v roku 2020 počtu 1,6 mld. príjazdov zahraničných turistov, čo predstavuje ročný prírastok 4 – 5%. V porovnaní s rokmi 1996 a 1997 je to trojnásobok, pričom odhady prognózujú ďalší veľký rozvoj, hlavne po roku 2010.

Príjmy z medzinárodného cestovného ruchu vzrastú viac než päťkrát a predpokladá sa ich objem vo výške 2 bilióny USD. Do roku 2020 bude každý deň utratené na zahraničný cestovný ruch viac než 5 mil. USD, vrátane nákladov na medzinárodnú prepravu.

Podľa populačných projekcií OSN pre WTO po vyradení ľudí, ktorí nemôžu byť potenciálne považovaní za cestovateľov (osoby veľmi staré a veľmi mladé, osoby nemocné a osoby s neadekvátnymi finančnými možnosťami) je zrejme že najväčší podiel na medzinárodnom cestovnom ruchu budú predstavovať Európania, a to 14 % (teda jeden zo siedmich), zatiaľ čo napr. v južnej Ázii to bude len jeden zo sto. Predpokladá sa, že v roku 2020 sa bude celosvetove zúčastňovať medzinárodného cestovného ruchu 7% ľudí, t.j. jeden zo štrnást'.

Z teritoriálneho hľadiska sa predpokladá výrazné posilnenie podielu Ázie na celosvetových výsledkoch CR. Popri Japonsku to bude najmä Čína, ale aj ďalšie ázijské štáty, ktoré sa významne zapoja do medzinárodného trhu CR. Ich cesty budú smerovať najmä do Európy a Severnej Ameriky, ale aj opačne. Čína, Japonsko, ako aj iné ázijské štáty budú oveľa viac navštevované Európanmi a Američanmi.

Reálne sa predpokladá značný nárast počtu ciest do zahraničia u štátov Východnej Európy, ako Rusko, Bielorusko, Ukrajina, pobaltské štáty, ale aj Rumunsko a Bulharsko. Takýto vývoj dáva dobré predpoklady aj pre zvýšenie návštevnosti Slovenska, no Slovensko vzhľadom na svoje priaznivé podmienky pre CR by malo prilákať aj podstatne viac návštevníkov zo štátov Západnej Európy i zo zámoria.

Štúdia prognózuje Európu ako naďalej najnavštevovanejšiu destináciu na svete, hoci priemerná miera rastu (asi 3,1%) bude nižšia ako celosvetová. Predpokladá sa v roku 2020 717 mil. návštevníkov, čo je o 381 mil. viacej ako v roku 1995. Podiel Európy na medzinárodných príjazdoch sa pre rok 2020 predpokladá vo výške cca 46%, pričom najviac návštevníkov sa očakáva v oblasti strednej a východnej Európy (223 mil.) a južnom a východnom stredomorí (212 mil.). Pokiaľ ide o EÚ, jej cestovný ruch je vo veľkej miere domáci, iba 13 % sa týka návštevníkov z nečlenských krajín.

Pred rokom 2020 predstihnú krajiny východnej Ázie a Pacifiku Ameriku a stanú sa druhou najnavštevovanejšou destináciou na svete. Amerika sa na celkovom počte príjazdov bude podieľať len 18%.

Pre EÚ, ako aj ostatné krajiny sveta, predstavuje cestovný ruch významnú ekonomickú aktivitu - asi 5 % hrubého domáceho produktu v EÚ vygeneruje práve cestovný ruch (a až 12 % spolu s aktivitami, ktoré generuje v ďalších odvetviach - napr. doprava, maloobchod). Zároveň predstavuje 30 % z celkového zahraničného obchodu so službami (v niektorých krajinách EÚ je tento údaj podstatne vyšší).

Nezanebateľnú úlohu v CR predstavuje aj vytváranie nových pracovných príležitostí. V EÚ pracuje v CR vyše 2 milióny podnikov a živnostníkov, ktorí spolu zamestnávajú 8 miliónov ľudí, čo je asi 5% z celkovej zamestnanosti, pričom ďalších 20 miliónov pracuje v nadväzujúcich odvetviach.

Pri týchto optimistických prognózach, týkajúcich sa celosvetového cestovného ruchu je však potrebné upozorniť aj na ohrozenia CR, ktorý sa stáva zraniteľnejší, viac podlieha reakciám na

ekonomické problémy, na nedostatok bezpečnosti a istoty rovnako ako na ohrozenie životného prostredia a zdravia. Chovanie spotrebiteľov bude predovšetkým ovplyvnené narastajúcim znečistením životného prostredia.

WTO vo svojej štúdii „Trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu“ špecifikuje ako celospoločensky najdôležitejší záujem vytvorenie takých podmienok rozvoja CR ktorý súčasným i budúcim generáciám zachováva možnosť uspokojovať ich základné životné potreby a pritom neznižuje rozmanitosť prírody a zachováva prirodzené funkcie ekosystémov – trvalo udržateľný rozvoj .

Udržateľný rozvoj cestovného ruchu je definovaný ako „také zásady rozvoja a riadenia CR, ktoré sú aplikovateľné vo všetkých typoch destinácií, a to ako v masovom, tak v najrôznejších špecializovaných segmentoch CR. Princípy udržateľnosti sa vzťahujú k environmentálnym, ekonomickým a socio - kultúrnym aspektom rozvoja CR a je požadovaný vyvážený pomer medzi všetkými tromi dimenziami tak, aby bola dosiahnutá trvalá udržateľnosť. „

Trvalo udržateľný CR

- o dlhodobu optimalizuje využívanie environmentálnych zdrojov rozvoja CR, pričom sa stará o základné ekologické procesy a napomáha ochrane prírodného dedičstva a biodiverzity
- o rešpektuje socio- kultúrny charakter a zvyklosti hostiteľských komunití, chráni ich stavebné a kultúrne dedičstvo, životný štýl, tradičné hodnoty a prispieva k vzájomnému kultúrnemu porozumeniu a tolerancii
- o zaručuje dlhodobé ekonomické operácie (napr. sústavnou starostlivosťou o základný kapitál CR – t.j. prírodné a kultúrne dedičstvo) spravodlivú distribúciu socio-ekonomických prínosov medzi všetkých účastníkov vrátane stabilného zamestnania, zárobkových príležitostí a sociálnych služieb hostiteľských komunití a prispieva k odstraňovaniu chudoby.

Trendy v cestovnom ruchu ovplyvňujú kontinuálne spoločenské a ekonomické zmeny, ktoré sa odrážajú v životnom štýle a zmene hodnotových systémov spoločnosti – teda aj účastníkov cestovného ruchu. Z hľadiska cestovného ruchu možno považovať za najdôležitejšie :

- o vzťah k ekológii a životnému prostrediu,
- o postoj k práci, hodnote voľného času a uvedomovanie si seba samého,
- o ekonomické možnosti a konkurenciu,
- o prepravné možnosti,
- o sociálne vzťahy a demografická situáciu,
- o bezpečnosť,
- o iné ďalšie vplyvy.

Všetky tieto segmenty života spoločnosti výrazne ovplyvňujú trh CR, preto je nevyhnutné tieto trendy neustále sledovať, analyzovať a následne brať do úvahy pri tvorbe produktov CR.

V tomto duchu pripravila Európska komisia CR dokument „ Megatrendy v CR v Európe 2005“ ktorý vznikol na báze diskusie s jednotlivými členmi – Národnými úradmi CR v ktorom vyšpecifikovali vplyvy na budúcnosť CR.

Najdôležitejšie spoločenské trendy ovplyvnia produkty CR nasledovne

1. Kontinuálne bude narastať environmentálne povedomie, čo z hľadiska CR bude rezultovať do dôležitosti trvalo udržateľného rozvoja. Vzrastie dôležitosť regiónov, v ktorých bude príroda a miestni obyvatelia zohrávať stále významnejšiu úlohu. Bude narastať dôležitosť regionálnych zvláštností preferovaných riadenou politikou destinačného manažmentu. Stále viac budú odmietané zahustené regióny hlavne tam, kde nie sú v súlade s prírodným prostredím.

2. Rast disponibilného času a disponibilných príjmov sa odrazí v množstve dovolenkových pobytov a náročnosti klienta na dodržaní prísľubov, pre ktoré sa rozhodol zvoliť destináciu. Už v súčasnosti klienti využívajú popri jednej hlavnej dovolenke aj niekoľko kratších rôznorodejších pobytov spojených s nevšednými zážitkami, v škále od aktívneho využitia voľného času, získavania kultúrnych zážitkov a vedomostí, po úplný klud relaxáciu a oddych. Profitovať budú destinácie vhodné pre rýchlo a cenovo dostupné krátke pobyty, špeciálne organizované mimo hlavnej turistickej sezóny.

3. Z hľadiska prepravných možností zohrávajú významnú úlohu narastajúce možnosti využitia vysoko rýchlostných vlakov a nízkonákladovej dopravy v konfrontácii s cestnou preťaženou dopravnou (zvlášť vo vrcholovej sezóne). Nárast priamych liniek vlakov a lietadiel bude stimulovať požiadavky na medzinárodné krátkodobé pobyty v mestách a mestských regiónoch, na úkor poľnohospodárskych ťažšie dostupných regiónov. Využitie rýchlostných vlakov na stredné vzdialenosti preberie veľkú časť cestovania, v súčasnosti realizovaného prostredníctvom aerolínií.

4. Z hľadiska demografických trendov je potrebné vnímať rapidný nárast kategórií staršieho veku. Seniori sú zdravší a majú k dispozícii viac finančných prostriedkov ako v minulosti. Z pohľadu vývoja narastie počet „skúsených“ cestovateľov požadujúcich kvalitu, pohodlie, relaxáciu, pohodlnú prepravu a bezpečnosť.

5. Akty terorizmu, regionálne vojny, znečistenie a iné krízy sa stávajú bohužiaľ faktami denného života a ovplyvňujú potrebu pocitu bezpečnosti a istoty a zároveň odmietania destinácií, ktoré sú považované za nebezpečné. Naopak, destinácie s garantovanou bezpečnosťou a istotou vzrastú na cene. Táto skutočnosť tiež ovplyvní nutnosť väčšej flexibility ponuky počas periód trvania krízy.

6. Veľmi výrazným faktorom je už v súčasnosti využívanie informačných technológií, prostredníctvom ktorých si môže záujemca získavať podrobné informácie o regióne a kreať si dovolenku sám podľa vlastných predstáv, s individuálne vytváraným denným programom.

7. Stále viac je pre CR charakteristická zostrujúca sa konkurencia rôznych turistických cieľov (destinácií), s unikátnym, nezameniteľným, výnimočným vnútorným obsahom, ktorý je potrebné cielene vytvárať a následne prezentovať s potrebnou garanciou.

Prieskumy ukazujú, že základnými motívmi dovolenky v budúcnosti budú :

- klud 43%	- príroda 33%	- kontrast 28%
- slnko 37%	- sloboda 31%	- zábava 28%
- kontakt 34%	- kultúra 28%	- pohodlie 24%
- aktivita 20%		

Pri vytváraní konkurencie schopného produktu CR v cieľových miestach bude preto potrebné zohľadniť nasledovné **prognózy** :

- o väčšina zariadení cestovného ruchu bude ponúkať komplexnú starostlivosť a program pobytu, balík služieb sa bude ponúkať už pri trojdňových pobytach,
- o ponúkané aktivity budú podporovať rozvoj hodnotového trojuholníka – krása, zdravie, fitnes, ale tiež ďalšie vzdelávanie spojené s oddychom a duševné povzbudenie,
- o súčasťou balíkov služieb budú športové alebo rekreačné programy počas celého pobytu,
- o zážitky voľného času sa budú merať „stupňom blaha“ čo znamená jednotu tela a ducha,
- o nebudú chýbať medzinárodné výmenné študijné pobyty, vzdelávacie programy pre dospelých, dôjde k budovaniu medzinárodných vzdelávacích centier, bude sa organizovať množstvo kongresov, seminárov a konferencií,
- o vzrastie záujem o medzinárodné športové podujatia,
- o koncepcia činnosti stredísk cestovného ruchu bude stále častejšie zameraná tematicky, budú sa sústreďovať na tzv. Stratégiu zážitkov,
- o podobne sa presadí orientácia jednotlivých zariadení cestovného ruchu na rôzne segmenty, čím budú prevádzkovatelia minimalizovať konflikty cieľových skupín,
- o stravovacie a zábavné zariadenia budú ponúkať ešte väčší výber, podstatne sa rozšíria reštaurácie národnej kuchyne a bary, obľúbená bude aj exotická tematika, autentická hudba a rôzne druhy zábavy,
- o v rozhodovacích procesoch kúpnych rozhodnutí bude stáť kvalita, čerstvosť a zážitok, určujúcim prvkom výberu reštaurácie sa stane atmosféra a lokalizácia,
- o reštaurácia zajtrajška sa stane miestom komunikácie.

V nadväznosti na všeobecný proces globalizácie vo svete došlo koncom 20. stor. v cestovnom ruchu k prehlbovaniu spolupráce. Tento proces bol prevádzaný liberalizáciou pohybu osôb a zároveň

rastom konkurenčného prostredia. Európska komisia predstavila vo februári 2005 nový mílnik Lisabonskej stratégie, podľa ktorej sa úsilie EÚ sústreďuje na realizáciu dvoch zásadných kľúčových úloh :

- o zabezpečenie stabilnejšieho a dlhotrvajúceho hospodárskeho rastu,
- o vytváranie vyššieho počtu kvalitnejších pracovných miest.

Dôležitým predpokladom naplňovania lisabonských cieľov je zamerať úsilie Slovenskej republiky na tie odvetvia hospodárstva, ktoré sú najdôležitejšie pre rozvoj konkurencieschopnosti krajiny, pričom cestovný ruch nepochybne patrí medzi oblasti s vysokým potenciálom.

V oblasti CR vypracovala EK obnovenú **politiku európskeho CR** s názvom „Posilnenie partnerstva v európskom turizme“, ktorej hlavným cieľom je zvyšovanie konkurencieschopnosti európskeho CR pri súčasnom zabezpečovaní jeho trvalo udržateľného rastu. Hlavnými oblasťami, na ktoré sa európska politika zameriava sú :

- o lepšia regulácia (usmerňovanie) a podpora trvalo udržateľného CR využitím finančných nástrojov EÚ,
- o koordinácia politiky a zlepšenie vnímania a pochopenia CR v Európe,
- o zviditeľnenie odvetvia cestovného ruchu a podpora pri propagovaní európskych destinácií.

Rast trhu EÚ, vstup nových destinácií a globalizácia však spôsobili aj zmenu konkurenčného prostredia európskych krajín. Konkurencia medzi prijímajúcimi krajinami dosiahla globálny rozsah v podmienkach dopytu. Globalizačný proces vystupňoval štrukturálne zmeny v ekonomikách cestovného ruchu v Európe. Základnou konkurenčnou jednotkou sa stala destinácia – miesto pobytu.

2.2.2. Konceptia rozvoja CR v SR

V kontexte svetového a európskeho vývoja cestovného ruchu je Slovenská republika v súčasnosti v zaostávajúcej pozícii. Význam cestovného ruchu bol u nás značne podcenený, čo odráža aj chýbajúca legislatívna norma o cestovnom ruchu, ktorá by upravila základné definície a vymedzila organizačnú štruktúru a význam cestovného ruchu v národnom hospodárstve. Absentujú pravidlá pre riadenie, koordináciu a stanovenie zodpovednosti pre jednotlivých aktérov pôsobiacich v oblasti cestovného ruchu.

Slovensko sa ocitlo v zložitej situácii na medzinárodnom trhu cestovného ruchu. Na jednej strane tu existuje dostatočný potenciál pre rozvoj cestovného ruchu na strane primárnej i sekundárnej ponuky, na druhej strane tento potenciál väčšinou nemožno využiť ako produkt. Vstupom SR do EÚ sa otvorili možnosti vo forme voľného pohybu tovaru a služieb, ale zároveň sa značne zvýšila konkurencia schopnosť všetkých aktérov snažiacich sa uplatniť na trhoch cestovného ruchu.

Pri porovnaní s okolitými štátmi slovenský cestovný ruch zaostáva vo väčšine ukazovateľov :

Tabuľka 2 Porovnanie vývoja CR v krajinách V4 (2005)

	Česko	Maďarsko	Poľsko	Slovensko
Prijazdy zahraničných návštevníkov	100 466	38 555	64 606	23 396
Počet turistov celkom (ubytovaných) v tis.	12 362	7 731	16 597	3 428
domáci	6 026	4 008	12 287	1 913
zahraniční	6 336	3 732	431	1 514
Počet prenocovaní celkom v tis.	40 032	22 686	48 618	10 733
Priemerný počet prenocovaní (nocí)	4,3	2,9	2,9	3,1
Devízové príjmy z AZCR (mil. EUR)	3,7	3,4	5,1	0,97
Podiel AZCR na HDP (%)	3,8	n	2,1	2,6
Podiel na exporte tovarov (%)	5,9	6,9	5,5	3,8

Potenciál slovenského cestovného ruchu a jeho dôležitú úlohu, ktorú môže zohrať pri regionálnom rozvoji ohodnotila vo svojom programovom vyhlásení aj súčasná vláda SR, ktorá zaradila rozvoj cestovného ruchu ako oblasť verejného záujmu a zaviazala sa pripraviť komplexnú legislatívu a inštitucionalizáciu odvetvia cestovného ruchu.

Štátna politika CR zároveň pamätá na prierezový charakter CR a upozorňuje na skutočnosť, že ak má mať CR v budúcnosti väčšiu váhu v ekonomike krajiny, na jeho podporu bude potrebné pamätať vo všetkých súvisiacich odvetvových politikách.

Základným cieľom štátnej politiky cestovného ruchu Slovenskej republiky je získavanie nových trhov a optimálne uspokojovanie potrieb domácich a zahraničných návštevníkov v cestovnom ruchu v trvalo udržateľnom prostredí tak, aby sa zabezpečila a zlepšila kvalita života domáceho obyvateľstva a aby z neho malo národné hospodárstvo čo najväčší úžitok. Pri naplňovaní tohto cieľa treba podporovať účasť domáceho obyvateľstva na cestovnom ruchu a zároveň rešpektovať únosnosť krajiny a sídiel v nej.

Zámerom štátnej politiky cestovného ruchu je:

- o zvyšovanie konkurencieschopnosti Slovenska a jeho trvalo udržateľný rozvoj,
- o rozvoj zamestnanosti a flexibilita pracovných trhov,
- o regionálny rozvoj a rozvoj podnikania,
- o prezentácia a propagácia Slovenska.

Vývoj cestovného ruchu na Slovensku v jeho hlavných ukazovateľoch v rokoch 2004 až 2006, dokumentuje nasledujúca tabuľka. Z tabuľky vyplýva, že po čiastočnom útlme prejavujúcom sa predovšetkým v devízových príjmoch cestovného ruchu v roku 2004, vývoj cestovného ruchu v rokoch 2005 a 2006 zaznamenáva zvýšenú dynamiku. Ďalší rast predznamenávajú aj štatistické údaje za prvé 3 štvrťroky roku 2007.

Tabuľka 3 Porovnanie základných ukazovateľov CR za roky 2004 - 2006 :

	2004	2005	Index 05/04	2006	Index 06/05
Devízové príjmy z aktívneho zahraničného CR v mil. Sk	29 069,7	37 529,1	129,1	44 985,2	119,9
Devízové výdavky z pasívneho zahr. CR v mil. Sk	24 031,8	26 234,9	109,2	31 349,4	119,5
Saldo zo zahraničného cestovného ruchu v mil. Sk	5 037,9	11 294,2	224,2	13 635,8	120,7
Podiel AZCR na HDP (%)	2,1	2,6	123,8	2,7	103,8
Podiel AZCR na vývoze služieb (%)	24,2	27,5	113,6	x	x
Prijazdy zahr. návštevníkov (prechody hraníc) v tis.	26 415,2	29 395,6	111,3	30 592,3	104,1
Vycestov. občanov SR do zahr. (prechody hraníc) v tis.	20 379,7	22 405,1	109,9	22 688,1	101,3
Počet turistov (ubytovaných návštevníkov) v tis.	3 244,5	3 428,1	105,7	3 583,9	104,5
v tom: zahraniční v tis.	1 401,2	1 515,0	108,1	1 611,8	106,4
domáci v tis.	1 843,3	1 913,1	103,8	1 972,1	103,1
Počet prenocovaní turistov celkom v tis.	10 748,5	10 732,8	99,9	11 137,6	103,8
v tom: zahraniční v tis.	4 675,0	4 872,0	104,2	5 133,5	105,4
domáci v tis.	6 073,5	5 860,7	96,5	6 004,0	102,4
Priemerný počet prenocovaní celkom	3,3	3,1	94,0	3,1	100,0
v tom: zahraniční	3,3	3,2	97,0	3,2	100,0
domáci	3,3	3,1	94,0	3,0	96,8
Počet ubytovacích zariadení CR celkom	2 519	2 446	97,1	2 490	101,8
v tom: hotely, motely, botely	470	478	101,7	485	101,5
penzióny	403	407	101,0	437	107,4
kempy	75	73	97,3	69	94,5
Počet izieb v UZ CR celkom	46 854	47 666	101,7	48 173	101,1
v tom: hotely, motely, botely	22 644	22 914	101,2	22 496	98,2
penzióny	5 068	5 317	104,9	5 964	112,2
kempy	1 142	1 059	92,7	987	93,2
Počet lôžok v UZ CR celkom	121 932	122 612	100,6	124 323	101,4
v tom: hotely, motely, botely	52 058	52 524	100,9	51 816	98,7
penzióny	12 987	13 496	103,9	15 289	113,3
kempy	4 346	4 006	97,2	3 690	92,1
Počet miest na voľnej ploche v kempoch celkom	55 115	53 044	96,2	36 444	68,7
Počet podnikateľských subjektov v CR podľa OKEČ	19 839	20 254	102,1	19 504	96,3

Zdroj: ŠÚ SR, NBS

Počet zahraničných turistov na Slovensku rastie vyšším tempom a vykazuje i väčší počet prenocovaní a o niečo dlhší čas prenocovania ako u domácich turistov. Hlavnými vysielajúcimi krajinami podľa poradia sú: Česko, Poľsko, Nemecko a Maďarsko.

Tabuľka 4 Najdôležitejšie vysielajúce krajiny

Krajina	Počet turistov				
	2003	2004	2005	2006	Podiel
	469 991	419 273	424 900	455 381	28,3
	215 383	179 078	198 479	224 159	13,9
	175 746	188 067	194 158	190 422	11,8
	100 546	111 065	121 615	121 981	7,6
	51 365	55 609	55 630	60 560	3,8
	37 996	50 201	59 344	60 971	3,8
	26 062	34 349	51 720	63 137	3,9

Zdroj: Štatistický úrad SR

V roku 2006 najvyššiu návštevnosť vykazuje Bratislavský kraj (23,5 %), nasleduje Žilinský kraj (18,2 %), Prešovský kraj (18,1 %), Banskobystrický kraj (11,8 %), Košický kraj (8,5 %) a ostatné kraje približne so 6 – 7 % podielom. Na druhej strane však v Bratislavskom kraji sa turisti zdržia najkratšie v priemere len 2,0 noci a najdlhšie v Trnavskom kraji 4,8 noci.

Tabuľka 5 Návštevníci v ubytovacích zariadeniach podľa krajov

Kraj	2003	2004	2005	Index 05/04	2006	Index 06/05
Bratislava	656 730	721 379	786 266	109,0	840 804	106,9
Trnava	246 211	236 403	241 497	102,2	237 046	98,2
Trenčín	264 439	251 179	253 937	101,1	260 827	102,7
Nitra	197 829	177 846	203 463	114,4	215 712	106,0
Žilina	609 858	577 808	625 790	108,3	652 770	104,3
B. Bystrica	416 586	385 842	400 346	103,8	423 682	105,8
Prešov	687 420	607 514	621 032	102,1	647 068	104,2
Košice	294 467	285 514	295 752	103,6	305 970	103,5
SR	3 373 540	3 244 485	3 428 083	105,7	3 583 879	104,5

Zdroj: Štatistický úrad SR

Uznesením vlády SR č. 632 z 24. augusta 2005 bola prijatá Stratégia rozvoja CR v SR do roku 2013. Rozvojová stratégia CR bola charakterizovaná z viacerých aspektov, ako sú produkt, trhy, regióny, komunikácia a distribúcia, prístup k cenovej politike, ľudské zdroje, organizácia a koordinácia, financovanie i štatistika. Táto stratégia však nebrala do úvahy nový sociálny rozmer európskych dokumentov o turizme, ani politiku trvalo udržateľného rozvoja a ani fakt, že CR sa stáva u nás stále významnejšou súčasťou spotreby obyvateľstva.

V zmysle programového vyhlásenia vlády na roky 2006 – 2010, v ktorom sa vláda zaväzuje, že vytvorí podmienky pre naštartovanie turistického priemyslu bola vypracovaná Nová stratégia rozvoja CR v SR, zohľadňujúca práve trendy globalizácie a trvalo udržateľného rozvoja CR.

Východiskom pre stanovanie vízie rozvoja bol materiál „Regionalizácia cestovného ruchu v SR“, spracovaný Ústavom turizmu s.r.o. v spolupráci s Aurexom s.r.o., ktorý špecifikuje a vyhodnocuje prírodný, kultúrny a historický potenciál jednotlivých turistických regiónov z hľadiska jeho využiteľnosti a priorit pre jednotlivé aktivity a formy CR a ich využiteľnosť z krátkodobého a dlhodobého hľadiska.

Ako sa konštatuje aj v samotnom materiáli, potenciál je len základným predpokladom a až jeho konkrétne využitie v rámci atraktívnych vysoko predajných produktov CR prinesie konkrétne ekonomické výsledky a následný rozvoj regiónov.

SWOT analýza CR na Slovensku naznačuje možné alternatívy budúceho vývoja CR, možnosti na ich využitie prípadne ich riešenie :

Tabuľka 6 SWOT analýza CR v SR

SWOT ANALÝZA - SILNÉ STRÁNKY	možnosti pre využitie predností
najpriaznivejšie podmienky v strednej Európe na horský cestovný ruch letný, aj zimný	zimné športy, letná turistika, ponuka zdravého prírodného prostredia, jedinečné klimatické kúpele na liečenie chorôb dýchacích ciest
zachovaný prírodný potenciál, flóra, fauna, scenéria krajiny, temer žiadne prírodné katastrofy	ponuka zdravého prostredia s vysokým stupňom ochrany prírody a krajiny, sústredenosť najrôznejších prírodných hodnôt na relatívne malom území
rôznorodosť a pestrosť turistických atraktivít pre najrôznejšie cieľové skupiny	silný destinačný manažment, diferencovanie produktu podľa potrieb a očakávaní cieľových skupín, cielený marketing zameraný na stredné vrstvy klientov
početnosť národných parkov a sprístupnených jaskýň	využitie v liečebných a oddychových formách cestovného ruchu
početnosť historických stavebných pamiatok, mestských pamiatkových rezervácií	koncentrácia na ich trvalú obnovu a údržbu za podpory európskych fondov a ich prebudovanie na účely využitia v cestovnom ruchu
kultúrne dedičstvo, ľudové umenie, hudba, zvyky, remeslá, folklór, architektúra, kultúrne programy, festivaly	tvorba nových atraktivít a programov, ich využitie v marketingovej komunikácii a rovnomerný rozptyl na celom území
jedinečné predpoklady pre kúpeľný a zdravotný cestovný ruch	kampaň na zvyšovanie účasti v rámci kúpeľného CR, fitness, wellness, pestrosť ponuky vhodnej na celoročné využitie
dobře značená sieť turistických chodníkov po celej krajine	aktívny pobyt turistu v prírodnom prostredí, horská turistika, možnosť prispôbiť charakter navštívenej krajiny podľa náročnosti cieľových skupín
vybavenosť osobnými horskými dopravnými zariadeniami, technické zasnežovanie (ale v nevyhovujúcej kvalite a štruktúre)	propagácia zimných športov, plánovitá rekonštrukcia a obnova zastaraných lanoviek a vlekov
všeobecná vzdelanostná úroveň obyvateľstva	zladovanie študijných plánov odborných škôl s potrebami praxe, rekvalifikácia a zvyšovanie motivácie na zmenu prístupu k práci v službách
priaznivá cenová úroveň pre zahraničných návštevníkov	možnosť stať sa dovolenkou krajinou pre početné stredné príjmové kategórie susedných aj vzdialenejších krajín
SWOT ANALÝZA - SLABÉ STRÁNKY	možnosti pre odstránenie nedostatkov
absentujúci výrazný turistický imidž, slabá znalosť Slovenska zo strany zahraničných touroperátorov	dlhodobé budovanie obrazu Slovenska ako ideálnej dovolenkovej krajiny, študijné cesty pre zahraničných predajcov, výskum trhu vo vysielacích krajinách, zavádzanie nových imidžových prvkov
neznáma cieľová krajina pre zahraničných návštevníkov	spracovanie novej koncepcie propagácie Slovenska s výraznejšou finančnou účasťou, nové marketingové aktivity SACR, pravidelné zbieranie a vyhodnocovanie očakávaní zahraničných turistov od návštevy Slovenska
nedobudovaná dopravná infraštruktúra diaľnic a rýchlostných železničných tratí	dobudovanie siete diaľnic, skvalitňovanie železničnej a cestnej siete, napojenie Slovenska leteckými linkami na významné vysielajúce krajiny
vysoký podiel jednodňových a tranzitných návštevníkov, nízky podiel pobytových turistov	príprava nových produktov a balíčkov služieb na predĺženie pobytov, trhové správanie subjektov CR, propagácia nových atrakcií, pružnejšia cenová politika, marketing cielený na určité segmenty zákazníkov
nedostatočná orientácia slovenských cestovných kancelárií na organizovanie aktívneho ZCR a DCR	motivácia domácich i zahraničných touroperátorov na dovoz turistov do SR za pomoci nových ekonomických nástrojov, zmena politiky hotelov pri zabezpečovaní zahraničnej klientely, kompletizácia produktu v cieľových miestach
nedostatočná starostlivosť o kultúrno-historické pamiatky, nedostatočne zabezpečená prístupnosť sakrálnych pamiatok	ponuka vhodných objektov na prenájom alebo odpredaj vhodným investorom s možnosťou ich využitia na ubytovanie, riešenie problému prístupnosti pamiatok dohodou s ich správcami s ohľadom na zaistenie bezpečnosti cirkevných objektov a ich mobiliáru
nevyhovujúca kvalita a štruktúra horských dopravných zariadení v zimných strediskách cestovného ruchu	podpora výstavby a rekonštrukcie horských dopravných zariadení aj za pomoci štrukturálnych fondov EÚ
nedobudovaná sieť miestnych a regionálnych združení	príprava zákona o vzniku a financovaní združení CR,

a turisticko-informačných kancelárií	vybudovanie regionálnych marketingových pracovísk SACR, hľadanie nových odbytových kanálov na ponuku produktov CR, zakladanie miestnych a regionálnych združení s kompetenciami a zdrojmi na podporu ich činnosti
živelnosť v rozvoji CR na miestnej, regionálnej i národnej úrovni	systematická príprava koncepčných a rozvojových dokumentov zameraných na stratégiu rozvoja CR v obciach, regiónoch i v celoslovenskom rozsahu
nedostatok komplexných turistických produktov	podnecovanie podnikateľskej sféry k ich tvorbe, spolupráca s okolitými krajinami, regiónm, obcami aj strategickými partnermi v zahraničí
nízka cena práce v podnikoch služieb CR a odchod kvalitných pracovníkov do zahraničia	v spolupráci s profesijnými zväzmi a zamestnávateľmi hľadanie riešení na zatraktívnenie profesií
jazyková neznalosť obyvateľstva	zdôrazňovanie potreby osvojovania si cudzích jazykov, zmena postoja k ich štúdiu, skvalitňovanie jazykovej výuky vo vzdelávacích inštitúciách
neexistencia satelitného účtu CR	riešenie projektu a jeho financovanie podľa metodiky krajín OECD s cieľom získať objektívny obraz o pozitívnom vplyve cestovného ruchu na ekonomiku krajiny
nedokonala a nejednotná štatistická evidencia výkonov CR	prispôbenie metodiky štatistických výskumov v zmysle skúseností krajín EÚ, OECD a UNWTO s rozvinutým CR, aby sa získali podklady na kvalifikované rozhodovanie, za základ brať metodiku zberu dát v ubytovacích zariadeniach (nie na hraničných priechodoch)
SWOT ANALÝZA - PRÍLEŽITOSTI	možnosti pre využitie príležitostí
objavovanie strednej a východnej Európy v rámci európskeho cestovného ruchu	spoločná ponuka krajín V4 na tretích trhoch (USA, Japonsko, Čína, India), tvorba spoločných produktov, zladžovanie marketingových postupov a charterových letov
využitie podporných programov z EÚ na dobudovanie infraštruktúry a tvorbu nových produktov	účasť na nových tendroch a grantových schémach vyhlásených v rámci EÚ, obnova vidieka a zachovanie tradičných foriem hospodárenia, dobudovanie zimných lyžiarskych stredísk
stimulácia stredných vrstiev obyvateľstva k účasti na domácom cestovnom ruchu	zlepšovanie devízovej bilancie prínosov CR pre ekonomiku Slovenska, tvorba nových pracovných miest a veľké možnosti pri razantnom znižovaní nezamestnanosti
rastúci počet víkendových ciest v Európe	investovanie do aquaparkov, tematických stredísk, organizácia pravidelných kultúrnych a spoločenských podujatí na prilákanie krátkodobých návštevníkov najmä z okolitých krajín
príspevok CR k stabilizácii ekonomiky v regióne	vytváranie nových pracovných príležitostí, zachovanie ľudových zvykov, folklóru, remesiel, zastavenie odchodu mladých ľudí z vidieka, využívanie vidieckych usadlostí na rekreáciu
SWOT ANALÝZA - HROZBY	možnosti pre elimináciu hrozieb
rastúca medzinárodná konkurencia na trhu CR, obmedzená možnosť presadiť sa	sústredenie sa na marketingovú ponuku odlišujúcu nás od iných európskych turistických destinácií, poznanie marketingovej stratégie našich susedov, akcentovanie našej jedinečnosti
nepripravenosť a neexistencia plánov rozvoja CR v regiónoch a cieľových miestach	smerovanie štátnej podpory do regiónov a cieľových miest prioritného záujmu, zapájanie miestnych a regionálnych orgánov štátnej správy a samosprávy do riadenia cestovného ruchu
posilňovanie kurzu koruny voči zahraničným menám	
pokles dopytu v rámci domáceho cestovného ruchu	podnecovanie tvorby cenovo výhodnejších ponúk v rámci DCR, zameranie marketingu na domáceho turistu, zavedenie rekreačných šekov
zaostávajúce vedomie zachovania prírodných hodnôt v zhoršujúcom sa životnom prostredí	zmena pohľadu obyvateľstva na dôležitosť zachovania prírodných hodnôt, hľadanie kompromisných riešení pri rozvoji cestovného ruchu v národných parkoch a CHKO v súlade s trvale udržateľným rozvojom
podceňovanie ľudského faktora a profesionálnej prípravy zamestnancov CR	obmedzenie zamestnávania nekvalifikovanej pracovnej sily najmä v manažmente a v obsluhu,

--	--

Ťažiskovými formami CR pre ktoré má Slovensko najlepšie predpoklady sú :

- o letná turistika a pobyty pri vode,
- o kúpeľný a zdravotný CR,
- o zimný CR a zimné športy,
- o mestský a kultúrny CR,
- o vidiecky CR.

Vychádzajúc zo strategického cieľa a nosných foriem CR stratégia definuje nasledovných päť špecifických cieľov rozvoja CR v SR :

1. Posilnenie postavenia odvetvia CR v národnom hospodárstve,
2. Zvýšenie atraktívnosti Slovenska ako dovolenkového cieľa,
3. Zvýšenie objemu pobytového CR,
4. Zlepšenie štruktúry zahraničných návštevníkov Slovenska skvalitňovaním poskytovaných služieb,
5. Podpora tvorby nových pracovných príležitostí najmä v regiónoch s významným potenciálom pre CR.

Stratégia rozpracováva jednotlivé špecifické ciele podrobnejšie aj s úlohami a nástrojmi na ich dosiahnutie.

2.2.3. Koncepcia rozvoja VÚC

Komisia cestovného ruchu a cezhraničnej spolupráce BSK iniciovala spracovanie Koncepcie rozvoja CR v BSK, ktorá bola schválená uznesením BSK č.69/2005 zo dňa 21.9.2005. Jej cieľom bolo analyzovať súčasné predpoklady rozvojového potenciálu regiónu pre CR, vychádzajúc z už existujúcich dokumentov schválených na národnej a regionálnych úrovniach (JPD NUTS II – Bratislava Cieľ 2, Koncepcia územného rozvoja Slovenska, Rajonizácia CR v SR, Koncepcia rozvoja CR v Bratislave na roky 2005 – 06).

V tomto materiáli boli preštudované okrem iného aj nasledovné podklady:

- „Stratégia rozvoja cestovného ruchu BSK“ spracovaný a zverejnený v auguste 2008/ dostupné na www.bratislavskykraj.sk
- „Najvýznamnejšie lokality CR v zázemí BA“ významné pre aktivity koncomtýždňovej rekreácie a cestovného ruchu
- „Miesta s prírodnými pozoruhodnosťami“ – Niva rieky Moravy
- „Útvary CR“ – Pezinok Baba“

Potenciál Bratislavského regiónu je z hľadiska vývoja pozície na trhu a konkurencieschopnosti špecifikovaný nasledovne :

Tabuľka 7 Potenciál Bratislavského regiónu - CR

Význam	Strednodobý horizont	Medzinárodný
	Dlhodobý horizont	Medzinárodný
Subregión, špecifická lokalita	Strednodobý horizont	malokarpatský subregión (vinárstvo) Bratislava Senec
	Dlhodobý horizont	Dunajský pravobřežný pás
Druh turizmu -	Príjazdový turizmus dlhodobý nad 50 % Silný aj domáci turizmus Prevažne pobytový turizmus krátkodobý v príjazdovom aj domácom turizme Dlhodobý pobytový turizmus len v letnom období pri vodných plochách Jednodenná návštevnosť – domáca i zahraničná Tranzit	

Formy turizmu	Poznávací turizmus Obchodný turizmus Letný pobyt pri vode																						
Hlavné produkty	Poznávanie kultúrneho dedičstva, vrátane návštevy múzeí a prehliadky miest, Poznávanie miestnych tradícií (vínoradníctvo a vinárstvo, výroba majoliky) Organizovanie a návšteva kultúrnych podujatí (možnosti medzinárodnej úrovne) Organizovanie a návšteva športových podujatí (vrátane rôznych medzinárodných turnajov), Návšteva veľtržných, náboženských a spoločenských podujatí Pracovné (služobné) cesty, konferencie Sústredenie: Bratislava, Svätý Jur, Pezinok, Borinka, Modra, Častá, Marianka Letná rekreácia pri vode, vodné športy, Sústredenie: Senec, Bratislava Zlaté Piesky, Draždiak																						
Doplnkové produkty	Cykloturistika, regiónom vedie časť Medzinárodnej dunajskej Cyklistickej cesty vedúcej z Passau, Rakúsko, cez Berg popri Dunaji po Štúrovo na území SR. Časť Moravskej cyklistickej cesty Vodáctvo po Dunaji a Malom Dunaji, záver rieky Moravy Športové aktivity – tenis a golf, Stupava, Bernolákovo																						
Hlavný trh	Bratislava: Nemecko, Rakúsko, Česká republika, Poľsko, domáce obyvateľstvo Ostatné územie regiónu: domáce obyvateľstvo, ČR, Maďarsko, Poľsko, Rakúsko																						
Doplnkové trhy	Taliansko, Veľká Británia, štáty Benelux, Rusko, USA, ázijský trh																						
Segmenty trhu	Bratislava: účastníci služobných ciest, jednotlivci alebo malé skupinky s turistickou motiváciou, stredná a vyššia stredná statusová trieda, stredný vek a seniori (skupiny) Ostatné územie regiónu: rodiny s deťmi, alebo menšie skupiny mladších návštevníkov, nižšia stredná trieda																						
Priebeh sezónnosti	Bratislava: celoročná návštevnosť s výraznejšou letnou sezónou Ostatné územie regiónu: letná sezóna - júl, august, náboženské sviatky a prázdniny																						
Aktivity s najvyšším dlhodobým potenciálom	Poznávanie kultúrneho dedičstva Obchodný turizmus Kongresový/konferenčný turizmus Návšteva kultúrnych a športových podujatí Pobyt/rekreácia pri vode Vodné športy Vodáctvo a vodná turistika Cykloturistika																						
Pozícia na slovenskom trhu	<table border="1"> <tr> <td>Počet lôžok</td> <td>10 863</td> </tr> <tr> <td>Podiel na lôžkovej kapacite SR (v %)</td> <td>9,3</td> </tr> <tr> <td>Počet hostí celkom</td> <td>576 924</td> </tr> <tr> <td>Podiel zahraničných hostí (v %)</td> <td>53,5</td> </tr> <tr> <td>Podiel na počte hostí v SR celkom (v %)</td> <td>18,2</td> </tr> <tr> <td>Podiel na počte zahraničných hostí v SR (v %)</td> <td>25,2</td> </tr> <tr> <td>Počet prenocovaní celkom</td> <td>1 189 810</td> </tr> <tr> <td>Podiel prenocovaní zahraničných hostí (v %)</td> <td>55,7</td> </tr> <tr> <td>Podiel na počte prenocovaní v SR celkom (v%)</td> <td>10,3</td> </tr> <tr> <td>Podiel na počet prenocovaní zahraničných hostí v SR (v%)</td> <td>14,8</td> </tr> <tr> <td>Priemerný počet prenocovaní hostí celkom</td> <td>2,1</td> </tr> </table>	Počet lôžok	10 863	Podiel na lôžkovej kapacite SR (v %)	9,3	Počet hostí celkom	576 924	Podiel zahraničných hostí (v %)	53,5	Podiel na počte hostí v SR celkom (v %)	18,2	Podiel na počte zahraničných hostí v SR (v %)	25,2	Počet prenocovaní celkom	1 189 810	Podiel prenocovaní zahraničných hostí (v %)	55,7	Podiel na počte prenocovaní v SR celkom (v%)	10,3	Podiel na počet prenocovaní zahraničných hostí v SR (v%)	14,8	Priemerný počet prenocovaní hostí celkom	2,1
Počet lôžok	10 863																						
Podiel na lôžkovej kapacite SR (v %)	9,3																						
Počet hostí celkom	576 924																						
Podiel zahraničných hostí (v %)	53,5																						
Podiel na počte hostí v SR celkom (v %)	18,2																						
Podiel na počte zahraničných hostí v SR (v %)	25,2																						
Počet prenocovaní celkom	1 189 810																						
Podiel prenocovaní zahraničných hostí (v %)	55,7																						
Podiel na počte prenocovaní v SR celkom (v%)	10,3																						
Podiel na počet prenocovaní zahraničných hostí v SR (v%)	14,8																						
Priemerný počet prenocovaní hostí celkom	2,1																						

Región má všetky predpoklady na konkurencieschopnú ponuku v jednotlivých oblastiach obchodného turizmu a poznávacieho turizmu, v obidvoch prípadoch v kombinácii s atraktívnymi doplnkovými aktivitami, k tomu vytvára podmienky hlavne Bratislava a jej široké zázemie.

Najvýznamnejšie lokality:

- o Mestského typu: Bratislava, Pezinok, Modra, Senec, Svätý Jur

- o Miesta s kultúrnymi pamiatkami: Bratislava, Devín, Rusovce, Svätý Jur, Pezinok, Častá-Červený Kameň, Bernolákovo, Malacky
- o Miesta s kultúrno-spoločenskými akciami: Bratislava, Pezinok, Modra, Senec, Devín, Rusovce, Stupava, Svätý Jur
- o Miesta s prírodnými pozoruhodnosťami: Devínska brána, tok Dunaja
- o Rekreačné územia: Malé Karpaty, Hrušovská vodná zdrž
- o Útvary cestovného ruchu: Harmónia - Piesky, Senec – Slnečné jazerá, Čunovo, Zlaté piesky, Draždiak, Železná Studnička - Kamzík

Koncepcia rozvoja CR v BSK tiež špecifikuje ciele rozvoja regiónu v oblasti CR, ktoré sú v podstatnej časti totožné s cieľmi stratégie rozvoja CR na Slovensku :

- o zvýšenie konkurencieschopnosti BSK ako turistického cieľa (oblasti CR) v rámci Slovenska a strednej Európy,
- o posilnenie významu a vplyvu CR na ekonomiku BSK,
- o predĺženie priemernej dĺžky pobytov a podielu pobytového cestovného ruchu,
- o zlepšenie kvalitatívnej štruktúry návštevníkov a turistov v kraji,
- o zvýšenie podielu turistov s „klasickou“ turistickou motiváciou (bez služobných, resp. obchodných účelov),
- o zmiernenie sezónnych výkyvov v území mimo Bratislavy.

Ako špecifické ciele rozvoja CR v BSK boli stanovené :

- o rozvoj kongresového a konferenčného turizmu so zámerom etablovania sa ako kongresového miesta stredo európskeho a európskeho významu,
- o využitie Dunaja a jeho zázemia,
- o dosiahnutie „produktového“ prepojenia Bratislavy a ostatnej časti regiónu, z čoho by profitoval tak CR v samotnej Bratislave ako aj v kraji.

Definované ciele rozvoja cestovného ruchu v Bratislavskom samosprávnom kraji by mali smerovať k posilneniu postavenia regiónu v rámci SR ako :

- o vstupná brána pre AZCR najmä z iných ako susedných krajín
- o Bratislava a Dunaj marketingové značky pre celý slovenský turizmus
- o rozhodujúca destinácia v rámci Slovenska pre:
 - kultúrno-poznávací turizmus (na ktorú sa budú viazať aj iné destinácie s touto ponukou)
 - kongresový a konferenčný turizmus
 - obchodný turizmus
 - cykloturizmus vďaka predĺženiu Medzinárodnej dunajskej cyklocesty Passau – Viedeň až do Budapešti.

v rámci strednej Európy ako :

- o ako ponuka dvoch hlavných miest Viedeň – Bratislava,
- o ako súčasť ponuky trilaterálneho regiónu pre turistov najmä z európskych krajín (Viedeň, Eisenstadt, Neziderské jazero, Sopron, Győr, Dunajské ramená a luhy na slovenskej aj maďarskej strane, Bratislava, Malé Karpaty),
- o ako významná lokalita s ponukou kultúry (opera, vážna hudba, balet, folklór), histórie a tradície (Bratislava, Devín, Veľké Leváre, Svätý Jur, Pezinok, Červený Kameň, Bernolákovo po rekonštrukcii a iné) a gastronómie (Bratislava, Malokarpatská vína cesta, Slovenský Grob). S atraktívnou ponukou ďalších aktivít ako napr. golf, rybolov, poľovačky, rafting, vodné športy, aquapark, autokros, atď.),
- o ako významná „riečna“ lokalita na Dunaji – pre veľké výletné osobné lode, pre malé plavidlá, pre pobytový turizmus orientovaný na vodné športy,
- o ako významné výstavnícke a veľtržné centrum,
- o ako atraktívna destinácia pre mladých s možnosťou športu, zábavy a ponuky nočného života.

Postavenie a funkcie najvýznamnejších oblastí a lokalít CR v BSK

Bratislava – prirodzené a vysoko dominantné turistické centrum kraja a celého Slovenska, medzinárodného významu. Hlavný cieľ väčšiny príjazdov a hlavný marketingový „ťahák“. Popri obchodných cestách sa bude rozvíjať najmä ponuka krátkodobých pobytov, zameraných na poznávanie histórie, kultúry, v spojení s gastronómiou a nákupmi. Dôležité bude využiť možnosti pre rozvoj kongresového turizmu a ponuky pre mladých (zábava, atmosféra, nákupy). Bratislava ako turistická destinácia bude vytvárať dopyt po službách a turistických aktivitách v ostatných častiach kraja.

Senec – pobytový letný turizmus, ponuka aquathermálneho zariadenia s celoročnou prevádzkou, aj ako doplnkové aktivity pre turistov ubytovaných v Bratislave. Postupne budované celoročné centrum národného významu pre domáce konferencie, semináre a firemné akcie menšej a strednej veľkosti. Lokalita pre športové sústreďenia a športovo orientované pobyty (tenis, futbal) národného významu.

Územie medzi Dunajom a Malým Dunajom – ponuka denných a poldenných výletov a doplnkové programy – jazda na koni, splavovanie, windsurfing, tenis, cykloturistika, rybolov, dobrá kuchyňa v štýlových zariadeniach. V menšej miere aj krátkodobý pobytový turizmus – Čunovo.

Malé Karpaty – juhovýchodná časť – mestečká na úpätí predstavujú možnosť „slovenského Gruenzingu“, a to nielen pre obyvateľov a turistov z Bratislavy, ale aj príľahlú časť Rakúska. Okrem toho, táto oblasť sa bude orientovať na firemné akcie a semináre pre domácu klientelu ako aj miesto pre ubytovanie smerujúcich do Bratislavy, ale preferujúcich cenovo dostupnejšie ubytovanie.

Pomoravie – pobytový turizmu len v obmedzenom rozsahu, ubytovacie zariadenia penziónového typu v intravilánoch obcí. Atraktívne pre plavby a splavy, cykloturistiku, pozorovanie vodného vtáctva, rybolov, jazdecko a pikniky v príťažlivom prostredí.

Ostatná časť Záhoria – v blízkej budúcnosti pobytovo najmä pre domácu, čiastočne českú klientelu v letnom období. Zameranie na vodné športy, rekreačné športy (tenis, golf, cykloturistika, jazda na koni), poľovačky, prezentácie histórie – Habáni. Postupne možnosť profilácie ako zázemia pre Bratislavu aj Dolné Rakúsko, s bohatou ponukou turistických aktivít.

V závere koncepcie rozvoja CR BSK sa konštatuje, že aby Bratislavský samosprávny kraj mohol fungovať ako jednotná, organizovaná a vzájomne previazaná turistická oblasť, je potrebné vytvoriť platformu, ktorá bude koordinovať rozvojové aktivity tejto oblasti. Je preto dôležité vypracovať detailnú stratégiu rozvoja cestovného ruchu BSK, ktorá bude obsahovať konkrétnu tvorbu produktov a ich lokalizáciu.

2.2.4. Koncepcia rozvoja CR v Bratislave

Cestovný ruch v Bratislave zaznamenáva za posledné roky významné zmeny. Prejavujú sa nielen v raste počtu zahraničných návštevníkov, ale aj v zmene štruktúry štátov, z ktorých prichádzajú v prospech vzdialenejších štátov. Uvedené skutočnosti najlepšie dokumentujú štatistické údaje a ich porovnania.

Bratislava je najnavštevovanejšou destináciou Slovenska z pohľadu celkovej návštevnosti, ale hlavne zahraničných návštevníkov. V roku 2006 sa v komerčných ubytovacích zariadeniach Bratislavy ubytovalo celkom 686 201 návštevníkov, čo predstavuje 19,1% celkovej návštevnosti Slovenska. Samotné mesto Bratislava je po regióne Vysokých Tatier najnavštevovanejším miestom Slovenska. Pri porovnaní príjazdov zahraničných návštevníkov je postavenie Bratislavy ešte silnejšie, s počtom 454 870 zahraničných návštevníkov ubytovaných v komerčných ubytovacích zariadeniach, sa podieľa 28,2% na celkovom počte zahraničných návštevníkov Slovenska.

V roku 2006 sa v Bratislave ubytovalo spolu 231 331 domácich návštevníkov, ktorí strávili v Bratislave 544 721 prenocovaní. V počte návštevníkov predstavuje tento výsledok nárast o 6,8% a v počte prenocovaní 0,5% v porovnaní s rokom 2005.

Väčšiu dynamiku rastu zaznamenáva trh zahraničných návštevníkov. V roku 2006 sa ubytovalo v Bratislave spolu 454 870 návštevníkov (nárast oproti roku 2005 o 8,4%). Počet prenocovaní zahraničných návštevníkov v komerčných ubytovacích zariadeniach dosiahol v roku 2006 úroveň 835 210 prenocovaní čo predstavuje oproti roku 2005 nárast o 4,5%.

Najviac zahraničných návštevníkov prišlo z Českej republiky, Nemecka a Veľkej Británie za nimi nasledovali návštevníci z Talianska, Poľska, Rakúska, Francúzska a Spojených štátov amerických. Prvú desiatku v počte návštevníkov uzatvára Japonsko, Maďarsko a Holandsko.

Postavenie Bratislavy v konkurenčnom prostredí európskych miest v tempe rastu prenocovaní sa podľa štúdií European Cities Tourism report 2005/2006 výrazne zlepšilo. Pri porovnaní rastu na trhu zahraničných návštevníkov za obdobie 2000-2005 sa Bratislava umiestnila na 8. mieste spomedzi 105 porovnaných významných európskych miest.

V súčasnosti najväčší počet návštevníkov Bratislavy prichádza do mesta za biznisom. Títo návštevníci stále viac využívajú služby bratislavského letiska. Najväčšiu časť tvoria návštevníci z ČR, Veľkej Británie a Nemecka. Zaujímajú sa predovšetkým o kvalitné ubytovanie v blízkosti firmy. Pri incentive je záujem o špeciálne prehliadky mesta, so zaujímavým programom, slovenské večere s tradičnými špecialitami a ochutnávka vín.

Nárast nastal i v skupinovej turistike, a to predovšetkým v skupinách z Japonska, Nemecka, Talianska a severných krajín. Títo hostia zostávajú v Bratislave predovšetkým na jednu noc. Súčasťou ich pobytu býva prehliadka mesta. V prípade, že zostávajú dlhšie, najobľúbenejším produktom je výlet loďou na Devín, výlet na Červený kameň a Malokarpatská vínná cesta. Skupinová klientela prejavuje veľký záujem o cestu do Viedne novou pravidelnou riečnou linkou.

Návštevníci zo severných krajín (Nóri, Švédci, Dáni) sa zaujímajú o možnosti športovania v Bratislave, predovšetkým bicyklovanie, splavovanie riek, rafting.

Pri individuálnej klientele je najväčší záujem o predstavenie opery, filharmónie a kultúrne podujatia v centre mesta, typicky slovenské špeciality, so slovenskou atmosférou a hudbou, tiež možnosti nákupov.

Tabuľka 8 Prehľad návštevníkov a počtov prenocovaní v Bratislave za rok 2006

Ukazovateľ	Počet návštevníkov	Index 2006/2005	Počet Prenocovaní návštevníkov	Index 2006/2005	Priemerný Počet prenocovaní	Index 2006/2005
SR spolu	3 583 879	104,5	11 137 565	103,8	3,1	99,3
z toho zahraniční	1 611 808	106,4	5 133 533	105,4	3,2	99,0
Bratislava	686 201	107,8	1 379 931	103,2	2,0	96,5
z toho zahraniční	454 870	108,2	835 210	104,8	1,8	96,9
Bratislava I	254 349	110,7	460 501	104,6	1,8	94,5
z toho zahraniční	223 892	109,8	404 159	102,5	1,8	93,3
Bratislava II	270 501	101,3	459 889	100,3	1,7	98,9
z toho zahraniční	162 733	103,9	289 951	103,2	1,8	99,3
Bratislava III	111 929	117,8	223 562	105,0	2,0	89,1
z toho zahraniční	50 965	115,0	95 352	113,9	1,9	99,0
Bratislava IV	38 471	112,3	216 140	103,5	5,6	92,1
z toho zahraniční	10 875	118,9	33 963	124,6	3,1	104,8
Bratislava V	10 951	105,5	19 839	110,6	1,8	104,9
z toho zahraniční	6 405	108,7	11 785	112,9	1,8	103,9

Zdroj :

Tabuľka 9 Kapacita ubytovacích zariadení v Bratislave v roku 2006

Ukazovateľ	Počet ubytovacích zariadení	Počet izieb	Počet lôžok spolu	v tom	
				stále lôžka	príležitostné lôžka
Bratislava I					
Ubytovacie zariadenia spolu	24	1 583	3 111	3 026	85
z toho hotely (motely,	18	1 468	2 892	2 811	81

botely)					
Bratislava II					
Ubytovacie zariadenia spolu	26	1 646	3 563	3 371	192
z toho					
hotely (motely, botely)	17	1 386	2 887	2 722	165
Bratislava III					
Ubytovacie zariadenia spolu	14	769	1 569	1 549	20
z toho					
hotely (motely, botely)	7	378	755	741	14
Bratislava IV					
Ubytovacie zariadenia spolu	9	748	1 518	1 514	4
z toho					
hotely (motely, botely)	4	99	219	219	-
Bratislava V					
Ubytovacie zariadenia spolu	4	90	179	164	15
z toho					
hotely (motely, botely)	4	90	179	164	15
Ubytovacie zariadenia spolu	77	4 836	9 940	9 624	316

Zdroj :

Tabuľka 10 Výkony ubytovacích zariadení z hľadiska typu v Bratislave

Druh zariadenia	Počet ubytov. zariadení	Počet lôžok spolu	z toho		Prenocovania návštevníkov spolu	z toho	
			stále lôžka	Počet návštevn. spolu		zahraničných návštevn.	zahraničných návštev.
hotely (motely, botely)	76	8 978	8 403	656 155	441 395	1 152 269	812 216
v tom							
****	13	1823	1777	142 029	127 108	240 356	219 498
***	30	3 948	3 624	292 800	217 544	521 562	410 192
**	17	1 988	1 829	171 017	75 283	287 089	137 271
*	13	1054	1008	39 280	11 766	83 695	27 565
botely	3	165	165	11 029	9 694	19 567	17 690
penzióny	27	1120	1023	49 827	21 032	103 167	45 713
turistické ubytovne	4	229	229	11 001	2 173	22 141	5 497
chatové osady	3	465	407	3 615	2 590	12 696	8 576
ostatné hromadné ubytovanie	45	2 913	2 859	118 889	43 968	423 841	112 799
ubytovanie v súkromí	7	62	58	1 317	145	2 870	329

Tabuľka 11 Tržby ubytovacích zariadení v Bratislave za rok 2006

Ukazovateľ	Tržby za ubytovanie spolu vr. DPH (v tis. Sk)	v tom tržby za domácich návštevn.	Priemer. tržby za zahranič. návštevn	v tom cena za ubytov. vr. DPH (Sk)	priem. Cena ubytovania domácich návštevn	priem. Cena ubytovania zahraničných návštevn
Bratislava I						
Ubytovacie zariadenia spolu	1 214 024	99 637	1 114 387	2 636	1 768	2 757
z toho						
hotely (motely,	1 196 829	91 008	1 105 821	2 908	3 005	2 900

Bratislava II						
Ubytovacie zariadenia spolu	551 801	169 514	382 287	1 200	998	1 318
z toho						
hotely (motely, botely)	531 236	159 564	371 672	1 323	1 114	1 439
Bratislava III						
Ubytovacie zariadenia spolu	169 384	68 781	100 603	758	536	1 055
z toho						
hotely (motely, botely)	123 173	36 555	86 618	1 160	923	1 302
Bratislava IV						
Ubytovacie zariadenia spolu	55 611	26 224	29 387	257	144	865
z toho						
hotely (motely, botely)	27 599	12 249	15 350	851	577	1 370
Bratislava V						
Ubytovacie zariadenia spolu	19 374	7 789	11 585	977	967	983
Spolu	2 010 194	371 945	1 638 249	5 828	4 413	6978

Z pohľadu samosprávy hlavného mesta SR Bratislavy sa začala venovať systematickejšia pozornosť oblasti CR v deväťdesiatych rokoch minulého storočia, bolo vytvorené samostatné odborné pracovisko pre CR ktoré v spolupráci s Komisiou CR pri MSZ vypracovalo „Hlavné zásady stratégie rozvoja CR pre hl. M. SR Bratislavu“. Tento základný koncepčný materiál bol schválený v roku 1994 uznesení MSZ .

Systematická práca v oblasti CR pokračovala aj v nasledujúcom období, na roky 2005 a 2006 bola schválená Msz nová Koncepcia rozvoja CR v Bratislave, ktorá je v súčasnosti aktualizovaná do podoby „Koncepcie rozvoja CR na roky 2007 – 2010“. Tieto materiály predstavujú základný dokument pre usmerňovanie rozvoja cestovného ruchu mesta v ďalšom období.

Pre hľadanie východísk ďalšieho rozvoja CR v Bratislave je potrebné zohľadniť silné a slabé stránky rozvoja cestovného ruchu na území mesta, vziať do úvahy príležitosti, ktoré sa nám ponúkajú, i možné ohrozenia.

SWOT ANALÝZA

Silné stránky

- o výhodná geografická poloha Bratislavy v strede Európy a blízkosť dvoch ďalších metropol (Viedeň, Budapešť),
- o kultúrne a historické pamiatky, predpoklady pre kultúrny cestovný ruch (hudobné tradície a svetoznáme hudobné telesá),
- o zlepšujúca sa dostupnosť – silnejúce letisko a lodná doprava vrátane rekreačnej,
- o relatívna bezpečnosť regiónu,
- o prírodný potenciál v blízkej dostupnosti mesta vytvárajúci podmienky pre rozvoj športových a voľnočasových aktivít

Slabé stránky

- o slabý imidž mesta Bratislava i Slovenskej republiky,
- o nízky stupeň horizontálnej i vertikálnej produktovej integrácie,
- o absencia moderného poňatia a ponuky kultúrneho dedičstva v rámci cestovného ruchu,

- o nízka úroveň ubytovania nižších kategórií, nepružná cenová politika ubytovacích zariadení,
- o nedostatočné skúsenosti a výstupy z marketingovej komunikácie i nepostačujúce štatistické údaje,
- o absencia združení podnikateľov v cestovnom ruchu na úrovni mesta,
- o nízky rozpočet mesta vyčlenený pre manažment odvetvia cestovného ruchu.

Príležitosti

- o posilnenie postavenia Bratislavy ako európskej metropoly; zjednodušenie cestovania v rámci EÚ,
- o nové trendy v cestovnom ruchu (najmä rozvoj nových produktov osobitne kongresového cestovného ruchu, incentívy a kultúrnych ciest a preferovanie bezpečnejších a bližších destinácií),
- o aktivita nízkonákladových leteckých spoločností,
- o možnosti pre rozširovanie cezhraničnej spolupráce,
- o aktivizácia cestovného ruchu na národnej úrovni na základe Sektorového operačného programu Priemysel a služby v rámci priority Rozvoj cestovného ruchu.

Ohrozenia

- o podcenenie významu inštitucionálneho rámca pre partnerstvo a koordinovaný postup v manažmente rozvoja cestovného ruchu zo strany podnikateľskej sféry (pretrvávajúca absencia miestneho združenia cestovného ruchu, vrátane Kongresovej kancelárie),
- o slabá znalosť destinácie v zahraničí,
- o nedostatočná podpora pre marketing mestského cestovného ruchu z úrovne Slovenskej agentúry pre cestovný ruch,
- o neprijatie zákona o združeních cestovného ruchu a z toho vyplývajúci slabý rozvoj CR v regiónoch,
- o nedostatok kapitálu (investorov) pre rozvoj ubytovacích kapacít,
- o podcenenie ľudského faktoru a profesionálnej prípravy odborníkov v oblasti cestovného ruchu,
- o výraznejšie aktivity konkurenčných krajín, najmä Rakúska, Maďarska, Poľska a Českej republiky.

Za daných podmienok sa vytvárajú pre Bratislavu mimoriadne priaznivé predpoklady, šanca pre dosiahnutie maximálneho rozvoja a finančných prínosov pre mesto v krátkom čase. Preto je potrebné sústrediť viac pozornosti na vytvorenie vnútorných podmienok pre zabezpečenie možného rastu, najmä na úseku organizačných a personálnych podmienok, ako aj viaczdrojového financovania cestovného ruchu.

Návrh stratégie rozvoja CR v Bratislave vychádzajúc z odbornej analýzy súčasného stavu a rozvoja možného potenciálu mesta Bratislavy ako centra CR stanovuje nasledovnú víziu :

- o Bratislava bude v roku 2010 konkurencieschopnou destináciou, zaujímavým produktom v stredoeurópskom priestore s imidžom jedinečnosti založeným na relatívnej malosti a útulnosti a slogane „Bratislava – malé veľké mesto“
- o cestovný ruch bude trvale prispievať k ekonomickému a sociálnemu rozvoju mesta

Ako prioritné sú stanovené nasledovné okruhy produktov :

- poznávanie histórie mesta
- návštevu kultúrnych podujatí a športových podujatí
- kongresový a incentívny CR
- veľtržný a výstavný CR
- obchodný CR
- gastronómia a vinárska tradícia
- cykloturistika
- aktivity spojené s riekou Dunaj

V konkurenčnom prostredí Strednej Európy bude Bratislava ťažiť z toho, že je stále novou destináciou a jej jedinečnosť spočíva v malebnosti mesta s bohatou históriou a kultúrou a jedinečným génus loci .

2.2.5. Hlavné ciele riešenia

Hlavným cieľom riešenia generelu CR je podrobnejšie rozpracovanie a systematizovanie funkčného systému cestovného ruchu v meste Bratislava formou :

- o analýzy jestvujúceho potenciálu CR,
- o zhodnotenia súčasnej infraštruktúry CR s územnou špecifikáciou najvýznamnejších lokalít CR (výkres č.1,)
- o vyšpecifikovania prioritných okruhov produktov a vytipovania námetov na vznik nových produktov,
- o vyhodnotenia priestorových predpokladov pre rozvoj prioritných produktov CR v konkrétnych lokalitách mesta a tým predpokladov pre očakávaný nárast objemu CR (výkres č.2),
- o stanovenia lokalizačných a kapacitných regulatívov pre umiestnenie zariadení CR.

Takto spracovaný generel CR bude následne podkladom pre územné rozhodovanie a spracovanie podrobnejšej územnoplánovacej dokumentácie a územnoplánovacích podkladov.

2.2.6. Legislatíva viažuca sa k problematike

Súčasný stav právnej ochrany cestovného ruchu a oblastí určených na realizáciu rekreačných a voľnočasových aktivít je dlhodobo nedostatočný a pri priamej konfrontácii s inými celospoločensky chránenými verejnými záujmami sa často krát dostáva do výrazne slabšej pozície, bez ohľadu na skutočný význam, ciele a dopady zamýšľaných aktivít na reálny život obyvateľstva a životné prostredie. Absencia efektívnej právnej ochrany vrátane inštitucionálneho zázemia sa prejavuje predovšetkým pri plánovaní funkčného a priestorového využívania územia.

Základné legislatívne podmienky CR možno rozdeliť na oblasť :

podnikanie v CR :

- o Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (týka sa oblasti podnikania a jeho foriem)
- o Zákon č.455/1991 o živnostenskom podnikaní (Živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (týka sa všeobecných podmienok prevádzkovania živností fyzickými osobami, v priamej súvislosti s CR je § 38 – pohostinská činnosť, prevádzkovanie cestovnej kancelárie, prevádzkovanie cestovnej agentúry, sprievodcovská činnosť a ubytovacie služby v ubytovacích zariadeniach s prevádzkovaním pohostinných činností v týchto zariadeniach)
- o Zákon č. 40/1994 Zb. V znení neskorších predpisov – Občiansky zákonník (jeho ustanoveniami sa riadia – Zmluva o obstaraní zájazdu a Zmluva o ubytovaní)
- o Zákon č. 281/2001 Z.z. o zájazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr a o zmene a doplnení Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (kodifikuje ustanovizne cestovných kancelárií a cestovných agentúr)

podnikateľská a investičná činnosť v CR :

- o Zákon č. 50/1976 Zb. O územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov a vyhlášky MŽP č.55/2001 Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii (určuje obsah a požiadavky na formu spracovania územných generelov)
- o Vyhláška MH SR č. 277/2008 Z.z. ktorou sa upravujú klasifikačné znaky na ubytovacie zariadenia pri ich zaraďovaní do kategórií a tried.
- o Zákon č. 511/1992 Zb. O správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov (vzťahuje sa na registračnú a oznamovaciu povinnosť daňových subjektov)

- o Zákon č. 582/2004 Z.z. o miestnych daniach a o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady (daň za ubytovanie)
- o Zákon č. 416/2001 Z.z. o prechode kompetencií z pôsobnosti orgánov štátnej správy na obce a na VÚV aj v oblasti CR §3

Najdôležitejšie očakávané legislatívne úpravy v CR sú Zákon o cestovnom ruchu a Satelitný účet cestovného ruchu.

Ďalšou plánovanou legislatívnou zmenou je aktualizácia vyhlášky MH SR č. 419/2001 Z.z., pretože vo viacerých častiach už nezohľadňuje súčasné svetové trendy v oblasti ubytovacích zariadení, hlavne rozšírenie druhovosti hotelových zariadení so špecifikačnými znakmi pre ich zatriedovanie do jednotlivých kategórií (nie sú tu vytvorené predpoklady pre kategorizáciu apartmánových hotelov, rôznych kombinovaných typov hotelov, špecializovaných nových typologických druhov hotelov a pod.).

2.2.7. Vymedzenie riešeného územia, systém územného členenia

Riešeným územím sú v zmysle zadania katastrálne hranice hlavného mesta SR Bratislavy s plochou 36 749,72 ha .

Vzhľadom k špecifickosti problematiky CR je mesto Bratislava vnímané ako jeden celok aj keď analýza jednotlivých zariadení CR je rozčlenená podľa mestských častí. Nesporne v oblasti CR zohráva prím mestská časť Staré mesto, kde je aj koncentrovaných najviac zariadení CR.

V oblasti CR však nie je možné limitovať túto problematiku katastrálnymi hranicami mesta, práve naopak, tvorba produktov je principiálne založená na zapojení atraktivít celého regiónu do ucelených produktov s cieľom predĺženia pobytu účastníkov CR.

2.2.8. Vzťah k ÚPN VÚC Bratislavský kraj

V schválenej dokumentácii ÚPN pre Bratislavský samosprávny kraj je osobitná pozornosť venovaná tiež problematike CR, rekreácie a kúpeľníctva (kapitola 10. Rekreácia, cestovný ruch a kúpeľníctvo).

Z vecného hľadiska východiskami pre riešenie rekreácie a CR boli :

- o rekreačný potenciál a potenciál CR daný prírodnými a civilizačnými danosťami
- o súčasný stav procesu rekreácie a CR vyjadrený sieťou rekreačných priestorov a útvarov, turistických a rekreačných cieľov – ich funkčnosťou, štruktúrou a priestorovým rozložením
- o celkový socio – ekonomický a územný rozvoj regiónu vzhľadom na susedné regióny, na ďalšie územia Slovenska a tiež prihraničnú polohu vo vzťahu Rakúsko a Maďarsko, na nadhraničný podunajský sídelný pás a na dopravnú vodnú cestu Rýn-Mohan-Dunaj
- o sieť osídlenia a dopravy a ich rozvoj
- o nároky obyvateľov regiónu predovšetkým Bratislavy na koncomtýždennú rekreáciu ako aj nároky obyvateľov zo susedných regiónov a tiež Viedne na koncomtýždenný pobyt a nároky účastníkov širšieho CR
- o ďalšie špecifické faktory.

Sú tu analyzované predpoklady a charakterizované lokality pre rozvoj nasledovných druhov CR :

Výborné

- o poznávací CR (kultúrny a mestský)
- o cykloturistika
- o tranzitný CR

veľmi dobré

- o horský turizmus, pešia turistika, pobyt na horách a v lesoch
- o špecifické formy (poľovníctvo, rybárstvo)

dobré

- o kúpeľný CR (len rekreačné formy)

- o vidiecky CR

slabé

- o zimné športy

Vzhľadom k skutočnosti, že prevažná väčšina aktivít CR sa odohráva na území hlavného mesta, je v ÚPN VÚC pozornosť zameraná hlavne na oblasť rekreácie a koncomtýždennú rekreáciu obyvateľov regiónu s konštatovaním, že sa stále viac stiera rozdiel medzi zariadeniami voľného a viazaného CR a dochádza tiež k zmene kategórií zariadení.

2.2.9. Vzťah k ÚPN mesta Bratislavy

V schválenej dokumentácii ÚPN pre Bratislavský samosprávny kraj je osobitná pozornosť venovaná tiež problematike CR, rekreácie a kúpeľníctva (kapitola). Vzhľadom k skutočnosti, že prevažná väčšina aktivít CR sa odohráva na území hlavného mesta, je v ÚPN VÚC pozornosť zameraná hlavne na oblasť rekreácie.

Problematike cestovného ruchu je venovaná osobitná pozornosť aj v Územnom pláne hlavného mesta SR Bratislavy schválenom dňa 31.5.2007 uznesením MSZ č. 123/2007. Závazná časť bola vyhlásená všeobecne záväzným nariadením hl. m. SR Bratislavy č.4/2007.

Funkčný systém cestovného ruchu je riešený v rámci socioekonomických funkčných systémov v kapitole 7.2.11 „Cestovný ruch a stravovacie zariadenia“. V návrhu sa zameriava najmä na kapacity ubytovacích zariadení aj s vyjadrením ich deficitov, kongresové centrá a stravovacie zariadenia.

Vyhodnotenie súčasného stavu ubytovacích zariadení podľa kategórií:

Tabuľka 12 Vyhodnotenie súčasného stavu ubytovacích kapacít - lôžkové kapacity – podľa ÚPN BA

Ok r.	MČ	Hotel*****	Hotel****	Hotel***	Hotel**	Hotel*	Botel	Penzión	Kemping	Turistické ubytovne	Spolu
I.	Staré mesto	336	1 344	947	262	146	185	93	0	30	3 343
II.	Ružinov	0	0	1 357	1 220	682	0	1 116	200	667	5 242
	Vrakuňa	0	0	0	0	622	0	16	0	0	638
	Podunaj. Biskupice	0	0	0	0	1 012	0	0	0	0	1 012
III.	Nové mesto	0	94	246	399	115	0	42	0	0	896
	Rača	0	0	227	0	55	0	256	0	0	538
	Vajnory	0	35	0	0	0	0	0	0	200	235
IV.	Karlova Ves	0	0	0	0	110	0	0	0	0	110
	Dúbravka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Lamač	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Devín	0	30	0	0	0	0	0	0	0	30
	Devínska Nová Ves	0	0	0	28	6	0	0	0	0	34
	Záhorská Bystrica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
V.	Petržalka	0	35	136	0	76	0	24	0	22	293
	Jarovce	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Rusovce	0	0	0	0	0	0	22	0	0	22
	Čunovo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu		336	1 538	2 913	1 909	2 824	185	1 569	200	919	12 393

Tabuľka 13 Deficity súčasného stavu na pre návrhové obdobie podľa jednotlivých druhov ubytovacích zariadení – podľa ÚPN BA

Ubytovacie zariadenia	Súčasný stav počet lôžok	Deficit k roku 2006 počet lôžok	Potreba mesta k roku 2030
Hotel *****	336	- 685	+999
Hotel ****	1 536	- 375	+ 940
Hotel ***	2 913	+ 1 213	0
Hotel **	1 909	+ 208	+290
Hotel *	2 824	+2 314	0
Botel	185	- 325	+ 475
Penzión	1 526	+ 506	0
Turistické ubytovne	919	- 782	+ 1280

Spolu	12 150	+ 3 970
-------	--------	---------

Poznámka : O - potreba zariadení je vykrytá kapacitami súčasného stavu
+ - v potrebe výhľadový nárast pre rok 2030

Zariadenia CR sú v rámci výkresovej časti súčasťou plôch občianskej vybavenosti, zmiešaných území a plôch vyčlenených pre šport telovýchovu, rekreáciu a voľný čas. V záväznej časti ÚPN v tabuľkových spracovaniach je stanovená prípustnosť, prípustnosť v obmedzenom rozsahu, resp. neprípustnosť umiestňovania zariadení cestovného ruchu v jednotlivých funkčných územiach ÚPN Bratislavy.

Považujeme za potrebné upozorniť na skutočnosť, že spracované deficity ubytovacích zariadení CR pre návrhové obdobie 2030 sú len orientačnými ukazovateľmi, pretože vznik a druhovosť nových zariadení reaguje na požiadavky trhu a výstavbe, resp. rekonštrukcii každého zariadenia predchádza prieskum trhu a spracovanie rozsiahlych finančných rozborov.

V problematike **stravovacích zariadení** sa analytická i návrhová časť zameriava na verejné stravovanie obyvateľov mesta (na tieto požiadavky reaguje aj návrhová časť) a nie je vyšpecifikovaná osobitne problematika stravovania v rámci potrieb CR.

Stravovacie zariadenia, ktoré sa nachádzajú v miestach sústredeného CR, resp. majú nejakú inú atraktivnosť, sú súčasne využívané aj turistami.

Práve v oblasti CR sú stravovacie zariadenia stále viac ovplyvňované požiadavkami trhu. Nebolo preto možné stanoviť kapacitné požiadavky pre potreby CR a analýza stravovacích zariadení CR sa zaoberá viac menej vyšpecifikovaním zariadení už v súčasnosti využívanými návštevníkmi Bratislavy, v snahe poukázať na rôznorodosť súčasnej ponuky stravovacích zariadení v centre mesta.

Priamo s oblasťou CR súvisí aj oblasť kultúry. **Kultúrne stavby** sú charakterizované v rámci funkčného systému 7.2.4. Kultúra. Pamiatková rezervácia mesta Bratislavy koncentruje na svojom území historické a kultúrne pamiatky viažuce na seba viacero kultúrnych inštitúcií celoštátneho, regionálneho a celomestského charakteru a tiež väčšinu účastníkov cestovného ruchu.

Z hľadiska CR sú predovšetkým zaujímavé celonárodné kultúrne zariadenia, ktoré pôsobia v nadregionálnej dimenzii :

- o divadlá
- o opera a balet – súčasná celomestská kapacita je 867 miest,
- o činohra – súčasná celomestská kapacita je 4 964 sedadiel,
- o špeciálne divadlá – bábkové divadlo s kapacitou 161 sedadiel,
- o divadelné predstavenia sa konajú aj v kultúrnych centrách jednotlivých MČ s celkovou kapacitou 2 961 sedadiel,
- o koncertné sály pre živú hudbu – súčasná celomestská kapacita je 2 198 sedadiel, príležitostné koncerty v rámci kultúrnych centier majú kapacitu sál cca 140 miest,
- o múzeá – súčasná celomestská kapacita predstavuje 14 525 m²,
- o výstavných miest,
- o galéria a výstavné siene – súčasná celomestská kapacita predstavuje 17 723 m² výstavných plôch, výstavné priestory ako súčasť bankových, stravovacích, koncertných a obchodných priestorov predstavujú k tomu ešte cca 2 000 m² plôch.

Do predmetnej kapacity ešte nebola zahrnutá kapacita novej budovy SND s 928 sedadlami pre operu a 655 sedadlami pre činohru.

Účastníci cestovného ruchu najčastejšie navštevujú múzeá a galérie, ale veľkej pozornosti hlavne návštevníkov zo susedného Rakúska sa teší aj opera a balet SND.

Pre väčšinu zariadení kultúry boli v ÚPN vykazované kapacitné deficity. So štátnymi finančnými prostriedkami na ich výstavbu však nemožno v krátkej budúcnosti počítať. Pre naplnenie potreby je nutná spolupráca so súkromným sektorom, čo umožňuje trend výstavby viacúčelových zariadení, ktorých súčasťou budú aj zariadenia kultúry.

Medzi **zaujímavosti CR** sú zaradené aj **zoologická a botanická záhrada**, ktoré však vzhľadom na ich súčasnú veľkosť a atraktivitu nezohrávajú významnú úlohu v rámci CR. V návrhu je uvedená potenciálne vhodná plocha pre rozvoj týchto aktivít v podstatne väčšom plošnom rozsahu, tak aby sa aj toto zariadenie stalo jedným z produktov CR.

Ostatné služby CR sú tiež súčasťou funkčných systémov občianskej vybavenosti (bankovníctvo, zdravotníctvo, obchod a pod.) a sú využívané predovšetkým samotnými obyvateľmi mesta ale sú zároveň k dispozícii návštevníkom mesta.

3. Analýza súčasného stavu CR v Bratislave

3.1. Analýza jestvujúceho potenciálu CR v Bratislave

Pri skúmaní potenciálu CR mesta Bratislavy vychádza analýza zo štruktúry stanovenej v metodike materiálu Ministerstva hospodárstva SR „Regionalizácia CR v SR“ (spracovateľ materiálu : Ústav turizmu s.r.o. a Aurex s.r.o. sa pri voľbe metodiky odvoláva na Ústav územného rozvoja v Brne).

Z hľadiska potenciálu CR sú analyzované nasledovné oblasti :

potenciál CR

- o potenciál viazaný na prírodné prostredie
- o potenciál viazaný na vytvorené prostredie
- o potenciál viazaný na organizačné predpoklady a trvalé činnosti

organizačné zabezpečenie a ponuka

Potenciál viazaný na prírodné prostredie predstavuje pôvodné krajinné prostredie - možnosti samotnej krajiny využiteľné pre jednotlivé aktivity CR (napr. Rekreácia a pobyt pri vode, pešia turistika, lyžovanie, pobyt v lesnom prostredí a pod.).

Potenciál viazaný na vytvorené prostredie predstavuje objekty stavebnej investičnej činnosti akými sú napr. Kultúrne a historické pamiatky, zariadenia cestovného ruchu, informačné kancelárie a pod.

Potenciál viazaný na organizačné predpoklady predstavuje permanentné aktivity zabezpečujúce organizovanie podujatí a ich následné zužitkovanie pre CR (napr. organizovanie veľtrhov a výstav, kongresové a iné vzdelávacie aktivity, organizovanie kultúrnych a športových podujatí a pod.).

Analýza potenciálu CR je východiskom pre stanovenie predpokladov vybranej destinácie.

Potenciál predstavuje však len predpoklad, jeho využitie či naplnenie je už otázkou praktickej činnosti a aktivít. Miera využiteľnosti bude závislá od spotrebiteľského správania, rastu kvality, druhej diverzity a atraktivity poskytovaných služieb.

3.1.1. Potenciál CR viazaný na medzinárodné vzťahy

Región Centrope

Prijatie nových členských štátov do EÚ bol okrem iného veľmi významný práve pre 4 susedné krajiny Česko, Slovensko, Maďarsko a Rakúsko. Priamo v centre Európy tak vznikol spoločný priestor významný z hľadiska celej Európy jeho hospodárskym a sociálnym potenciálom – región CENTROPE pokladaný za štvrtý najbohatší región v EÚ.

Význam tohto regiónu vzrástol hlavne po politickej deklarácii vzájomnej spolupráce a spoločnom vytýčení cieľov v oblasti :

- o ekonomiky, inovácie, výskumu a vývoja,
- o infraštruktúry, dopravy, životného prostredia a plánovania,
- o pracovného trhu, kvalifikácie a zamestnanosti,
- o kultúry, kreativity, voľného času, športu a cestovného ruchu.

Lídrom tohto regiónu je mesto Viedeň, ktoré je tiež významným strediskom cestovného ruchu. Cestovný ruch sa stal vo Viedni plodným ekonomickým faktorom. Prináša mestu Viedeň cca 3,4 mld. eur ročne. To zodpovedá takmer 15% pridanej hodnoty z cestovného ruchu v celom Rakúsku. V rezorte cestovného ruchu vo Viedni je zamestnaných v súčasnosti asi 53 000 ľudí. Od roku 1993 bolo v tejto brandži vytvorených 13 000 nových miest.

Samotný kongresový CR zabezpečuje 6 800 celoročných pracovných miest. V roku 2005 evidovala Viedeň okolo 8,4 miliónov prenocovaní, z toho viac ako 7 miliónov bolo zahraničných hostí. Popularita Viedne u hostí zo strednej a východnej Európy rastie. Cieľom je dosiahnuť do roku 2010 približne 10 miliónov prenocovaní. Wien - Tourismus zarobí viac ako 3 mld. eur ročne. Viedeň ponúka celkovo 43 000 lôžok v 366 hoteloch a penziónoch. 5 hviezdikové hotely predstavujú 13%, 49% hotelov sa nachádza v kategórii štvorhviezdičkových. Obsadenosť hotelov dosahuje okolo 68%, dĺžka pobytu hostí v priemere 2,4 noci. Vo Viedni sa nachádza asi 7 000 gastronomických podnikov a viac ako 20.000 obchodov.

Viedeň ako popredné kongresové mesto

Pozícia Viedne ako poprednej európskej a svetovej kultúrnej metropoly sa odráža aj v medzinárodnom cestovnom ruchu, obzvlášť pri kongresoch a veľtrhoch. Dve štatistiky Medzinárodnej asociácie pre kongresy a výstavy (ICCA) a Únie medzinárodných asociácií (UIA) potvrdili, že Viedeň je druhým najobľúbenejším kongresovým mestom na svete. Viedeň v roku 2006 obsadila v celosvetovom rebríčku ICCA prvé miesto na svete v počte podujatí na obyvateľa pred Parížom a Singapurom (Zdroj : Štatistika ICCA uverejnená v Headquartes č. 23/2007).

Z pozície mesta Bratislavy môže byť tento potenciál viazaný na medzinárodné vzťahy veľmi prínosným, hlavne v súvislosti so snahou vytvoriť spoločné produkty zahŕňajúce celý región CENTROPE, ako aj deklarovanými cieľmi prezentácie regiónu ako celku na trhu CR.

Štvrtý najbohatší región v EÚ

Viedeň si podľa údajov luxemburského EUROSTAT - u v roku 2005 opätovne zlepšila pozíciu medzi špičkou najbohatších európskych regiónov. Viedenský región sa v prepočte hrubého regionálneho produktu na obyvateľa umiestnil na štvrtom mieste v rámci EÚ za Londýnom, Luxemburgom a Bruselom. O túto špičkovú pozíciu sa Viedeň delí s Parížom a Štokholmom. V samotnom Rakúsku je Viedeň v porovnaní kúpnej sily na prvom mieste spomedzi všetkých deviatich spolkových krajín, taktiež v príjmoch a v tzv. príjmovej kvóte. Viedeň poskytuje štvrtinu všetkých pracovných príležitostí v Rakúsku. Polovica zahraničných podnikov si Viedeň zvolila za svoje sídlo.

Cestovný ruch vo Viedni zažíva boom

Cestovný ruch sa stal vo Viedni plodným ekonomickým faktorom. Prináša mestu Viedeň cca. 3,4 mld. eur ročne. To zodpovedá takmer 15% pridanej hodnoty z cestovného ruchu v celom Rakúsku. V rezorte cestovného ruchu vo Viedni je zamestnaných v súčasnosti asi 53.000 ľudí. Od roku 1993 bolo v tejto brandži vytvorených 13.000 nových miest. Samotný kongresový turizmus zabezpečuje 6.800 celoročných pracovných miest.

Cestovný ruch vo Viedni rozkvitá a zaznamenáva nové rekordy. Najnovšie čísla, ktoré zverejnil šéf organizácie Wien Tourismus Karl Seitlinger, hovoria jasnou rečou: v roku 2005 evidovala Viedeň okolo 8,4 miliónov prenocovaní, z toho viac ako 7 miliónov bolo zahraničných hostí. Popularita Viedne u hostí zo strednej a východnej Európy rastie. Cieľom je dosiahnuť do roku 2010 približne 10 miliónov prenocovaní. Wien - Tourismus zarobí podľa Seitlingera viac ako 3 mld. eur ročne. To zodpovedá okolo 6% hrubého regionálneho produktu Viedne a cca. 15% celkových príjmov z cestovného ruchu v celom Rakúsku. Viedeň ponúka celkovo 43.000 lôžok v 366 hoteloch a penziónoch. 5 hviezdikové hotely predstavujú 13%, 49% hotelov sa nachádza v kategórii štvorhviezdičkových. Obsadenosť hotelov dosahuje okolo 68%, dĺžka pobytu hostí v priemere 2,4 noci. Vo Viedni sa nachádza asi 7.000 gastronomických podnikov a viac ako 20.000 obchodov.

Zvlášť potešujúce je, že Messe Wien sa stále viac etabluje ako sprostredkovateľ obchodných kontaktov medzi Západom a Východom.

Exportná iniciatíva „Wien Products“

Nettig každoročne bilancuje svoju činnosť. Podľa jeho vlastných slov je táto bilancia tradične pozitívna. Pre viedenské produkty si spolkové hlavné mesto vytvorilo vlastné logo pre označenie kvality: „Wien Products“. Pod touto značkou sa predávajú vysokohodnotné viedenské produkty po celom svete. Osvedčila sa dvojaká stratégia, spracovávať cielene na jednej strane trhy v EÚ a na strane druhej trhy vzdialené, t.j. v Japonsku, Číne a USA. V roku 2005 sa okrem iného konali podujatia a prezentácie v Miláne, Frankfurtu a v Tokiu. V roku 2006 sa popri Moskve konali významné prezentácie v Hongkongu, Tokiu a v ďalších štyroch japonských mestách, v Pekingu a opätovne v Miláne. Paleta aktivít siaha od prezentácií, workshopov a podujatí typu Wien-Wochen (Týždne Viedne) po špecializované týždne predaja viedenských produktov. Nettigovo zhrnutie: Viaceré viedenské podniky po zapojení sa do „Wien Products“ zvýšili export o viac ako 30 percent. Exportná iniciatíva „Wien Products“ slúži predovšetkým malým a stredným firmám, ktoré si sami nemôžu dovoliť drahé zahraničné aktivity.

Viedenský turistický zväz: <http://www.wien.info>

Viedenské výstavisko: <http://www.messe.at/>, Source URL: <http://www.wieninternational.at/de/node/400>

3.1.2. Potenciál CR viazaný na prírodné prostredie

Prírodný potenciál mesta Bratislavy poskytuje pestré možnosti pre viaceré formy cestovného ruchu. Reliéf predurčuje nielen hospodárske využitie regiónu ale v minulosti výrazne ovplyvnil aj samotnú lokalizáciu mesta.

Situovanie Bratislavy priamo v srdci Európy na obidvoch brehoch rieky Dunaj predurčilo mestu už v dávnych dobách stať sa dôležitou obchodnou a kultúrnou križovatkou.

Aj keď Bratislavu možno označiť ako prevažne nížinné mesto, iba ťažko si ju vie niekto predstaviť bez typickej horskej kulisy Malých Karpát. Toto nevysoké pohorie medzi Podunajskou a Záhorskou nížinou tvorí juhozápadný okraj mohutného karpatského oblúka, ktorý sa po viac ako 2 000 km vracia cez celé Slovensko, západnú Ukrajinu a Rumunsko späť k rieke Dunaj.

Južnú časť Malých Karpát tvoria Devínske Karpaty s najvyšším izolovaným masívom Devínskej Kobyly. Smerom na juh masív Devínskej Kobyly klesá do Devínskej brány, ktorú rieka Dunaj využíva ako prielom cez Malé Karpaty. Zo severnej strany Devínske Karpaty obmedzuje druhá výrazná priečna zníženie – Lamačská brána tvoriaca severozápadný vstup do mesta.

Na území mesta Bratislavy a v jeho bezprostrednej blízkosti sa nachádzajú :

- o chránená krajinná oblasť Malé Karpaty
- o národná prírodná rezervácia Devínska Kobyla
- o chránená krajinná oblasť Záhorie
- o chránená krajinná oblasť Dunajské luhy
- o prírodná rezervácia Ostrovné lúčky

Tento prírodný potenciál mesta je veľmi významný nielen pre jeho obyvateľov, ale aj z hľadiska cestovného ruchu, pretože poskytuje celý rad využitia v oblasti prírodných voľnočasových aktivít.

V rámci Slovenskej republiky má Bratislava mimoriadne excentrickú polohu – leží na jej juhozápadnom okraji. Pomerne dlhý úsek katastrálnych hraníc mesta je zároveň štátnou hranicou, čo umocňuje polohový potenciál mesta nielen z hospodárskeho hľadiska, ale zároveň aj z hľadiska CR, pretože mesto sa stáva vstupnou bránou na celé územie štátu.

Blížkosť mesta Viedeň, Gyor (Budapešť) a Brno tvorí centrálny európsky región – región Centrope, s vynikajúcim rozvojovým potenciálom v rámci európskeho priestoru. Všetky tieto zložky polohového potenciálu mesta sú výborným predpokladom pre ďalší rozvoj CR.

3.1.3. Potenciál viazaný na vytvorené prostredie

V meste Bratislava je už v súčasnosti vybudovaná infraštruktúra CR v celej škále služieb. V rámci analýzy spracovanej v genereli CR boli skúmané množstvá a kapacity jednotlivých zariadení vytvárajúcich najdôležitejší potenciál využiteľný pre vytváranie produktov CR .

Ubytovacie zariadenia CR :

Uvádžame tabuľky celkových sumárov podľa druhovosti a územného rozloženia :

Tabuľka 14 Ubytovacie zariadenia podľa kategórií

Typ ubytovacieho zariadenia	Počet zariadení	% podiel	Kapacita – počet lôžok	Počet izieb	kongresové kapacity= max. počet stoličiek
Existujúce ubytovacie zariadenia					
hot 5	2	1,8	404	202	457
Hot 4	18	16,2	2360	1155	2140
Hot 3	25	22,5	2931	1507	4836
Hot 2	14	12,6	2011	819	1235
Hot 1	7	6,3	533	204	150
hot	4	3,6	608	215	439
penz	24	21,6	584	249	46
bot	3	2,6	129	62	50
hos	8	7,1	340	76	0
tur	4	3,5	272	-	-
mot	1	1,1	10	-	-
kemp	1	1,1	850	-	-
Mesto spolu	111	100	11 032	4 489	9 353
Zámery					
hot	26		3568	1803	
penz	5		158	122	
Zámery spolu	31		3 726	1925	
Stav + zámery spolu	142		14 869	6 414	9 353

Tabuľka 15 Ubytovacie zariadenia podľa okresov mesta

Počet ubytovacích zariadení	Okres	Kapacita lôžok	% podiel	Počet izieb	Kongresové kapacity - miesta
59	I.	5 337	36	2 763	2 597
36	II.	5 176	35	1 926	1 515
21	III.	2 362	16	1 113	890
8	IV.	475	4	237	150
15	V.	1 395	9	667	3 712
Mesto spolu					
139	mesto	14 745	100	6 706	8 864

Tabuľka 16 Ubytovacie zariadenia podľa MČ

Okres	MČ	Hotel*****	Hotel****	Hotel***	Hotel**	Hotel*	Hotel+ hostel	Botel	Penzión	Kemping	Turistické ubytovne	Spolu
I.	Staré mesto	2	9	8	1	3	22	3	10	0	1	59
II.	Ružinov	0	3	8	7	4	7	0	3	1	1	34
	Vrakuňa	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	Podunaj. Biskupice								1			1
III.	Nové mesto		2	5	5		4		2			18
	Rača			1						1		2
	Vajnory								1			1
IV.	Karlova Ves						2					2
	Dúbravka											0
	Lamač								2			2
	Devín		1									1
	Devínska Nová Ves				1				2			3
	Záhorská Bystrica											0
V.	Petržalka		2	3				1	4		1	11
	Jarovce								1			1
	Rusovce								2			2
	Čunovo											0
	Spolu	2	17	25	14	7	36	3	27	1	4	136

Multifunkčné centrá

Uvádžame tabuľky celkových sumárov podľa druhovosti a územného rozloženia :

Tabuľka 17 Multifunkčné zariadenia podľa typu

Funkčné využitie	ID kód	Počet zariadení	Účelová jednotka - miesto	Účelová jednotka – m ² úž.pl.
Multifunkčné centrá s prevládajúcou funkciou – športu	mcs	2	4 018	
Multifunkčné centrá s prevládajúcou funkciou – výstavníctva	mcv	1		23 642
Multifunkčné centrá s prevládajúcou funkciou – kultúry	mck	10	9 939	
Multifunkčné centrá s prevládajúcou funkciou – obchodu	mco	3		152 500
Mesto spolu		16	13 957	176142

Tabuľka 18 Multifunkčné zariadenia podľa okresov

MČ	Počet zariadení	okres	Účelová jednotka - miesto	Účelová jednotka – m ² úž.pl.
Staré mesto	3	I.	5 170	
Nové Mesto	4	III.	5 385	38 000
Ružinov	3	II	1 148	72 000,
Dúbravka	2	IV.	995	
Petržalka	4	V.	1 259	66 142
Mesto spolu	16		13 957	176 142

Kongresové kapacity

Uvádžame tabuľky celkových súhrnov podľa druhovosti a územného rozloženia :

Tabuľka 19 Kongresové kapacity podľa typu a okresov

Kongresové centrá				
ID kód	okres	Počet zariadení	MČ	Účelová jednotka - miesto
Kon	III.	2	Nové Mesto	4 731
kon	V.	2	Petržalka	2 164
Mesto spolu		4		6 895
Hotelové kongresové centrá				
konk	I.	15	Staré mesto	4 659
konk	II.	6	Ružinov	1 005
konk	III.	5	Nové Mesto	1 018
konk	IV.	1	Devín	120
Mesto spolu		27		5 782
Mesto spolu – kongres. Kapacity spolu		31		12 677

Kultúrno – spoločenské zariadenia :

Uvádžame tabuľky celkových súhrnov podľa druhovosti a územného rozloženia :

Tabuľka 20 Kultúrno-spoločenské zariadenia podľa okresov a MČ

ID kód	Počet zariadení	okres	MČ	Počet a typ	Kapacita UJ
Múzeá					
muz	21	I.	Staré Mesto	20A, 10B	12 666 m2
muz	1	II.	Podunajské Biskupice	1A	150 m2
muz	2	IV.	Devín	2A	438 m2
muz	4	V.	Petržalka	3A, 2B	2 590 m2
muz	28		Mesto spolu		15 844 m2
Galérie					
gal	70	I.	Staré Mesto	6A, 61B	7 313 m2
gal	8	II.	Ružinov	7B	580 m2
gal	2	III.		2B,	380 m2
gal	1	IV.	Karlova Ves	1B	59 m2
gal	1	V.	Petržalka	1B	100 m2
gal	82		Mesto spolu		8 432 m2
Divadlá					
Div	16	I.	Staré Mesto	13A, 1G, 2C, 1E, 10F	4 133
Div	2	III.	Nové Mesto	1A, 1E	350
Div	1	V.	Petržalka	1A, 1F	318
div	19		Mesto spolu		4 801 miest
Koncertné siene					
Konc	12	I.	Staré Mesto		3 595
Konc	1	III.	Nové Mesto		6 000
konc	1	V.	Petržalka		8 900
konc	14		Mesto spolu		18 495 miest
Prírodné amfiteátre					
amf	1.	I.	Staré Mesto		1 740*
amf	1.	II.	Ružinov		600
amf	2	III.	Nové Mesto+ Rača		750
amf	4		Mesto spolu		3 090 miest
Kiná					
kin	6	I.	Staré Mesto		972
kin	1	II.	Ružinov		335
kin	1	III.	Nové Mesto		1 600
kin	2	IV.	Dúbravka		350
kin	3	V.	Petržalka		2 698
kin	13		Mesto spolu		5 955 miest
Zábavné zariadenia - herne, kasína					
her	5	I.	Staré Mesto		330
her	1.	III.	Rača		180

her	3	V.	Petržalka		170
her	9		Mesto spolu		680 miest
Zábavné zariadenia - kluby, diskotéky, bary					
klub	28	I.	Staré Mesto		1 966
klub	3	II.	Ružinov		4 120
klub	3	III.	Nové Mesto		2 700
klub	4	IV.	Karlova Ves		2 055
klub	1	V.	Petržalka		150
klub	39		Mesto spolu		10 991 miest
Zábavné zariadenia - puby					
pub	6	I.	Staré Mesto		1 292
pub	2	III.	Nové Mesto		1 525
pub	1	V.	Petržalka		230
pub	9		Mesto spolu		3 047 miest

Zaujímavosti CR

(historické pamiatky, botanické a zoológické záhrady ...)

Uvádžame tabuľky celkových súhrnov podľa druhovosti a územného rozloženia :

Tabuľka 21 Zaujímavosti CR podľa MČ a okresov

ID kód	Počet zariadení	Okres	MČ	typ	Mesto spolu
Historické pamiatky (NKP, KP) a pamätihodnosti					18
His	2	IV.	Dúbravka ,Devín	NKP	
His	16	I.	Staré mesto	PZ + NKP	
Pamiatky a pamätihodnosti - sakrálné					16
sak	16	I.	Staré mesto	kostoly	
Pamiatky a pamätihodnosti - občianske					39
obč	35	I.	Staré mesto		
obč	2	IV.	Dúbravka		
obč	2	V.	Rusovce		
Botanické a zoológické záhrady					3
zob	2	IV	Karlova Ves		
zob	1	III.	Nové Mesto		
Špecializované predajne suvenírov					8
suv	8	I	Staré mesto		
Ďalšie zaujímavosti...					34
prir	17	I.	Staré mesto		
prir	6	III	Nové Mesto		
prir	5	IV	Karlova Ves, Dúbravka		
prir	5	V	Petržalka, Čunovo		
prir	1	C		Vyhliadkové lety Air Carpatia	
Atraktivity CR v okolí Bratislavy					23
okol	23		BH	hrady,zámky, jaskyne, púť, víno,šport	
Bratislava + okolie spolu					141

C = celomestské zariadenie / akcia / produkt

Stravovacie zariadenia :

(luxusné reštaurácie, špecializované reštaurácie)

Uvádzame sumáre tabuliek za všetky relevantné stravovacie zariadenia:

Tabuľka 22 Stravovacie zariadenia podľa MČ a okresov

ID kód	Počet zariadení	okres	MČ	Kapacita (počet stoličiek)
Reštaurácie so slovenskou kuchyňou				
rsl	12	I.	Staré mesto	1 497
rsl	1	II.	Ružinov	70
rsl	1	III.	Nové Mesto - Vinohrady	120
rsl	1	IV.	Karlova Ves	98
rsl	3	V.	Petržalka	520
rsl	18		Mesto spolu	2 305
Luxusné reštaurácie				
rlux	26	I.	Staré mesto	2 481
rlux	1	II.	Ružinov	120
rlux	3	V.	Petržalka	682
rlux	30		Mesto spolu	3 283
Špecializované reštaurácie				
ršp	23	I.	Staré mesto	2 416
ršp	3	II.	Ružinov	316
ršp	3	III.	Nové Mesto	1 680
rpš	3	V.	Rusovce	282
vin	6	I.	Staré mesto	885
vin	3	III.	Vajnory	326
vin	1	IV.	Dúbravka	60
ršp+vin	42		Mesto spolu	5 965
Mesto spolu	90			11 553

Vybrané športové zariadenia dôležité z hľadiska CR

(štadióny, športové haly, kúpaliská)

ID kód	Počet zariadení	okres	MČ	plocha pre šport	kapacita divákov resp. cvičencov
Štadióny					
stad	2	II.	Ružinov	23 820	4 050
stad	5	III.	Nové Mesto	66 481	54 700
stad	1	IV.	Dúbravka	1 800	
stad	1	V.	Petržalka	4 940	12 700
stad			Mesto spolu	97 041	71 450
Športové haly a fitness centrá					
fit	2	I.	Staré mesto		231
fit	5	III.	Nové Mesto	9 532	9 418
fit	2	IV.	Devínska Nová Ves+ Záh.B.	4 846	
fit	1	V.	Petržalka	538	
fit			Mesto spolu	14 916	9 649
Kúpaliská a kryté plavárne					
kup	2	II.	Ružinov	9 555	15 000
kup	7	III.	Nové Mesto	12929	
kup	3	IV.	Karlova Ves+Lamač+Dúbravka	2922	
kup	2	V.	Petržalka	2 435	
kup			Mesto spolu	27 841	15 000
Zariadenia pre vodné športy a vodné plochy					
vod	2	II.	Ružinov		595000
vod	1	III.	Nové Mesto		89000
vod	1	IV.	Dúbravka	1 712	
vod	5	V.	Petržalka		250 000
vod			Mesto spolu	1 712	934 000
Športové areály ostatné					

areal	1	I.	Staré mesto	2 420	
areal	2	II.	Ružinov	14020	710
areal	3	III.	Vajnory	24 742	500 osôb /hod prepravná kapacita
areal	6	IV.		117 918	2 700
areal	3.	V.	Petržalka	121 920	1 444
areal			Mesto spolu	281 020	4 854

3.1.4. Potenciál viazaný na organizačné predpoklady a permanentné aktivity**Organizačné zabezpečenie CR v Bratislave**

Uvádzame sumáre tabuliek za všetky relevantné zariadenia týkajúce sa organizačného zabezpečenia CR:

Tabuľka 23 Organizačné zabezpečenie CR podľa okresov a MČ

ID kód	Počet zariadení	okres	MČ
Informačné centrá			
inf	4	I.	Staré mesto
inf	1	II.	Ružinov
inf	1	IV.	Devínska Nová Ves
Inf	6		Mesto spolu
Dotykové infopointy			
point	5	I.	Staré mesto
point	2	II.	Ružinov
point	1	V.	Petržalka
point	8		Mesto spolu
Zastávky autobusov pre turistické prehliadky mesta (krátkodobé)			
bus	4	I.	Staré mesto
bus	4		Mesto spolu
Lekárska služba prvej pomoci (pohotovosť)			
lpp	3	II.	Ružinov
lpp	2	III.	Nové mesto
lpp	1	V.	Petržalka
lpp	6		Mesto spolu
Pohotovostné lekárne			
lek	1	I.	Staré mesto
lek	1	II.	Ružinov
lek	1	III.	Nové mesto
lek	1	V.	Petržalka
lek	4		Mesto spolu
Incomingové CK so sídlom v BA a ponúkajúce Bratislavu			
inc	16	I.	Staré mesto
inc	3	II.	Ružinov
inc	4	III.	Nové Mesto
inc	1	V.	Petržalka
Inf	24		Mesto spolu
Zariadenia spolu	47		Mesto spolu

Tabuľka 24 Prehľad najvýznamnejších pravidelných podujatí v Bratislave

Podujatia - mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
FEBOFEST – filmový festival			•									
Livin' Blues – medzinárodný bluesový festival			•									
Medzinárodný festival folklórnych tancov			•									
ČSOB City maratón			•									
Národný beh Devín - Bratislava				•								
Bratislava pre všetkých				•								
Dni komornej hudby				•								
Bratislavský majáles					•							
Noc múzeí a galérií					•							
Letný deň otvorených pivníc					•							
Musica Sacra – medzinárodný festival sakrálnnej hudby					•							
Cyklotúra – cesta priateľstva H+A+Sk					•							
Wilsonic – hudobný festival netradičnej hudby						•						
JUNIFEST – pivný festival						•						
VIVA MUSICA – hudobný festival							•					
Kultúrne leto a hradné slávnosti						•	•	•	•			
Devín – festival šermu								•				
Korunovačné slávnosti									•			
Bratislavské jazzové dni										•		
Rímske hry v Gerulate										•		
Ekotopfilm – filmový festival											•	
Bratislavský cross – bežecký memoriál											•	
ATP open mužov v tenise												•
Bratislavské hudobné slávnosti											•	•
Mesiac fotografie											•	
Dni mladého vína										•	•	

Flamenco festival													•	
Vianočné trhy a Vianoce v meste													•	•
Silvestrovský beh cez bratislavské mosty														•
Vitajte v Partyslave-Silvester v meste														

3.1.5. Vyhodnotenie štruktúry a kapacít zariadení CR v Bratislave

Pri hodnotení štruktúry a kapacít zariadení cestovného ruchu je potrebné zdôrazniť skutočnosť, že je to ako už bolo spomenuté, oblasť, do ktorej je zapojená celá škála zariadení a činností. Na prvom mieste je to však otázka ponuky a dopytu, ktorá predovšetkým ovplyvňuje kapacitné požiadavky na jednotlivé zariadenia CR.

Ubytovacie zariadenia

Tabuľka 25 Porovnanie kapacít uvádzaných v ÚPN (2006) a aktuálneho stavu získaného prieskumom (2007) :

Typ ubytovacieho zariadenia	Počet zariadení (ÚPN 2006)	Lôžková kapacita (ÚPN 2006)	Počet zariadení (prieskum 2007)	Lôžková kapacita (prieskum 2007)
Hotely *****	2	336	3	404
Hotely ****	17	2310	17	2310
Hotely ***	18	1 357	24	2 931
Hotely **	13	1909	14	2 011
Hotely * a bez *	14	2 840	11	1141
Penzióny	17	1 569	24	548
Botely	3	183	3	183
Hostely	-	-	8	358
Turistické ubytovne	4	919	2	52
Spolu	88	11423	106	9953

Z uvedeného rozboru vidíme, že najväčší nárast je u hotelov *** (čo je v súlade s predpokladom rozvojovej koncepcie), naopak, veľký úbytok možno vidieť u hotelov najnižších kategórií a penziónov, čo je spôsobené tým, že v minulosti boli do tejto kategórie zaradené aj rôzne podnikové ubytovne (s veľkými kapacitami), ktoré sa v súčasnosti reprofillovali na iné účely ako hotelové ubytovanie.

Pribudla nová veľmi populárna kategória ubytovacích zariadení – hostely, predstavujú menšie zariadenia s výhodnými cenami a umiestnením v blízkosti historického centra. Sú využívané individuálnymi návštevníkmi, ktorí prichádzajú zväčša za poznaním mesta, resp. zábavou.

Napriek skutočnosti, že súčasné percentuálne využitie hotelov je v priemere pod 30 %, trhová ekonomika reaguje na v súčasnosti neprimeranú štruktúru a nedostatočnú kvalitu ubytovacích zariadení CR. Investičné zámery smerujú prevažne do sféry bussiness mestských hotelov, lokalizovaných do centra mesta, ako aj luxusných hotelov v novo vznikajúcich administratívno – spoločenských centrách, v nadväznosti na plánované budovanie kongresových kapacít (PKO, Pribinova, Petržalka centrum). Tieto investície zároveň pokrývajú aj kongresové kapacity strednej veľkosti s kapacitou 600 – 900 miest, s prislúchajúcou stravovacou a inou vybavenosťou.

Kongresové zariadenia

Z analýzy kongresových kapacít v Bratislave by sa mohlo zdať, že tu existuje dostatok kapacít aj pre usporiadania veľkých medzinárodných podujatí. Žiadne z existujúcich kongresových centier však v plnom rozsahu (kapacita, multifunkčnosť, príslušné ubytovacie a stravovacie zariadenia, architektonické stvárnenie a pod.) nezodpovedá požiadavkám na základe ktorých by sa Bratislava mohla stať kongresovým mestom minimálne európskeho významu.

Jednoznačne je potrebné konštatovať, že ak sa má naplniť vízia mesta Bratislavy ako plne konkurenčnej destinácie mestského typu a kongresového centra, je potrebné vybudovať nové

multifunkčné, kultúrno-spoločenské-kongresové centrum. Pri adekvátnej podpore zo strany organizačných opatrení (vznik Convention Bureau) bude mať mesto Bratislava všetky predpoklady stať sa kongresovým centrom európskeho významu (už dnes je napr. Mesto Viedeň jedným z najvýznamnejších destinácií kongresového CR v Európe).

Stravovacie zariadenia

Trhová ekonomika je rovnako hybnou silou pri prevádzkovaní stravovacích a zábavných zariadení. Vznikajú alebo zanikajú v priamej úmernosti na dopyt trhu. Veľmi dôležitým aspektom z hľadiska CR je zvyšovanie kvality poskytovaných služieb a profesionálneho prístupu k zákazníkovi. Už dnes možno tieto tendencie v rámci konkurenčného prostredia pozorovať, dôležitosť kvality v porovnaní s cenovými reláciami však v budúcnosti stále narastá.

Organizačné predpoklady

Nevyhnutným predpokladom tvorby a realizácie produktov CR je efektívne partnerstvo všetkých aktérov (štátna správa, samospráva, subjekty poskytujúce služby spolu s aktívnym zapojením miestneho obyvateľstva), ktorí sa podieľajú na tvorbe a poskytovaní služieb, na budovaní kultúrnych hodnôt, spoločenskej atmosféry, ochrane pamiatok ale aj pri ochrane a tvorbe krajiny a prírody.

Práve tieto organizačné predpoklady a efektívnosť spolupráce je najslabším článkom potenciálu mesta Bratislavy. V súčasnosti fungujúce pracovisko CR na Magistráte hl. M. SR Bratislavy ani mestské organizácia BKIS nemajú dostatočné kompetencie, materiálne ani finančné vybavenie aby suplovali koordinačné pracovisko verejného a súkromného sektora. Spôsobuje to slabú spoluprácu a propagáciu aktivít CR na území mesta. Jednotlivé zaujímavé aktivity sa tak nestávajú súčasťou komplexných produktov a ich efektívnosť je tým značne znížená.

Systém lokálneho alebo regionálneho manažmentu cestovného ruchu je v podmienkach Slovenskej republiky zatiaľ len v začiatkoch. V štádiu úvah je zákon o združeníach cestovného ruchu. Dotvorenie organizačných štruktúr pre lokálne a regionálne riadenie cestovného ruchu na Slovensku je významnou úlohou nastávajúceho obdobia.

3.1.6. Vyhodnotenie dopravných vzťahov s ohľadom na CR

Dopravná dostupnosť mesta

Uvádžame sumarizáciu zariadení, ktoré zabezpečujú dopravnú dostupnosť mesta:

Tabuľka 26 Dopravná dostupnosť mesta

ID kód	Počet zariadení	okres	MČ	Kapacita
Železničné stanice				
zs	3	Mesto		
Autobusové stanice				
aus	1	Mesto		
Letiská				
let	1	Mesto		
Osobné prístavy				
pris	1	mesto	300 tis. pasažierov ročne	
Medzinárodné cyklistické cesty				
cyk	4	mesto	-	
Parkoviská pre autobusy CK				
bus	3	mesto	34 PM	
Záchytné parkoviská a hromadné garáže v centre				
park	4	I.	Staré mesto	326 PM
hg	5	I.	Staré mesto	1430 PM
Lanovky a vleky				
lan	2	III.	Nové mesto	342 osôb za hodinu

Mesto Bratislava má v rámci európskych dopravných vzťahov veľmi dobrú polohu a dostupnosť prostredníctvom transeurópskych multimodálnych koridorov :

- č. IV : Berlín (Norinberg-praha-Kúty-Bratislava-Rusovce) Nové Zámky-Štúrovo-Budapešť- Constanta (Tesaloniky) –Istambul (jeho súčasťou je na území SR diaľnica D2 a železničné trate č.110 Kúty-Bratislava a č. 130 Bratislava-Štúrovo
- č. V : Bratislava – Žilina - Košice -Čierna nad Tisou - Užhorod, ktorého súčasťou je diaľnica D1, cesta I/61 a železničná trať č. 120 Bratislava -Žilina
- č. VII : rieka Dunaj

S okolitými krajinami je mesto Bratislava prepojené diaľničnými a železničnými traťami a to s :

- Českou republikou , Maďarskom diaľnicou D2 a medzinárodnými traťami č.110,130 a 132,
- Rakúskom – diaľnica D1 a D4 a medzinárodné železničné trate č. 120,132 a 111
- smerom na Žilinu a s Poľskom, resp. ďalej na Ukrajinu diaľnice D1, a D4 a medzinárodné železničné trate č.120,132 a 111

Cestná sieť je využívaná aj medzinárodnou autobusovou dopravou, prevádzkovanou z Autobusovej stanice na Mlynských Nivách, odkiaľ je zabezpečené pravidelné spojenie s destináciami : Praha, Brusel, Londýn, Benátky, Mnichov, Stuttgart, Viedeň, Kolín, Dortmund, Paríž, Zurich, Ženeva, Hamburg, Gyor, Nice, Makarska, Utrecht, Nantes, Bordó, Amsterdam, Salzburg, Miláno a Marseille.

Zapojenie mesta do medzinárodnej dopravnej siete je zabezpečené aj prostredníctvom leteckej (Letisko M. R. Štefánika) a vodnej (osobný prístav na Dunaji) dopravy.

Rozvoj pravidelnej leteckej dopravy v Bratislave zaznamenáva v poslednom období výrazný nárast, hlavne vďaka nízko nákladovým leteckým spoločnostiam.

Z hľadiska cestovného ruchu zohráva dôležitú úlohu aj blízkosť letiska Schwechat vzdialeného od centra Bratislavy len 45 km, čo predstavuje ďalšie spojenie Bratislavy s destináciami prakticky celého sveta.

Rieka Dunaj spája Severné more prostredníctvom kanála Rýn–Mohan–Dunaj s Čiernym morom. Z hľadiska cestovného ruchu je využívané hlavne lodné spojenie Passau – Viedeň – Bratislava - Budapešť. Z Bratislavy sú organizované pravidelné plavby do Viedne a Budapešti, ako aj výletné plavby na Devín a do Gabčíkova. Špecifické postavenie má pravidelná lodná linka medzi Viedňou a Bratislavou, ktorú je od roku 2006 prevádzkovaná vznášadlovou loďou Twin City Liner.

Z hľadiska organizovaného CR sú veľmi dôležité opatrenia realizované zo strany mesta pre umožnenie parkovania autobusov, privádzajúcich návštevníkov v širšom centre mesta, ako aj vytvorenie možností krátkodobého parkovania autobusov pre nástup a výstup turistov pokračujúcich v pešej prehliadke v historického centre.

V súčasnosti sú pre tieto účely vyčlenené nasledovné zastávky :

- Mudroňova ulica - Strelecká ulica – pod hradom – (na oboch stranách cesty)
 - prehliadka mesta – max 10 min.
- Rázusovo nábrežie – pred hotelom Danube – (na oboch stranách)
 - prehliadka mesta – max 10 min.
- Fajnorovo nábrežie – pred osobným prístavom - (na jednej strane cesty)
 - prehliadka mesta – max 10 min.
- Suché mýto - Hurbanovo námestie – pri Suchom Mýte (na jednej strane cesty)
 - prehliadka mesta – max 10 min.

Autobusy cestovných kancelárií môžu na parkovanie v centre mesta využiť nasledovné parkoviská :

- parkovisko pod mostom Lafranconi,
- parkovisko pri Starom moste (vedľa divadla Aréna),
- ako platené parkovisko je pre autobusy možné využiť parkovisko pri osobnom prístave.

Jedným z najväčších problémov z hľadiska individuálnych návštevníkov mesta je parkovanie osobných automobilov v historickom centre. Parkovacie kapacity v súčasnosti nepokrývajú kapacitné požiadavky.

Napriek tejto skutočnosti boli v centre mesta prostredníctvom parkovacieho systému realizované opatrenia umožňujúce návštevníkom orientovať sa v situovaní a voľných kapacitách jednotlivých parkovacích možností. V centre mesta v rámci navigačného systému Bratislavskej parkovacej služby fungujú nasledovné parkoviská :

Tabuľka 27 Počet parkovacích miest v garážových domoch v meste Bratislava

Názov prevádzky	Doba prevádzky	Počet miest
Garáže Carlton - Hviezdoslavovo nám.	7:00 - 01:00	412
Hotel Danube - garáž - Rybné nám. 1	nonstop	130
Hotel Danube - parkovisko	nonstop	41
Uršulínska ulica - podzemné garáže	nonstop	220
Tatra Centrum		319
BPS parkovisko - Veterná ul.	8:00 - 22:00 prac. dni	80
BPS parkovisko - Drevená ul.	nonstop	100
BPS parkovisko - Gondova ul.	8:00 - 20:00 prac. dni	80
BPS parkovisko - Dunajská ul.	nonstop	35
BPS - zóna s dopravným obmedzením	8:00 - 16:00 prac. dni	2 200
Hotel Tatra - Námestie 1. mája	6:00 - 22:00	56
OD TESCO - Rajska ul.	nonstop	66
Opera (Alexia) podzemná garáž, Palackého 1,	nonstop	358
Hotel Kyjev, Špitálska ulica,	nonstop	80
Spolu parkovacích miest v centre mesta		4 177

K dopravným možnostiam možno zaradiť aj trasy s osobitným určením pre cykloturistiku alebo kombinované formy (pešia turistika, vodné športy, korčuľovanie a iné voľnočasové aktivity). Sú čoraz intenzívnejšie využívané jednak na dennú rekreáciu obyvateľov Bratislavy, ale sezónne aj zahraničnými návštevníkmi, najmä z Maďarska a Rakúska.

Z hľadiska medzinárodného cestovného ruchu je najvýznamnejšia Dunajská cykloturistická trasa (vedie z Passau popri toku Dunaja cez Krems do Viedne a Bratislavy s pokračovaním do Maďarska). V Bratislavskom úseku sa Dunajská cyklistická trasa rozčleňuje na dve , na pravej aj ľavej strane toku rieky.

Ostatné cyklistické trasy nie sú z hľadiska CR také významné a slúžia prevažne pre voľnočasové aktivity miestnych obyvateľov.

Mapa Dunajskej cyklotrasy:

Mapa Moravskej cyklotrasy:

© Copyright by Schubert & Franzke, St. Pölten 2004

3.1.7. Vyšpecifikovanie a charakteristika najčastejšie ponúkaných produktov o mesta a okolí

Z realizovaných analytických rozborov možno vidieť. Že Bratislava už v súčasnosti disponuje značným jestvujúcim potenciálom CR. Potenciál však je len základným predpokladom a pokiaľ sa nepremietne do jedinečných konkurencie schopných produktov zostáva nevyužitý. V súčasnosti pôsobí na území mesta Bratislavy 23 inomingových cestovných kancelárií (aktívny zahraničný CR), ktoré majú v svojej ponuke ako produkt aj Bratislavu. Pri podrobnej analýze produktu týchto cestovných kancelárií však možno vidieť, že Bratislavu a jej okolie ako skutočný produkt CR (t.j. ak vylúčime CK, ktoré majú vo svojej ponuke len sprostredkovanie ubytovania resp. v ich ponuke prevláda outgoing – pasívny CR) ponúka len 13 cestovných kancelárií z ktorých 5 sa špecializuje len na kongresový a incentívny CR, 1 sa špecializuje na výletné lode po Dunaji a s tým spojený program, 1 ponúka špeciálne Malokarpatský región, 1 sa špecializuje na kultúrne a študijné cesty a vlastne len 5 cestovných kancelárií ponúka komplexnejší produkt zameraný na Bratislavu. Ponuka programov pre individuálnych a skupinových klientov nemá nápadité programy a zameriava sa na prehliadky mesta (Okružná prehliadka mesta, Klasická pešia prehliadka mesta, Prehliadka historickou električkou, Návšteva okolia mesta – Červený kameň, malokarpatský vínnny okruh, špecifické výlety do okolia). Ako špecifický produkt ponúkajú tiež niektoré CK výlety po Dunaji, okruhy 4 hlavných miest (Praha-Viedeň-Bratislava-Budapešť), resp. špecifické aranžmán na základe požiadavky klientov.

Celá ponuka zodpovedá najčastejšie ponúkaným produktom všetkých hlavných miest Európy ale nemá nápaditosť jedinečnosti Bratislavy. Tvorba nových produktov CR špecializovaných na mesto Bratislavu s väčším zapojením zaujímavostí okolia, ako aj rozšírenie konkurenčného prostredia v rámci inomingu, by mali byť jednými z hlavných predpokladov rozvoja CR v Bratislave.

3.1.8. Prehľad pripravovaných investičných zámerov priamo súvisiacich s CR

Tabuľka 28 Prehľad pripravovaných investičných zámerov priamo súvisiacich s CR podľa záväzných stanovísk hl. m. SR Bratislavy za obdobie rokov 2006 a 2007

č.	Názov objektu a adresa	MČ	Parcelné číslo	Druh	Kapacita osôb	Kategória	Počet izieb
2006							
1	Penzión , Oriškova ulica	Ruž.	675,676,677,678/1,2	penzión	58	bez udania	31
2	Hotel Metropol, Kvetná ulica	Ruž.	neudané	hotel	neudané		
3	Hotel Express by Holyd. Inn, Galványho	Ruž.	15689/52, 55,9	hotel	352	***	176
4	Pastiereň, Roľnícka - Pri stuhe	Vajn	763,764, 2700/16	ubyt. a str.zar.	40	bez udania	20
5	Hotel, Jozefská 15	SM	7767	hotel	neudané		
6	Hotel Žabotova	SM	7314/1	hotel	neudané	bez udania	
7	Hotel Habermayer Palace , Panenská 15-17	SM		hotel	152	****	76
8	Prístavba hotela Tatra, Nám. 1.mája	SM	7736/1,2,3,4,5,6,7	hotel	neudané	***	
9	Hotel Suites & Spa, Panská 3-5	SM	313,314	hotel	neudané	bez udania	
2007							
10	Polyfunkčný objekt OV2, Rožňavská	NM	15111/2,13,50,51,	polyf. +hotel	470	bez udania	316
11	Bellise apartments, Dostojevského rad	SM	9163/5, 9163/6	polyf + hotel	neudané	garni hotel	
12	Penzión Mlynská dolina, Mlynská dolina	SM	4539	penzión	neudané	bez udania	
13	Prestavba a dostavba hotela, Štefánikova	SM	3448, 3449/2,3451/2	hotel	232	bez udania	116
14	Hotel Jasmin, Veterná	SM	3265/1,5,7, 3266	hotel	181	bez udania	181
15	Polyfunkčný objekt hotel a kanc., Vysoká	SM	8343,8346/1-4,	polyf. +hotel	250	bez udania	201
16	Hotelovo-admin. komplex, Radlinského	SM	8218/4,16,17,21,.....	hotel + adm.	neudané		
17	Airport hotel + polyf objekt, Ivánska cesta	Ruž	15850/120, 122,128...	hotel	96	****	55
18	Polyfunkčný objekt Centrál, Miletičova	Ruž	10550/1,2, 10555	polyf. + hotel	26011m2	bez udania	
19	Polyfunkčný komplex budov, Eisteinova	Pet	5066/3,4,5,6,7	polyf. + hotel	227	bez udania	112
20	Polyfunkčné centrum Hotel P, Zadunajská	Pet	neidentifikované	polyf. + hotel	108	bez udania	66
21	Vista Tower, Šrobárovo nám. Macharova	Pet	podľa graf. prílohy	polyf. + hotel	770 m 2	****	
22	Centropark Bratislava-Petržalka, Kopčianska	Pet	5875/39	polyf. + hotel	240	bez udania	480
23	Hotel Sheraton,	Ruž		Hotel		*****	
24	hotel Kempinsky	SM		hotel		*****	

Tabuľka 29 Prehľad pripravovaných investičných zámerov, ku ktorým nie sú k dispozícii záväzné stanoviská

č.	Názov objektu a adresa	MČ	PČ	Druh	Kapacita osôb	Kategória	Počet izieb
1	Hotel Harley, Rebarborová	Ruž	1242/20	hotel	45	***	33
2	Hotel Štefánikova, Spojná	SM	7715,7716,7717	hotel	260	****	130
3	Hotel Dax, Štefánikova	SM	21552/5,6,8	hotel	95	neudané	49
4	Hotel Staré Grunty	KV	2920/22, 2920/18	hotel	180	neudané	90
5	Hotel Železná Studnička	NM	19587/4,7	hotel	120	neudané	80
6	Polyfunkčný objekt Ivánska cesta	RUZ	16918/49, 16918/45	polyf.+ hotel	72	neudané	36
7	Polyfunkčný súbor J&T center, Čulenova, Land.	SM	9134/3,5,6,8,9,25,42..	hotel	274	****	174
8	Hotel Slovanský dom, Klariská 1	SM	361/1	hotel	37	neudané	37
9	Penzión Jedlíkova	SM	8454/5	penzión	35	neudané	60
10	Dostavba hotela Carlton, Mostová	SM	241, 242	hotel	234	****	130

Viaceré investičné zámery sú už v štádiu realizácie, záväzné stanoviská boli vydané pred rokom 2006. Sumáre plánovaných investícií sú súčasťou analytických rozborov v tabuľkovej časti.

4. Návrhová časť

Vízia

Všetko úsilie vyvíjané v oblasti v cestovnom ruchu musí smerovať k tomu, aby sa Bratislava stala porovnateľným mestom s metropolami v strednej Európe s imidžom jedinečnosti založenom na relatívnej „malosti a útulnosti“ a slogane „Bratislava – malé veľké mesto“

Naša vízia vychádza zo skutočnosti, že mesto má jedinečnú polohu, históriu, početné a dobre udržiavané pamiatky a bohatý kultúrny život. Väčšina tohto bohatstva je sústredená v malom útulnom historickom jadre, ktoré chceme dostať do centra pozornosti návštevníkov. Osobitne významné pre cestovný ruch sú hudobné tradície.

Ďalším významným fenoménom mesta Bratislava je rieka Dunaj a všetky aktivity CR s ňou spojené.

Bratislava sa tak môže stať zaujímavým, „novým produktom“ cestovného ruchu v Európskom priestore, ak bude vyvíjať rozmanité aktivity najmä v oblasti propagácie a vynaloží aj adekvátne finančné prostriedky.

4.1. Využitie potenciálu CR v Bratislave so špecifikáciou a územným členením

Bratislava je destináciou, ktorá disponuje dostatočným potenciálom turistických hodnôt i ubytovacích, stravovacích, informačných a doplnkových služieb. Najviac zariadení CR je sústredených v najatraktívnejšej časti mesta – v historickom centre.

Najzaujímavejšími a najnavštevovanejšími lokalitami z hľadiska CR v Bratislave v súčasnosti sú :

- historické centrum (hradný vrch NKP) – MČ Staré mesto
- hrad Devín NKP – MČ Devín
- lokalita Zlaté piesky – MČ
- lokalita Tehelné pole
- lokality veľkých nákupných centier (Polus, Aupark, Avion shopping park ...)
- Gerulata – MČ Rusovce
- Danubiana a areál vodných športov – MČ Čново
- Železná studnička
- Nové SND na Pribinovej

Potenciál je však len základným predpokladom, pre jeho zužitkovanie je potrebné urobiť kroky týkajúce sa manažmentu územia a predovšetkým marketingových aktivít akými sú :

- stanovenie priority produktov
- stanovenie cieľových skupín
- stanovenie prioritných trhov
- stanovenie vízie v konkurenčnom prostredí
- komercializácia produktu (komunikačná stratégia, stratégia distribúcie, cenová stratégia)
- financovanie
- a iné opatrenia

Tieto aktivity však presahujú rámec riešenia územného generelu CR.

4.2. Odporúčané formy CR vhodné pre ďalší rozvoj CR v Bratislave

Na základe spracovaných analýz a odporúčení koncepcií rozvoja CR v BSK a mesta Bratislavy je odporúčané prioritne rozvíjať v Bratislave všetky formy mestského CR .

Mestský cestovný ruch je podľa materiálov Svetovej organizácie cestovného ruchu (WTO) stále považovaný za najrýchlejšie expandujúci segment trhu cestovného ruchu. Je to dôsledok etablovania

víkendových pobytov v mestách ako tretej a štvrtej dovolenky v roku. Európske trendy ukazujú pokles návštevnosti veľkých miest, a naopak nárast návštevnosti malých miest a nových destinácií. Veľa však záleží na schopnosti miest reagovať na výzvy, týkajúce sa ponuky mestského cestovného ruchu. Osobitné postavenie majú hlavné mestá.

Spoločenská funkcia a prevažne aj historicko-architektonický a kultúrny charakter miest sú predpokladom pre rozvoj cestovného ruchu, ktorý nie je závislý od klimatických podmienok. To umožňuje mestám rozvíjať cestovný ruch počas celého roku. Na druhej strane je fungovanie miest ako turistických destinácií limitované užšou škálou možných druhov cestovného ruchu a produktov.

Mestský cestovný ruch predstavuje každú formu pobytu návštevníkov v meste, ktorého hlavným cieľom je zážitok. Môže byť motivovaný pracovne (obchodný, veľtržný, kongresový) alebo turisticky (kultúrny, vzdelávací, nákupný, zdravotný, návšteva príbuzných alebo známych). Pre mestá je to príležitosť prezentovať kultúrne dedičstvo, organizované podujatia a primerane ekonomicky ich zhodnocovať.

Hlavnými nosnými druhmi mestského cestovného ruchu sú:

- kultúrno-poznávací cestovný ruch (prehliadky miest, historických objektov, múzeí, účasť na koncertoch, festivaloch, športových a výstavných podujatiach a pod...)
- kongresový a incentívny cestovný ruch
- obchodný, vrátane veľtrhov a výstav

Pre fungovanie mestského CR je potrebné zabezpečiť nasledovné opatrenia :

- poskytovať návštevníkom pestrú ponuku integrovaných produktov; okrem hlavného produktu i ďalšie doplňujúce produkty pre jednotlivé segmenty, či už ide o obchodné cesty, kultúrne cesty prípadne i rekreačné aktivity;
- rozvíjať turistické atraktivity časovo i priestorovo; t.j., musia byť prítlačlivé celoročne, nielen v sezóne a nekoncentrovať sa len na niekoľko málo miest, aby nevznikli tzv. „turistické getá“, ktoré by zneprijemňovali život miestnym obyvateľom;
- naprogramovať ponuku z obsahového hľadiska (napr. podľa historických období, podľa typov návštevníkov a pod.) i z hľadiska časového (kratšia návšteva, celo- alebo viacdenný pobyt);
- podporovať formy prezentácie kultúrneho dedičstva, v podobe moderne poňatých múzeí a reštaurovaných historických budov a podporou poriadania významných kultúrnych udalostí a festivalov;
- podporovať usporiadanie takých animačných programov a kultúrnych podujatí v meste, ktoré mesto oživujú a zanechávajú spomienky;
- zabezpečovať dopravnú prístupnosť navštevovaných objektov, ich značenia a možnosti pre zastavenie a parkovanie autobusov;
- poskytovať čo najviac informácií; návštevník musí mať možnosť sa v danom mieste rýchle zorientovať a musí mu byť jasné, kde získa potrebné informácie. Orientačný a informačný systém vypovedá o tom, do akej miery záleží správe mesta na ľuďoch, ktorí sa v ňom pohybujú, aký má záujem ponúknuť im svoje služby a zaujímavosti;
- dbať na bezpečnosť, čistotu a životné prostredie mesta.

Doplnkové formy CR vhodné pre rozvoj CR v Bratislave :

- gastronómia a vínný CR,
- cykloturistika,
- zábava,
- Dunaj a vodné športy.

Danej štruktúre nosných foriem CR musia zodpovedať aj ďalšie nástroje, ktoré vytvoria jedinečný produkt a následne pomocou marketingových aktivít tieto produkty aj uvedú na trh a zobchodujú prostredníctvom trhovej stratégie.

Ponuka produktov v oblasti kultúrno – poznávacieho CR by mala byť zameraná na inováciu a doplnenie existujúcich produktov :

Prehliadky a výlety

- kráľovská cesta
- vinárske tradície v Bratislave
- hudobná Bratislava
- židovská kultúra a história v Bratislave
- legendy o Bratislave
- moderná architektúra
- história a pamiatky mesta, architektonické štýly
- bratislavské fontány
- sakrálné pamiatky
- tematické výlety do okolia

Kultúrne a športové podujatia

- včasné plánovanie aby mohli byť zakomponované do produktov incomingových CK
- propagácia doma i v zahraničí
- vytváranie tradícií medzinárodne známych podujatí

Ponuka pre mladých ľudí

- zábava, relax v kombinácii s lacným ubytovaním
- iné voľnočasové aktivity v meste a jeho okolí

Výlety loďou

- okružné plavby
- výlety do okolitých štátov

Gastronómia

- oblasť incentívy a firemných klientov
- spájanie gastronómie s hudobnými a zábavnými podujatiami

Cyklistika

- lepšie využívanie existujúcich medzinárodných cyklotrás

Kongresový cestovný ruch

Kongresový cestovný ruch patrí medzi najlukratívnejšie druhy CR, preto sú aj marketingové aktivity spojené so získavaním usporiadateľstva kongresových podujatí špecifické a v destináciách majúci predpoklady pre rozvoj takéhoto druhu CR sú tieto zabezpečované prostredníctvom samostatných pracovísk – conventions bureau. Kongresové podujatia sa okrem toho zvyčajne organizujú v mimosezónnom období, čím významne pomáhajú vyrovnávať rozdiely v návštevnosti na jednej strane a poskytovaní rôznych benefitov na strane druhej. Prínosom predajnosti produktov kongresového CR je spolupráca s vedením mesta, ktoré preberá nad jednotlivými významnými podujatiami záštitu.

Incentívny (motivačný) cestovný ruch je obľúbenou formou motivácie a odmeňovania zamestnancov, podpory lojality a retencie obchodných partnerov. Z hľadiska služieb CR ide o služby vysokého štandardu, založené na originalite a výnimočnosti.

Výnimočnosť incentívy spočíva v jedinečnom programe spočívajúcom v konkrétnej myšlienke alebo aktivite, ktorá sa premietne do nezabudnuteľného zážitku. Incentívny produkt je obvyčajne spojený aj s organizačnou stránkou podujatia. Produkty incentívneho CR sa tvoria na základe komplexnej ponuky, z ktorej sa skombinuje na požiadavku klienta jedinečný produkt.

Produkt kongresového cestovného ruchu spočíva v organizovaní pravidelných alebo nepravidelných konferenčných, kongresových a vzdelávacích podujatí pre rôzne organizácie, firmy alebo vzdelávacie inštitúcie. Podobne ako incentívny produkt, aj kongresový produkt musí v sebe zahŕňať okrem priestorových, technických organizačných a vzdelanostných predpokladov aj prvky jedinečnosti, zanechávajúce zážitok spojený s usporiadateľskou destináciou.

Obchodný a výstavný CR - charakteristika

Obchodný CR spočíva vo vytvorení atraktívneho doplnkového programu pre návštevníkov, ktorý prišli do Bratislavy za pracovnými účelmi. Je potrebné vytvoriť možnosť zúčastniť sa na

krátkodobých atraktívnych podujatiach ako kompenzácií náročných pracovných povinností. Účastníci obchodného CR majú obvyčajne vyššie nároky na štandard ubytovania a poskytovaných služieb.

Výstavný CR je úzko spojený s organizačnými predpokladmi, pretože je vlastne dôsledkom usporiadania výstavníckych aktivít. Účastníci majú prevažne vyššie nároky na štandard ubytovacích služieb. Súčasťou balíka služieb pri veľkých výstavníckych podujatiach je aj programové aranžmán pre využitie voľného času do ktorého sú spravidla zakomponované spoločenské a kultúrne podujatia.

Aktivity výstavného CR sú spravidla organizované v mimo sezónnom období no na rozdiel od kongresového a incentívneho CR ich význam rastie s pravidelnosťou poriadania a schopnosťou dostať sa medzi podujatia registrované v medzinárodných katalógoch výstavníckych podujatí.

Jedným z hlavných predpokladov úspešného rozvoja produktov je zapojenie okolia mesta Bratislavy do produktovej skladby vrátane cezhraničných regiónov CENTROPE, čo značne zatraktívni ponuku.

4.3. Návrh základných regulatívov umiestňovania zariadení CR na území hl. m. SR Bratislavy

4.3.1. Všeobecné podmienky a postup lokalizácie

Presné podmienky lokalizácie a regulatívy s tým súvisiace nie je možné v súčasnosti objektívne stanoviť, pretože v podmienkach trhového hospodárstva sa riadi tento proces zákonom ponuky a dopytu. Okrem toho je lokalizácia v konkrétnom území ovplyvnená konkurencieschopnosťou budúceho prevádzkovateľa, atraktivitou lokality a špecifickými podmienkami územia.

Typ a kapacita zariadenia závisia od mnohých miestnych špecifických faktorov. Realistický odhad vhodnosti umiestnenia konkrétneho zariadenia musí byť urobený podľa:

- Požiadaviek trhu, z ktorých sa odvodí veľkosť zariadenia, počet zariadení v území, frekvencia akcií, ktoré sa budú v nich konať,
- vyhodnotenia ďalších doplnkových zariadení v okolí, napr. hotelové kapacity vo vzťahu ku kongresovým kapacitám, výstavným kapacitám, dopravným uzlom a pod.
- komfortu a imidžu prostredia mesta a jeho okolia,
- turistických služieb v území.

Okrem toho musia byť zohľadnené do úvahy možnosti alternatívneho využívania navrhovaných zariadení miestnym obyvateľstvom. Týmto faktorom bude tiež veľmi ovplyvnená navrhovaná kapacita zariadenia, dispozičné riešenie ako aj doplnkové zariadenia a súvisiace služby. Hodnotenie lokalizácie je teda širokospektrálny proces, ktorý prekračuje možnosti tohto územného generelu. Preto v nasledovných regulatívoch uvádzame súhrn zásad a pravidiel lokalizácie jednotlivých zariadení, ale nepovažujeme to za plnohodnotný podklad pre lokalizáciu konkrétnych zariadení na území mesta. Je to podklad skôr orientačný pre využitie v územnoplánovacej praxi.

Z uvedených dôvodov navrhujeme pre konkrétnu lokalizáciu jednotlivých zariadení využívať štandardný postup lokalizácie s overením úspešnosti projektu v tzv. **feasibility study** pre jednotlivé typy a druhy zariadení, ktorá by mala mať minimálne túto štruktúru:

- Marketingový prieskum – realizuje sa na konkrétne územie, pričom sa zisťujú obdobné zariadenia, frekvencia návštevnosti, ponúkané služby, možnosti doplnkových služieb...
- hodnotenie existujúcich zariadení – hľadajú sa existujúce areály, vhodnosť ich prestavby, využitia na inú funkciu, dostavby, rozšírenia...
- hodnotenie lokalizačných faktorov – prístupnosť lokality:
 - od letiska – počet aerolínií, ponúkané destinácie, frekvencia letov
 - od atraktívneho centra mesta, resp. iného atraktívneho zariadenia CR,
 - od hlavných ciest a diaľnic,
 - od MHD
 - od dostupného prírodného prostredia.

- hodnotenie turistického imidžu mesta a ponúkané atrakcie:
 - Charakter mesta a jeho okolia,
 - Všeobecné znaky atraktívnosti mesta: životné prostredie, história, kultúra, administratívne centrum mesta,
 - Stav a rozvoj špecifík v meste – výskum a vývoj, univerzity, zdravotníctvo...
 - Bezpečnostná situácia v meste.
- hodnotenie turistickej infraštruktúry v meste:
 - Kapacity, kvalita služieb, celoročná dosažiteľnosť služieb,
 - Množstvo a kvalita ubytovacích zariadení v meste a okolí,
 - Množstvo a kvalita stravovacích zariadení v meste a okolí,
 - Atraktívnosť podujatí v meste a okolí,
 - Organizácia základných súvisiacich služieb,
 - Organizácia podporných agentúr CR a súvisiacich s CR.
- hodnotenie dotknutého územia (lokality):
 - Obyvateľstvo, socio-ekonomické analýzy, hlavné rozvojové tendencie zamestnanosti, obchodu, podnikateľských aktivít,
 - Rozvojové a investičné plány,
 - Existujúce atrakcie a zaujímavosti územia,
 - Turistická atraktívnosť územia,
 - Znalosť na trhu CR.
- hodnotenie v konkurenčnom prostredí známych zámerov:
 - Poloha iných existujúcich alebo plánovaných zariadení v území,
 - Silné a slabé stránky konkurencie,
 - Možnosti rozvoja v danom konkurenčnom prostredí
 - Návrh veľkosti zariadenia a jeho funkčného zamerania – optimalizácia.
- lokálna stratégia plánovania :
 - Stanovenie cieľov,
 - Plán reštrukturalizácie územia,
 - Rozbor nadväzujúcich investícií
 - Potrebné stimuly pre oživenie CR,
 - Nové atrakcie pre návštevníkov mesta.
- prvý koncept návrhu:
 - Náčrt požiadaviek na zariadenie,
 - Lokálny program, priestory, vzťahy, dispozičné riešenie, prevádzkové vzťahy
 - Náčrt jednotlivých častí zariadenia,
 - Prvý predbežný odhad investičných nákladov.
- ekonomický odhad:
 - - analýza delegovaných výdavkov
 - - prevádzkový výnos a plánovanie nákladov
 - - vytvorené pracovné miesta
 - - priame a nepriame benefity pre mesto a región
 - - porovnanie "príležitostných" nákladov a rizík
- finančné a iné zdroje:
 - Výška požadovanej investície,
 - Potenciálne zdroje zo samosprávy (lokálnej a regionálnej)
 - Zdroje štátne
 - Zdroje z grantov,
 - Možnosti využitia PPP – public private partnership,
 - Ostatné možnosti financovania – komerčné úvery,...
- organizačná štruktúra a finančný plán:
 - Manažment budúceho zariadenia,

- Organizačná štruktúra a zodpovední pracovníci,
- Finančný plán
- Business plán,
- Marketingová stratégia.

Obdobný postup je tiež vhodné využiť pri prestavbe a reštrukturalizácii existujúcich zariadení.

4.4. Lokalizácia zariadení CR v hl. m. SR Bratislave

V tejto kapitole uvádzame územné a technické zásady lokalizácie jednotlivých zariadení na území mesta. Nakoľko platí vyššie uvedený princíp, že na konkrétnu lokalizáciu jednotlivých druhov zariadení je nutnou podmienkou ekonomicko marketingové vyhodnotenie zámeru, pokladáme uvedené zásady za orientačné územnoplánovacie východisko.

4.4.2. Zásady lokalizácie:

1. Ubytovacie zariadenia CR :

Typ zariadenia:

Hotely	hot
Penzióny	penz
Botely	bot
Hostely	hos
Turistické ubytovne	tur
Kempingy	kemp

Kategorizácia ubytovacích zariadení na Slovensku sa v súčasnosti riadi Vyhláškou č. 419/2001 Z.z., vydanou Ministerstvom hospodárstva SR.

Ubytovacie zariadenia CR sú definované nasledovne :

- ubytovacie zariadenie je budova, priestor alebo plocha, kde sa verejnosti za úhradu poskytuje prechodné ubytovanie a s ním spojené služby,
- ubytovacie zariadenie poskytujúce ubytovacie služby najviac 9 mesiacov v roku je sezónne ubytovacie zariadenie,

Ubytovacie zariadenia sa členia podľa druhu na kategórie a podľa vybavenia, úrovne a rozsahu poskytovaných služieb na triedy. Triedy sa označujú hviezdikami od najnižšej triedy (*) po najvyššiu triedu (*****) pričom kategória určuje druh ubytovacieho zariadenia.

Trieda ustanovuje minimálne požiadavky na vybavenie, úroveň a rozsah služieb spojených s ubytovaním a fakultatívne znaky predstavujú ďalšie služby poskytované ubytovaným hosťom podľa individuálneho výberu prevádzkovateľa, v závislosti od charakteru ubytovacieho zariadenia.

Všetky triedy hotela, motela, botela a penziónu okrem triedy * majú stanovený minimálny počet bodov, ktorý musia spĺňať na zaradenie do kategórie a triedy, body za jednotlivé druhy vybavenia sú súčasťou vyhlášky.

Tabuľka 30 Základné členenie ubytovacích zariadení do kategórií a do tried :

Kategória	Trieda				
	*	**	***	****	*****
1. hotel	*	**	***	****	*****
garni hotel	*	**	***		
horsky hotel	*	**	***		
kongresový hotel			***	****	*****
wellness hotel			***	****	*****
kúpeľný hotel			***	****	*****
boutique hotel				****	*****
apartmánový hotel	*	**	***		
motel	*	**	***	****	
2. botel	*	**	***		
3. penzión	*	**	***		
4. apartmánový dom		**	***		
5. turistická ubytovňa	*	**			
6. chatová osada	*	**	***		
7. kemping	*	**	***	****	
minikemp		**	***	****	
8. táborisko					
9. ubytovanie v súkromí					
izba	*	**	***		
objekt	*	**	***		
prázdňinový byt	*	**	***		

Pôvod slova hotel: Slovo hotel pochádza z francúzskeho názvu, ale originálne je prebraté z latinčiny. Niektorí autori hovoria o jeho mytologickom pôvode a odvádzajú ho od slova hôtél, host, čo vzťahujú k bohyni Hestia, Zeus jej zveril stred domu – ohnisko, teda okružie miesto s ohňom v otvorenom Megarone – mykénsky vnútorný dvor, ku ktorému privádzali hosta ako ku oltáru, na znamenie toho, že je v dome vítaný. Názov hotel sa používal zo všetkých názvov najčastejšie a predstavoval vyššiu kvalitu služieb ako krčmy a nocľahárne.

Príloha Vyhlášky č. 277/ 2008 podrobne stanovuje klasifikačné znaky jednotlivých druhov ubytovacích zariadení .

Odporúčané veľkosti hotelov podľa polohy v meste:

Centrum mesta	200 – 500 lôžok,
Širšie centrum mesta	100 – 200 lôžok,
Okraj mesta	50 – 100 lôžok,

Vzhľadom na fakt, že uvedená vyhláška nezohľadňuje najnovšie trendy vo výstavbe a prevádzkovaní hotelov, uvádzame niekoľko vybraných zásad, ktoré tieto nové trendy zohľadňujú:

Nové trendy vo výstavbe hotelov:

Hybridné formy ubytovacích zariadení, ktoré zahŕňajú rôzne formy ubytovania od trvalého bývania s obsluhou po prechodné ubytovanie s rôznymi typmi služieb (kúpeľné, wellness...)

Para hotel -

- Pre starých ľudí
- Pre mládež – študentov
- Pre obchodných cestujúcich

Kongresové hotely

- Ekonomická trieda hotelov má najvyšší % rast v počte ubytovacích zariadení v Nemecku a západnej EU. Prognózy hovoria:

- V roku 2010 bude 25 % ekon. Tr. Hotelov
- V roku 2015 bude 30 % ekon. Tr. Hotelov
- Yotel (yollifestyle flag) – minimalistický hotel, vyvinutý v GB podľa vzoru japonských minihotelov. Izba (bunka) včítane kúpeľne má cca 10 m²

Zásady návrhu nových hotelových zariadení:

- Koniec uniformity hotelov, ktorú zaviedli veľké nadnárodné hotelové reťazce,
- Klienti chcú pestrosť a výnimočnosť architektúry, služieb, gastronómie
- Hotel musí mať v meste zaujímavú polohu
- Hotel musí byť umiestnený v „ centre diania“
- Kongresový hotel musí byť v peknom prírodnom (vidieckom) prostredí, aby účastníci neboli rozptýlení počas rokovania,
- Hotel je niekedy sám cieľom návštevy
- Hotel musí poskytovať vyššiu vybavenosť ako v minulosti, napr. :
 - wellness hotel,
 - kongresový hotel
- hotel by mal mať minimálne duálne funkčné využitie, t.j. bývanie + iná funkcia (kúpeľná starostlivosť, ...)
- hotel poskytuje rôzne typy ubytovania:
 - Trvalé bývanie = byty hotelového typu + služby
 - Prechodné bývanie = hotel + služby
- interiér hotela musí poskytnúť štandard, ktorý klient nemôže mať doma
- hotel musí byť moderný a stále sa meniaci podľa typu ubytovania
- hotel musí byť stavebne spôsobilý na cyklické zmeny, ktoré sa opakujú v 5 až 7 ročných etapách,
- konkurencieschopný hotel musí spĺňať požiadavky nových trendov a pritom si zároveň zachovať jedinečnosť,
- Verejná časť hotela hrá rozhodujúcu úlohu v tom, či bude hotel atraktívny, preto by mal mať napr.:
 - fitness, wellness,
 - malé termálne kúpele (hamam)
 - kulinárske atrakcie
 - diverzifikácia hotelových služieb pomáha znižovať ekonomické riziká,

Zásady lokalizácie hotelov:

- Voľba lokality má zásadný vplyv na návštevnosť hotela
- atraktívne sú lokality pri rieke, jazere, lese, parku, hotelové izby s výhľadom na peknú panorámu,
- Hotel musí byť ľahko dopravne dostupný,
- parkovanie musí byť zabezpečené v tesnej blízkosti hotela, ale najďalej 100 m od vchodu,
- krátkodobé parkovanie musí byť zabezpečené priamo pred krytým vchodom do hotela,
- zastávky MHD by mali byť priamo pri hoteli,
- dobré dopravné spojenie s autobusovou, železničnou stanicou a letiskom,
- počet parkovacích miest má zodpovedať STN 73 6056,
- hotel by mal mať vonkajšie a vnútorné priestory využiteľné pre mestskú komerčnú vybavenosť – bar, reštaurácia, obchody... – pre obyvateľov mesta,

Pre veľké množstvo druhov zariadení pre ubytovanie udávame len niektoré číselné údaje ako príklady typických druhov ubytovacích zariadení:

Počet Ú.J./1000 obyvateľov – hodnotu tohto ukazovateľa nie je možné v súčasnosti objektívne stanoviť, pretože v podmienkach trhového hospodárstva sa riadi zákonom ponuky a dopytu. Okrem toho je hodnota ovplyvnená konkurencieschopnosťou prevádzkovateľa, atraktivitou lokality a špecifickými podmienkami územia.

Hotel

- Účelovou jednotkou (Ú.J.) je 1 lôžko.
- Na 1 Ú.J. pripadá: 42–28 m² podlažnej plochy, 35–20 m² pozemku.

Motel

- o Účelovou jednotkou (Ú.J.) je 1 lôžko.
- o Na 1 Ú.J. pripadá: 25 m² podlažní plochy, 50 m² pozemku.

Turistická ubytovňa

- o Účelovou jednotkou (Ú.J.) je 1 lôžko.
- o Na 1 Ú.J. pripadá: 18 m² podlažní plochy, 20 m² pozemku.

Chatová osada

- o Účelovou jednotkou (Ú.J.) je 1 lôžko.
- o Na 1 Ú.J. pripadá: 7 m² podlažní plochy, 55 m² pozemku.

Autokemping

- o Účelovou jednotkou (Ú.J.) je 1 m² čistej úžitkovej plochy.
- o Na 1 Ú.J. pripadá: 0,03 m² podlažní plochy, 1,3 m² pozemku.

Tabuľka 31 Dimenzovanie ubytovacích zariadení

Typ zariadenia	Účelová jednotka (ÚJ)	m ² podlažnej plochy / 1 ÚJ	m ² plochy pozemku / 1 ÚJ	poznámka
Hotel	lôžko	42-28	35-20	
Motel	lôžko	25	50	
Turistická ubytovňa	lôžko	18	20	
Chatová osada	lôžko	7	55	
autokemping	1 m ² čistej úžitkovej plochy	0,03	1,3	

2. Multifunkčné centrá**Typ zariadenia:**

Multifunkčné centrá s prevládajúcou funkciou – športu	mcs
Multifunkčné centrá s prevládajúcou funkciou – výstavníctva	mcv
Multifunkčné centrá s prevládajúcou funkciou – kultúry	mck
Multifunkčné centrá s prevládajúcou funkciou – obchodu	mco

Charakteristika:

Multifunkčné centrá sú členené podľa % zastúpenia využitia podlažných plôch. Funkcia, ktorá zaberá viac ako 50 % podlažných plôch v centre je určená ako hlavná:

Šport, výstavníctvo, kultúra, obchod

Doplňkové funkcie :

- o šport
- o kultúra
- o výstavníctvo
- o obchod
- o služby
- o kongresy
- o semináre
- o fitness
- o wellness
- o hotely
- o administratíva

Lokalizácia v meste:

- o Podľa hlavnej funkcie a väčšinových návštevníkov centra sa zvyčajne vyberá vhodná lokalita:
 - Obchod – centrum mesta a širšie centrum, - klientela z mesta,
 - Kultúra – centrum, širšie centrum,- klientela z mesta,
 - Výstavníctvo – širšie centrum, centrum mestskej časti, dobrá dostupnosť z diaľnice, ŽSR, letisko a AUS – klientela celoštátna a medzinárodná,

- Šport – širšie centrum, centrum mestskej časti, dobrá dostupnosť z diaľnice, ŽSR, letisko a AUS - klientela celoštátna a medzinárodná

- o Potrebný veľký pozemok,
- o Dobré dopravné napojenie na zberné komunikácie a MHD,
- o Dobré dopravné napojenie na medzimestskú a medzinárodnú hromadnú dopravu,
- o Potreba rozptylných plôch pred vchodmi do centra, dimenzovať podľa max. kapacity hlavnej funkcie,
- o počet parkovacích miest má zodpovedať STN 73 6056,
- o okolie parkovo upravené zeleňou.

Na tisíc obyvateľov pripadá v tomto roku v ČR 132 m² nákupných centier.

Veľké spoločenské centrá, veľtržné komplexy :

Mnohé z najväčších multifunkčných centier v USA a v Nemecku sú kombinované, alebo spojené s výstaviskami. Rovnaký trend možno pozorovať aj v Austrálii a v JV Ázii. Účelové zariadenia sú rovnaké ako v predchádzajúcom odseku, ale hlavná sála má kapacitu až 5000 miest . Výstavné haly majú plochu od 50 000 do 150 000 m² (Frankfurt až 230 000 m²) a môžu byť súčasťou centra, alebo s ním môžu byť prepojené.

Ešte väčšie zhromaždenia môžu byť príležitostne organizované v arénach (štadiónoch), tieto zariadenia sú obvykle vybavené menšími stálymi priestormi určenými na rokovania a rôzne spoločenské udalosti.

3. Kultúrno – spoločenské zariadenia**Význam zariadení**

Kultúra je významným faktorom života občianskej spoločnosti, ktorý podstatnou mierou napomáha jej integrácii ako celku. Prispieva k rozvoju intelektuálnej, emocionálnej i morálnej úrovne každého občana a plní v tomto zmysle i výchovno - vzdelávaciu funkciu.

Všeobecne prispieva tiež k lepšiemu vzájomnému pochopeniu medzi občanmi rôzneho národnostného pôvodu a je nezanedbateľným prostriedkom boja proti xenofóbii a rasizmu.

Účasť na kultúrnom živote pomáha osobám so zdravotným postihnutím začleniť sa do pospolitosti zdravých občanov a prekonať tak v istej miere ich postihnutie, podobne môže táto participácia pomôcť aj obetiam násillia. Kultúra, resp. podieľanie sa na nej, má teda aj terapeutickú funkciu.

Typy zariadení:

Múzeá	muz
Galérie	gal
Divadlá	div
Prírodné amfiteátre	amf
Zábavné zariadenia	zab

- o charakter múzea a galérie:
 - stála expozícia / B - premenlivá exp.
- o Charakter divadla:
 - opera, balet/ D - pantomíma/ E muzikál /F činohra / G bábkové
- o Charakter zábavného zariadenia:
 - H - disko /J - bar/ K -klub
- o maximálna kapacita - počet sedadiel / počet osôb

Múzeá a Galérie

Tieto zariadenia umožňujú poznávanie predmetov kultúrneho a vedeckého záujmu. Poznávanie umožňujú aj iné zariadenia (film, televízia a pod.), základným rozdielom však je, že múzeá a galérie ukazujú vlastný predmet poznávanie prostredníctvom stálej výstavy.

Rozličné druhy zariadení majú v podstate spoločné požiadavky na riešenie. Líšia sa v detailoch podľa druhu vystavovaných predmetov, poprípade podľa špecifického zamerania.

Sú to dva typologicky odlišné druhy stavieb, ale vzťahujú sa na ne podobné zásady lokalizácie a výstavby, preto ich uvádzame spoločne.

Rozdeľujú sa podľa:

- o druhu exponátov (zbierok) – múzeá, národopisné múzeá, vlastivedné múzeá, priemyselné a dopravné múzeá, obrazové galérie, sochárske a grafické galérie, fotografické galérie, galérie skla a textilu...
- o podľa veľkosti :
- o veľké samostatné budovy múzeí a galérií
- o múzeá a galérie integrované v iných zariadeniach obč. vybavenosti,
- o malé galérie, múzeá – 1-4 miestnosti,

Lokalizácia :

- o vyplýva väčšinou z ich zamerania a účelu,
- o môže byť hocikde – uprostred mesta, integrované v administratívnych objektoch,
- o Niektoré typy galérií, napr. sochy môžu byť vystavené aj openair v exteriéri,
- o výhodná je lokalizácia v zeleni, alebo blízko parku, príp. vodnej plochy,
- o lokalita má byť ľahko dostupná dopravou – MHD, IAD,
- o počet parkovacích miest musí byť stanovený podľa STN 73 6056
- o pozemok by mal byť dosť veľký, doplnený parkovou zeleňou,
- o orientácia ku svetovým stranám má byť taká, aby bolo vylúčené priame oslnenie všetkých priestorov, kde sa nachádzajú exponáty,
- o Zariadenie môže priestorovo nadväzovať na ďalšie významné kultúrne stavby a stravovacie zariadenia, prípadne zariadenia obchodu.

Účelová jednotka (Ú.J.) je m² výstavnej plochy.

- o Počet Ú.J./1000 obyvateľov = 16 (múzeí), 1,5 (galérií).
- o Na 1 Ú.J. pripadá cca 4,8 m² podlažnej plochy (múzeá), 2,5 m² podlažnej plochy (galérie).
- o Na 1 Ú.J. pripadá cca 2,6 m² pozemku (múzeá), 3,0 m² pozemku (galérie).

Divadlá

V praxi nedochádza spravidla k dôslednej diferenciacii divadelných budov podľa druhov divadelných foriem a vo väčšine prípadov sú na tej istej scéne hrané najrozmanitejšie divadelné formy.

Súčasná tendencia vývoja divadelnej budovy smerujú k určitému typu viacúčelovej scény.

Takéto kompromisné riešenie divadla so zmiešanou prevádzkou je spravidla vhodné pre menšie mestá, prípadne mestské časti.

Vo veľkých mestách existuje spravidla viac divadiel pre rôzne druhy divadelných foriem:

Druhy divadiel:

- o opera a balet do 3 000 miest
- o opereta a muzikál – 800 – 1 200 miest
- o činohra 500 – 900 miest

Dimenzovanie divadiel pre mesto

- o 7 – 10 miest / 1 000 obyvateľov
- o Väčšie divadlá sú ekonomickejšie,
- o Vzťah divadlo – mesto

Typ divadla	Počet obyvateľov v tisícoch	
	Veľkosť mesta	Mesto + spádová oblasť
malé divadlo	5-15	10 – 30
Stredné divadlo	20 - 30	50 a viac
Veľké divadlo	50 a viac	70 a viac

Lokalizácia divadla:

- o v parkovej zeleni
- o v centre mesta alebo v širšom centre mesta
- o samostatný objekt alebo v kombinácii s inými kultúrno-spoločenskými zariadeniami
- o v kludnej, nie hlučnej časti mesta
- o mimo rýchlostných komunikácií a hlavných miestnych komunikácií,
- o dobre dostupná lokalita MHD a IAD
- o počet parkovacích miest musí byť stanovený podľa STN 73 6056,
- o zhromažďovací priestor (rozptylné plochy) pred vchodom do divadla a dimenzuje : 33 m² čistej rozptylnéj plochy / 100 divákov
- o doporučuje sa vstup – priechod divadla orientovať na oslnenú stranu, čím sa zvýrazní plasticita priechodu,
- o k divadlu je vhodné pričleniť – reštauráciu, kaviareň, klub, bufet,...

Účelová jednotka (Ú.J.) je 1 sedadlo.

- o Počet Ú.J./1000 obyvateľov = od 1,7 (divadelné scény hudobných foriem) do 0,5 (divadelné scény bábkové – profesionálne).
- o Na 1 Ú.J. pripadá od 15,4 m² podlažnej plochy (divadelné scény hudobných foriem) do 9,0 m² podlažnej plochy (divadelné scény bábkové – profesionálne).
- o Na 1 Ú.J. pripadá od 12 m² do 8 m² pozemku.

Koncertné siene

Na koncertné sály sa vzťahujú obdobné zásady lokalizácie a typologické pravidlá ako na divadlá.

Amfiteátre

Špecifickou formou sú amfiteátre a letné kiná, ktoré sa zriaďujú v tvarovo priaznivých terénnych útvaroch. Uplatňujú sa jednak v mestskej štruktúre, ale aj v rekreačných oblastiach. Ich využitie je sezónne obmedzené, tieto zariadenia je možné využívať pre rôzne druhy kultúrnych a spoločenských akcií.

V našich klimatických pomeroch nie je efektívne stavať monofunkčné otvorené amfiteátre, pretože sú ekonomicky stratové. Je potrebné ich kombinovať pre rôzne funkčné využitia – multikino, kultúrno - spoločenské centrum, športovo rekreačné zariadenie...

Kiná

Zariadenia umožňujú sledovanie filmov širokému okruhu divákov. V súčasnej dobe sa realizujú prevádzky kín v 2 formách : kiná jednosálové, kiná viacsálové.

Lokalizácia

- o kiná jedno sálové sa lokalizujú hlavne v menších mestách, mestských častiach veľkomiest,
- o v centrách sa lokalizujú jedno sálové kiná zamerané na špecifickú klientelu – nároční diváci, archívne filmy, a pod.,
- o jedno sálové kiná sú najčastejšie integrované s inými funkciami centra – administratíva, bývanie, obchod, stravovanie...
- o jedno sálové kiná sú väčšinou integrované v inom objekte, málokedy tvoria samostatný objekt
- o môžu byť lokalizované v rušnej polohe centra, ale mimo hlukovo rušivých vplyvov,
- o rozptylové plochy pred vchodom musia byť dimenzované podľa kapacity kina,
- o minimálna vzdialenosť vchodu do kina od okraja komunikácie by mala byť 15 metrov,
- o Viac sálové kiná sú integrované väčšinou v multifunkčných centrách,
- o lokalizovať ich možno na okraji centier miest, alebo v okrajovej polohe mesta pri diaľniciach a rýchlostných komunikáciách,
- o dôležitá je dobrá dopravná dostupnosť MHD,
- o potrebné sú dostatočné plochy pre parkovanie, dimenzované podľa STN 73 6056,
- o optimálna dochádzka za zariadením kín je cca 5 km,

Účelová jednotka (Ú.J.) je 1 sedadlo.

- o Počet Ú.J./1000 obyvateľov = max.20, max.16 (letné kiná).
- o Na 1 Ú.J. pripadá cca 3,2 m² podlažnej plochy.
- o Na 1 Ú.J. pripadá cca 9,2 m² pozemku, cca 5 m² pozemku (letné kiná).

Zábavné zariadenia

Ide väčšinou o viacúčelové zariadenia určené súčasne pre návštevníkov mesta (turistov) aj pre obyvateľov mesta.

V takomto zariadení sa zvyčajne kombinujú funkcie:

- spoločensko zábavné
- kultúrne
- športové
- vzdelávacie – kongresy, semináre
- klubové a spolkové podujatia
- o veľkosť sa určuje podľa kapacity hlavnej sály
- o celková kapacita je súčtom miest vo všetkých sálach zariadenia
- o dispozičné riešenie je veľmi rôznorodé a závisí od konkrétnych požiadaviek na funkčné využitie priestorov

Tabuľka 32 Dimenzovanie zábavných centier pre mesto:

Typ zariadenia	Počet obyvateľov v tisícoch		
	OV vyššia	OV stredná	OV minimálna
Viacúčelová sála	15 - 25	15 - 25	20 - 25
1 stredná sála + Klubovne	4 - 6	5 - 7	
klubovne	1 - 3		

Veľkosti zábavných a kultúrno-spoločenských centier:

- o A – malé – menej ako 100 miest v hlavnej sále – klubový typ,
- o B – stredné – 100 – 400 miest v hlavnej sále – kultúrny dom,
- o C – veľké – viac ako 400 miest v hlavnej sále – kultúrno-spoločenské centrum

Existujú špecificky zamerané kultúrno-spoločenské zariadenia podľa klientely- napr. v kúpeľoch, v rekreačných oblastiach,...

Lokalizácia zábavných zariadení v meste:

- o V centre alebo v širšom centre mesta,
- o v ťažiskových priestoroch mesta – v nadväznosti na námestia, pešie ťahy
- o zhromažďovacie plochy pred vchodom sa dimenzujú : 0,15 m² čistej plochy / 1 návštevník (1 miesto podľa kapacity zariadenia)
- o výhodná je kombinácia s iným funkčným využitím – obchod, služby, šport, fitness, wellness,
- o dopravne dobre dostupná lokalita – MHD, IAD
- o počet parkovacích miest musí byť stanovený podľa STN 73 6056,

Účelová jednotka (Ú.J.) je 1 miesto.

- o Počet Ú.J./1000 obyvateľov = cca 6.
- o Na 1 Ú.J. pripadá cca 4,5 m² podlažnej plochy.
- o Na 1 Ú.J. pripadá cca 6 m² pozemku.

Tabuľka 33 Dimenzovanie kultúrno-spoločenských zariadení

Typ zariadenia	Počet Ú.J./1000 obyvateľov	Účelová jednotka (ÚJ)	m ² podlažnej plochy / 1 ÚJ	m ² plochy pozemku/ 1 ÚJ
Múzeum	16	m ² výstavnej plochy	4,8	2,6
Galéria	1,5	m ² výstavnej plochy	2,5	3,0
Divadlo	0,5 - 1,7	1 sedadlo	9,0 - 15,4	8 -12
kino	16 - 20	1 sedadlo	3,2	5,0 - 9,2
Zábavné zariadenia	6	1 miesto	4,5	6,0

4. Zaujímavosti cestovného ruchu

Typ zariadenia:

Historické pamiatky (NKP, KP) a pamätihodnosti
Botanické a zoologické záhrady

his
zob

Jedinečnosti – atrakcie CR

Špecializované predajne suvenírov

Zaujímavosti CR v regióne BA

- o Charakter historických pamiatok:
 - L- zapísané v zozname / M -navrhované/ N- ostatné
- o Charakter - zoologická a botanická záhrada:
 - P - ZOO/ R- Botanická záhrada
- o Charakter atrakcie:
 - S- budova /T - iné

atr
suv
rat

Historické pamiatky (NKP, KP) a pamätihodnosti

Kultúrne pamiatky tvoria jednu z najvýznamnejších súčastí kultúrneho bohatstva každého národa. Súčasne však predstavujú bohatstvo v najzákladnejšom zmysle slova. Záujem o návštevy historických lokalít v celosvetovom meradle neustále vzrastá, výnosy z kultúrnej turistiky tvoria významné percento z celkových výnosov cestovného ruchu.

Cestovní ruch je odvetvím, ktoré môže tvoriť najväčší objem prostriedkov pre obnovu a revitalizáciu pamiatok. Je preto spoločensky veľmi žiaduce, aby sa pri zachovaní všetkých zásad pamiatkovej starostlivosti a rovnomerného rozvoja územia čo najviac vhodných pamiatok stalo vyhľadávanými cieľmi cestovného ruchu.

Pri všeobecnej analýze návštevnosti historických pamiatok zohrávajú hlavnú úlohu tieto faktory:

- o Nedostatočná propagácia,
- o Zlé dopravné a orientačné značenie,
- o Nedostatok doplnkových služieb

V súlade s celosvetovo vzrastajúcou návštevnosťou pamiatkových lokalít vzrastá aj počet návštevníkov pamiatok v SR. Ich záujem je však v súčasnej dobe sústredený na ustálenú skupinu miest, obcí, hradov a zámkov, ktoré už poznamenáva prílišný nápor turistov. Je preto nevyhnutné hľadať cesty nielen k rovnomernejšiemu nasmerovaniu návštevníkov na ďalšie vhodné atraktívne lokality, ale aj na zabezpečenie zodpovedajúcej vybavenosti.

Rozsah vybavenia pre návštevníkov aj rozsah všetkých zariadení pre ostatné aktivity obce musí byť priamo úmerný kapacite lokality. Ich umiestnenie a vzhľad je potrebné riešiť v súlade s historickým prostredím.

Botanické a zoologické záhrady

Botanická záhrada je trvalé zariadenie, kde sú pestované, skúmané a vystavované rastliny, vzácne a ohrozené druhy rastlín sú tu chránené. Často bývajú súčasťou príslušných vysokých škôl.

Zoologická záhrada je trvalé zariadenie, v ktorom sú chované a po zákonom stanovenú dobu v roku pre verejnosť vystavované voľne žijúce zvieratá, poprípade aj domáce zvieratá.

Poslaním zoologických záhrad je v súlade s právom Európskych spoločenstiev prispieť k zachovaniu biologickej rozmanitosti voľne žijúcich živočíchov, ich chovom v ľudskej starostlivosti, so zvláštnym zreteľom na záchranu ohrozených druhov, ako aj výchova verejnosti k ochrane prírody.

Lokalizácia

- o prevažne v okrajových polohách mesta, s vhodným zázemím prírodného prostredia,
- o nemali by sa situovať pri rýchlostných komunikáciách a diaľnicach,
- o mal by to byť lokalita ľahko prístupná MHD,
- o potrebné sú dostatočné plochy pre parkovanie, dimenzované podľa STN 73 6056,
- o ako doplnkové zariadenia sú stravovacie prevádzky (reštaurácie, bufety, predajne upomienkových predmetov, sály pre organizovanie osvetových a vzdelávacích akcií
- o oba typy zariadení je možné združovať a vytvárať zoogeografické bioparky

Účelová jednotka (Ú.J.) je 1 m² pozemku.

- o Počet Ú.J./1000 obyvateľov = 800 (zoologická záhrada), 500 (botanická záhrada).

- o Na 1 Ú.J. pripadá cca 0,06 m² podlažnej plochy (zoologická záhrada), cca 0,04 m² podlažnej plochy (botanická záhrada).
- o Na 1 Ú.J. pripadá cca 1 m² pozemku (zoologická záhrada), cca 1 m² pozemku (botanická záhrada).

Typ zariadenia	Počet Ú.J./1000 obyvateľov	Účelová jednotka (ÚJ)	m ² podlažnej plochy / 1 ÚJ	m ² plochy pozemku/ 1 ÚJ
Zoologická záhrada	800	1 m ² pozemku	0,06	1
Botanická záhrada	500	1 m ² pozemku	0,04	1

5. Stravovacie zariadenia

Typ zariadenia:

Špecializované reštaurácie so slovenskou kuchyňou res

Pre veľké množstvo druhov zariadení pre stravovanie udávame len niektoré číselné údaje ako príklady typických druhov stravovacích zariadení:

Počet Ú.J./1000 obyvateľov – hodnotu tohto ukazovateľa nie je možné v súčasnosti objektívne stanoviť, pretože v podmienkach trhového hospodárstva sa riadi zákonom ponuky a dopytu. Okrem toho je hodnota ovplyvnená konkurencieschopnosťou prevádzkovateľa, atraktivitou lokality a špecifickými podmienkami územia.

Reštaurácie, kaviarne, vinárne, pivnice, snack bar, grill bar, motorest

- o Účelovou jednotkou (Ú.J.) je 1 m² odbytovej plochy.
- o Na 1 Ú.J. pripadá: 4,2–3,0 m² podlažnej plochy, 6,0–5,0 m² pozemku.

Bufet

- o Účelovou jednotkou (Ú.J.) je 1 m² odbytovej plochy.
- o Na 1 Ú.J. pripadá: 3,1 m² podlažnej plochy, 5,2 m² pozemku.

Jedáleň

- o Účelovou jednotkou (Ú.J.) je 1 m² odbytovej plochy.
- o Na 1 Ú.J. pripadá: 3,0 m² podlažnej plochy, 6,0 m² pozemku.

Cukráreň

- o Účelovou jednotkou (Ú.J.) je 1 m² odbytovej plochy.
- o Na 1 Ú.J. pripadá: 2,8 m² podlažnej plochy, 4,8 m² pozemku.

Typ zariadenia	Účelová jednotka (ÚJ)	m ² podlažnej plochy / 1 ÚJ	m ² plochy pozemku/ 1 ÚJ
Reštaurácia, kaviareň, vináreň, pivnica, grill bar, motorest	1 m ² predajnej plochy	3,0 – 4,2	5,0 – 6,0
Bufet	1 m ² predajnej plochy	3,1	5,2
Jedáleň	1 m ² predajnej plochy	3,0	6,0
Cukráreň	1 m ² predajnej plochy	2,8	4,8

6. Organizačné zabezpečenie CR

Typ zariadenia:

Informačné centrá

Incomingové cestovné kancelárie

Zastávky pre turistické prehliadky mesta

Lekárska služba prvej pomoci (pohotovosť)

inf
ick
bus
Lpp

Zásady lokalizácie informačných centier

- o stred mesta
- o dopravné uzly (železnica, letisko, prístav ...)
- o atraktivity CR

- o v niektorých lokalitách nahraditeľnosť dotykovými info – obrazovkami

Zásady lokalizácie incomingových CK

Lokalizácia incomingových CK nie je viazaná na atraktivitu prostredia, pretože ich činnosť spočíva v organizačnom zabezpečení a manažmente prízjazdov turistov do Bratislavy

Zásady lokalizácie zastávok pre turistické prehliadky mesta :

- o situovať ako krátkodobé zastávky so státím max. 5 min. (len na nástup a výstup)
- o blízkosť začiatku a konca najčastejšie organizovaných prehliadok
- o bezpečný nástup a výstup (najlepšie bez prechodu cesty)
- o dobré informačné značenie
- o jednoduchá dostupnosť odstavňových parkovísk

7. Dopravná dostupnosť mesta

Typ zariadenia:

Železničné stanice

zs

Autobusové stanice

aus

Letiská

let

Osobné prístavy

pris

Medzinárodné cyklistické trasy

cyk

Parkoviská pre autobusy CK

pbus

Parkinggaráže v historickom centre mesta

hg

Lanovky a vleky

lan

Lokalizácia železničných staníc a autobusových staníc by mala mať z hľadiska CR veľmi dobrú dostupnosť z medzinárodného letiska. Najvýhodnejšia je ich spoločná lokalizácia tesne pri letiskovej hale.

8. Športové zariadenia

Typ zariadenia:

Štadióny

stad

Športové haly a fitness centrá

spoh

Kúpaliská

kup

Zariadenia pre vodné športy a vodné plochy

vod

- o Charakteristika pre štadióny a športové haly:
 - MN - monofunkčné / PO - polyfunkčné
- o Kapacita:
 - stad – max. počet divákov
 - spoh – max. počet divákov
 - kup – počet bazénov
 - vod – rozloha vodnej plochy

Novým druhom zariadení sú v súčasnosti novovznikajúce centrá pohybových aktivít, ktoré obsahujú zariadenia pre samotné pohybové aktivity (krytý objekt s bazénmi, vodnými atrakciami, priestory pre aerobik, relaxáciu, masáže, solária, posilňovne, ..). Ich súčasťou môžu byť netelovýchovné zariadenia ako napr. – reštaurácie, kaviarne, obchody, služby (kaderníctvo, kozmetika, požičovňa športových potrieb, ..). Vonkajšie plochy sú sezónneho charakteru, obsahujú najčastejšie bazény, ihriská, odpočinkové trávnaté porasty.

Dostatočne atraktívne centrum športu potrebuje plochu cca 1,5–2,0 ha, pričom z nej by mal mať krytý objekt (s celoročnou prevádzkou) cca 0,2 ha. Kapacita centra pohybových aktivít uspokojí potreby neorganizovanej verejnosti v spádovej oblasti s 10 – 15 tisíc obyvateľmi.

Lokalizácia by mala vyhovieť pešej dostupnosti z bydliska – maximum 15 minút.

Výnimkou sú celomestské športové centrá, ktoré môžu mať aj dlhšiu dochádzkovú dobu.

Niektoré školské telocvične so svojim zázemím vonkajších ihrísk majú tiež potenciál aby sa v budúcnosti stali základom pre väčšie centrum pohybových aktivít, ktoré by mohlo slúžiť pre širokú verejnosť.

Telocvične

- o Účelovou jednotkou (Ú.J.) je m² čistej úžitkovej plochy.
- o Počet Ú.J./1000 obyvateľov = 40.
- o Na 1 Ú.J. pripadá: 2,2 m² podlažnej plochy, 4,2 m² pozemku.

Veľkoplošné ihriská (viac než 2000 m² celkové plochy)

- o Účelovou jednotkou (Ú.J.) je m² hracích plochy.
- o Počet Ú.J./1000 obyvateľov = 300.
- o Na 1 Ú.J. pripadá: 0 m² podlažnej plochy, 2,5 m² pozemku.

Športové štadióny

- o Účelovou jednotkou (Ú.J.) je m² hracích plochy.
- o Počet Ú.J./1000 obyvateľov = 200.
- o Na 1 Ú.J. pripadá: 0 m² podlažnej plochy, 2,3 m² pozemku.

Športové haly

- o Účelovou jednotkou (Ú.J.) je m² čistej úžitkovej plochy.
- o Počet Ú.J./1000 obyvateľov = 30.
- o Na 1 Ú.J. pripadá: 2,8 m² podlažnej plochy, 4,2 m² pozemku.

Plavecké bazény kryté

- o Účelovou jednotkou (Ú.J.) je m² čistej vodnej plochy.
- o Počet Ú.J./1000 obyvateľov = 11.
- o Na 1 Ú.J. pripadá: 3,0 m² podlažnej plochy, 4,2 m² pozemku.

Plavecké bazény otvorené

- o Účelovou jednotkou (Ú.J.) je m² čistej vodnej plochy.
- o Počet Ú.J./1000 obyvateľov = 24.
- o Na 1 Ú.J. pripadá: 0 m² podlažnej plochy, 3 m² pozemku.

Zimné štadióny kryté

- o Účelovou jednotkou (Ú.J.) je m² hracích plochy.
- o Počet Ú.J./1000 obyvateľov = 6.
- o Na 1 Ú.J. pripadá: 3 m² podlažnej plochy, 4 m² pozemku

Jazdiarne

- o Účelovou jednotkou (Ú.J.) je m² prevádzkovej plochy.
- o Počet Ú.J./1000 obyvateľov = 20.
- o Na 1 Ú.J. pripadá: 0,6 m² podlažnej plochy, 1,3 m² pozemku.

Športové letisko

- o Účelovou jednotkou (Ú.J.) je m² upravenej plochy.
- o Počet Ú.J./1000 obyvateľov = 250.
- o Na 1 Ú.J. pripadá: 0, m² podlažnej plochy, 1,2 m² pozemku.

Kynologické cvičisko

- o Účelovou jednotkou (Ú.J.) je m² upravenej plochy.
- o Počet Ú.J./1000 obyvateľov = 40.
- o Na 1 Ú.J. pripadá: 0, m² podlažnej plochy, 1,25 m² pozemku.

Lodenice

- o Účelovou jednotkou (Ú.J.) je m² skladovacej plochy.
- o Počet Ú.J./1000 obyvateľov = 10.
- o Na 1 Ú.J. pripadá: 2 m² podlažnej plochy, 8 m² pozemku.

Golfové ihrisko

- o Účelovou jednotkou (Ú.J.) je m² hracích plochy.

- o Počet Ú.J./1000 obyvateľov = 1.
- o Na 1 Ú.J. pripadá: 0,05 m² podlažnej plochy, 20 m² pozemku.

Bobové dráhy

- o Účelovou jednotkou (Ú.J.) je m² zastavanej plochy.
- o Počet Ú.J./1000 obyvateľov = 0,5.
- o Na 1 Ú.J. pripadá: 0,06 m² podlažnej plochy, 6 m² pozemku.

Tabuľka 34 Dimenzovanie športových zariadení

Typ zariadenia	Počet Ú.J./1000 obyvateľov	Účelová jednotka (ÚJ)	m ² podlažnej plochy / 1 ÚJ	m ² plochy pozemku/ 1 ÚJ
Telocvične	40	m ² čistej úžitkovej plochy	2,2	4,2
Veľkoplošné ihriská				
≥ 2 000 m ² celk.pl.	300	m ² hracej plochy	0	2,5
Športové štadióny	200	m ² hracej plochy	0	2,3
Športové haly	30	m ² čistej úžitkovej plochy	2,8	4,2
Plavecké bazény kryté	11	m ² čistej vodnej plochy	3,0	4,2
Plavecké bazény otvorené	24	m ² čistej vodnej plochy	0	3,0
Zimné štadióny kryté	6	m ² hracej plochy	3,0	4,0
Jazdiarne	20	m ² úžitkovej plochy	0,6	1,3
Športové letisko	250	m ² upravenej plochy	0	1,2
Kynologické cvičisko	40	m ² upravenej plochy	0	1,25
Lodenice	10	m ² skladovacej plochy	2	8
Golfové ihrisko	1	m ² hracej plochy	0,05	20
Bobová dráha	0,5	m ² zastavanej plochy	0,06	6

9. Kongresové centrá

Charakteristika:

Kongresové centrá slúžia okrem usporiadania rôznych tematických akcií aj na organizovanie významných spoločenských a kultúrnych akcií, okrem iného aj koncertov. Zariadenie obsahuje spravidla jednu alebo viac sál, hlavná sála zariadenia, prípadne niektorá z ďalších sál, sa vybavuje náročnou audiovizuálnou technikou.

Objem sál, konferenčných miestností, výstavných plôch a správnych miestností je úmerný špecifickému poslaniu a veľkosti zariadenia.

Doplnkovým vybavením je stravovacie zariadenie, ktoré umožňuje organizovanie veľkých banketov, recepcií a ďalších spoločenských akcií.

Okrem zariadení pre obsluhu sál, obsahuje samostatné reštauračné priestory s plným príslušenstvom, prípadne výstavné priestory.

Požiadavky na situovanie zariadení a vlastnosti pozemku sú obdobné ako pre divadelné scény. Situovanie musí umožniť vytvorenie zodpovedajúcich rozptylových plôch pred vstupom a odstavných plôch pre motorové vozidlá.

Všeobecné vybavenie :

Moderné kongresové a spoločenské centrá poskytujú širokú škálu zariadení na pokrytie potrieb veľkých aj malých skupín. Obvykle majú výstavné haly pre výstavy, ktoré sú organizované ako sprievodné akcie ku kongresom, alebo samostatne. Takisto je súčasťou centier minimálne jedna veľká viacúčelová sála na bankety, recepcie a veľké zhromaždenia. Aj keď každý projekt je odlišný, v závislosti na marketingu a iných vplyvoch, vo všeobecnosti je možné rozdeliť kongresové centrá do troch kategórií :

Typ zariadenia:**A. Veľké kongresové centrál – „monster“ centrál****B. Stredné kongresové centrál****C. Hotelové kongresové centrál**

- Účelová jednotka – miesto
- Kapacita – maximálny počet miest pri stoličkovom usporiadaní

mkong
skong
hkong

Podmienky lokalizácie typu A:

Najväčšie kongresové centrál – monster centrál

Centrál, umiestnené vo veľkých sídlach a hlavných mestách štátov obvykle poskytujú dve auditóriá, obidve s javiskovým vybavením. V niektorých prípadoch môže byť súčasťou komplexu koncertná sála. Súčasťou je obvykle aj škála viacúčelových hál pre spoločenské stretnutia, bankety, výstavy a iné funkcie, spojené s kongresmi, ako aj množstvo rokovacích sál pre menšie skupiny.

Väčšie výstavy a veľtrhy bývajú situované do hál s nákladovými rampami a technickým vybavením pre pripojenie výstavných stánkov. V každom prípade je dispozícia navrhnutá tak, aby pokryla potreby skupín rôznych veľkostí, s rôznymi požiadavkami. Priestory sa dajú meniť delením a rozširovaním.

- Úžitková plocha cca 30 000 m² – 50 000 m²
- Dostupnosť medzinárodného letiska
- Dostupnosť diaľnice (rýchlostnej komunikácie)
- Blízkosť ubytovacích zariadení najvyšších tried - **** a viac
- Atraktivnosť prostredia

Funkčné využitie typu A:

- Celosvetové a celoeurópske podujatia pre oblasti:
- Kongresy, konferencie, semináre
- Kultúra
- Spoločenské podujatia
- Športové podujatia
- Výstavné podujatia
- Podmienky realizácie typu A:
 - Dostatok parkovacích miest
 - Plocha pozemku 120 m² / 1 miesto (účel jednotka)
 - 1 veľká viacúčelová hala,
 - Cca 2/3 úžitkovej plochy = flexibilné výstavné priestory
 - Cca 30 seminárnych miestností – meeting rooms,

Typické riešenie :- príklad riešenia:

- Hlavná poslucháreň (1200-2000, výnimočne do 3000 miest) s plne vybaveným javiskom a zázemím
- Vedľajšia poslucháreň (500-800 miest) s možnosťou variovať sedenia v radoch, alebo pri stoloch, s javiskom a zázemím
- štúdiové divadlo so stupňovitým hľadiskom (teleskopickým, alebo pevným)
- veľká hala (ballroom) pre spoločenské stretnutia, bankety, recepcie, výstavy (1000-2500 miest, v USA až 5000 miest)
- tri, alebo viac viacúčelových hál (400,300,250 miest)
- dvadsať (od 15 do 25) rokovacích/seminárnych miestností pre 25-200 osôb (variabilne deliteľné priestory)
- desať, alebo viac kancelárií a zasadačiek pre 10-20 osôb
- dve - štyri výstavné haly s 2000-4000 m² obsluhovanej úžitkovej plochy (požiadavky pre veľtrhy môže byť podstatne väčšia)

- Haly na registráciu účastníkov, predsálie, salóny, reštaurácie, kaviarne, informačné centrál
- jeden až dva obchody, banka, cestovná agentúra, kancelárie organizátorov, podporné služby
- hotelové ubytovanie (4*) spojené s centrom, alebo nezávislé ubytovanie v blízkosti
- Celková podlažná plocha (bez hotela) je 25 000 - 40 000 m², v prípade veľmi veľkých centier (Tokyo Forum) až do 140 000 m².

Podmienky lokalizácie typu B:

Centrál strednej veľkosti :

Väčšie provinčné mestá a väčšina veľkých známych "resorts" majú možnosť prilákať kongresy a spoločenské stretnutia, hlavne ak sú v blízkosti historické zaujímavosti, univerzity, veľké fakultné nemocnice, veľké komerčné centrál a iné faktory, podporujúce trhové procesy. Zariadenia sú väčšinou racionálne navrhované, ale ich veľkosť môže byť diktovaná potrebou vytvoriť životaschopné divadlo, alebo koncertnú sálu s adekvátnou kapacitou. Flexibilita pri organizovaní podujatí rôznej veľkosti je zabezpečovaná delením, alebo rozširovaním účelových plôch.

Spoločenské stretnutia organizované v iných typoch budov :

Budovy, navrhnuté ako divadlá a koncertné sály, môžu byť príležitostne využívané na organizovanie veľkých spoločenských podujatí a kongresov. Plenárne zasadnutia a iné druhy spoločných stretnutí celých skupín si vyžadujú sedenie divadelného typu spolu s dobre vybaveným javiskom a projekčnými možnosťami. V tomto môžu divadelné a koncertné budovy doplniť bežné rokovacie a spoločenské priestory, ktoré sú k dispozícii v hoteloch. Hlavné obmedzenia divadiel a koncertných hál sú nasledovné :

- delegáti sedia len v hlavnej časti hľadiska, balkóny nie sú využité
- priestor pre bankety a sprievodné výstavy je obvykle nedostatočný, limitovaný na foyer,
- nedostatok priestorov pre sprievodné rokovania v skupinách - nutnosť transportu do hotelov,
- voľná kapacita je v čase vrcholnej sezóny obmedzená,
- akustická charakteristika priestorov musí byť obyčajne upravovaná

Funkčné využitie:

- Celoeurópske a celonárodné podujatia pre oblasti
- Kongresy, konferencie, semináre
- Kultúra
- Spoločenské podujatia
- Športové podujatia
- Výstavné podujatia

Podmienky realizácie typu B:

- Dostatok parkovacích miest
- Plocha pozemku 100 m²/ 1 miesto (účel jednotka)
- Úžitková plocha cca 18 000 – 25 000 m²
- Dostupnosť medzinárodného letiska
- Dostupnosť diaľnice (rýchlostnej komunikácie)
- Blízkosť ubytovacích zariadení najvyšších tried - *** a viac
- Atraktivnosť prostredia
- Odporúčaná kapacita cca 3000 miest (účel jednotka)

Kongresové centrál tohto typu sú využívané zvyčajne na 80 % pre vnútroštátne podujatia a 20 % pre európske podujatia, pričom % prerozdelenie závisí od významu mesta,

Typické riešenie – príklad riešenia:

- Jedna poslucháreň (2000-2500) s javiskom a zázemím
- Dve stredne veľké sály s 200-350 stoličkami
- Desať rokovacích/seminárnych miestností pre 25-150 osôb (variabilne deliteľné priestory)

- o Výstavné haly s 1000-2000 m² úžitkovej plochy, jedna hala multifunkčná, využiteľná na bankety...
- o Haly na registráciu účastníkov, predsálie, salóny, jedna, alebo dve reštaurácie, informačné centrum
- o Celková podlažná plocha je 8 000 - 10 000 m²

Podmienky lokalizácie typu C:

Hotelové kongresové centrá a viacúčelové haly :

Pre spoločenské stretnutia sa používajú rôzne haly, vrátane sál v mestských a iných verejných budovách, kostoloch, športových a obchodných centrách. Veľmi veľké akcie je možné organizovať v krytých arénach a štadiónoch. Vo väčšine prípadov si to vyžaduje rôzne úpravy na zabezpečenie všetkých potrieb takýchto stretnutí (recepce, nábytok, pódium) a inštaláciu projekcie a pomocného audiovizuálneho vybavenia (obvykle prenajatého). Komplikácie vznikajú pre nedostatočné technické vybavenie a nedostatok priestoru a flexibility pre iné funkcie, vrátane priestorov pre rokovania v menších skupinách. Zvláštne akcie ako bankety a stretnutia spojené s večerou sa občas organizujú v neobvyklých priestoroch (múzeá, historické a kultúrne centrá, kaštieľoch a pod.) s cieľom vytvoriť neopakovateľnú atmosféru. Stravovacie služby pritom môžu byť zabezpečované v rámci existujúceho vybavenia budovy, alebo pomocou cateringových služieb. Technické vybavenie je obvyčajne prenajaté.

Lokalizácia typu C:

- o Priamo v hotelových zariadeniach
- o V širšom centre mesta, príp. na vonkajšom okraji mesta
- o Atraktívne prostredie
- o Dostupnosť diaľnice, resp. cesty I. triedy
- o Odporúčaná kapacita cca 300 - 400 miest

Funkčné využitie:

- o Celonárodné a miestne podujatia pre oblasti:
- o Kongresy, konferencie, semináre
- o Kultúra, divadlo, galéria, kiná
- o Spoločenské podujatia
- o Športové podujatia
- o Výstavné podujatia

Podmienky realizácie typu C:

- o Dostatok parkovacích miest
- o Plocha pozemku 90 m²/ 1 miesto (účel jednotka)
- o Zvýšená plošná potreba pre centrálnu halu
- o 1 viacúčelová hala pre cca 100 – 200 osôb, flexibilne rozdeliteľná
- o 4-5 seminárnych miestností pre cca 15 – 20 osôb, 2,5 m² / os. + 20 m² = 70 m²
- o 2 malé rokovacie miestnosti pre 5 – 10 osôb, cca 15 m²

Všeobecné územné a priestorové požiadavky – Situovanie kongresových centier

Lokalizácia nových účelovo budovaných kongresových a spoločenských centier má viac aspektov, ako sú danosti vlastného pozemku a bezprostredného okolia. Dôležité sú otázky prístupnosti letiska, iných komerčných zón mesta, integrovanej verejnej dopravy. Súčasťou lokalizačných úvah musí byť urbanistická koncepcia príslušnej zóny a celého mesta. Vo všeobecnosti je **preferovanou lokalitou pre kongresové centrum stred mesta**, hlavne, keď sa uvažuje s jeho využitím aj pre obyvateľstvo mesta. Trend pri umiestňovaní nových "trade" centier je skôr ich lokalizácia v okrajových polohách, umožňujúcich lepší prístup k letisku a diaľničnej sieti.

Umiestnenie v centre mesta :

Výhody :

- o blízkosť k obchodným, turistickým a zábavným štvrtiam
- o živé mestské prostredie, denné a večerné aktivity
- o napojenie na verejnú dopravu, dvojité využitie parkovísk

- o stimul pre ďalšie investície a obnovu

Nevýhody :

- o Vysoká cena pozemku, zvýšené náklady na realizáciu, obmedzenia
- o nutnosť prispôbiť sa okoliu
- o preťaženosť dopravy, zapríčinená návštevníkmi a obslužnou dopravou
- o budúce rozšírenie bude komplikované, obmedzené a nákladné

Vyhľadávanie lokality :

História a trendy

V minulosti vznikali kongresové centrá na tradičných miestach križovania obchodných ciest (napr. Frankfurt,). Najprv v týchto miestach vznikli trhy, neskôr obchodné centrá, pridali sa rokovacie priestory pre ziskové aj neziskové subjekty. Ďalším impulzom pre vznik kongresových centier boli veľtrhy, ktoré sa každoročne konali na určitom mieste (Bratislava Incheba, Nitra – Agrokomplex,).

- o v súčasnosti sú kongresové centrá priamo viazané na turizmus,
- o stále platí, že najlepší úspech a finančný efekt je z tých kongresových centier, ktoré boli založené v mestách s už rozvinutým cestovným ruchom, t.j. v mestách, ktoré majú veľa rôznych atraktivít pre CR, pričom opačný vzťah nefunguje,
- o veľmi dôležitým faktorom pre úspech kongresového centra je jeho poloha v meste.
- o v minulosti zástupcovia samospráv a architekti robili chybu, keď sa snažili umiestňovať kongresové centrá na okraj mesta bez nadväznosti na centrum mesta, pričom sa väčšinou využívali lacné pozemky v okrajových polohách mesta,
- o kongresové centrum má mať dobrú a jednoduchú dostupnosť do centra mesta, a v jeho okolí by mali byť tieto niektoré z funkcií:
- o obchodná a hotelová vybavenosť,
- o športové a rekreačné zariadenia,
- o relaxačná zóna – jazero, park, les,
- o podnikateľská zóna s vybavenosťou,
- o obytná zóna
- o Ideálne je, keď je kongresové centrum lokalizované vo funkčne zmiešanej „živej“ zóne,
- o v súčasnosti stále rastie počet medzinárodných kongresov a tým profituje aj výstavba multifunkčných kongresových centier,
- o 60 % všetkých kongresov na svete sa koná v Európe, pričom 1. miesto v kongresovej turistike má Spolková republika Nemecko (Frankfurt, Mníchov, Lipsko..)
- o Východoeurópske krajiny sa v poslednom čase snažia tiež profitovať z kongresovej turistiky, nie je to jednoduché, pretože samotné zariadenie kongresového centra nikdy nie je dostatočne ziskové. Preto je dôležité správne založiť funkčné využitie doplnkových služieb tak, aby sa tieto stali zdrojom ekonomického profitu kongresového centra. Okrem toho je dôležité, aby zariadenia kongresových centier slúžili nielen klientom kongresovej turistiky, ale aj miestnym obyvateľom.
- o dispozícia budovy kongresového centra veľmi ovplyvňuje úspech centra. Dispozícia musí byť:
- o jasná, prehľadná s jednoduchou orientáciou,
- o flexibilná na rôzne typy podujatí,
- o otvorená k mestu – v minulosti boli priestory kongresových centier nesprávne orientované do centra dispozície a teda „ chrbtom „ k mestu. V súčasnosti je v Európe trend foyer otvorený k mestu a sály umiestnené vnútri areálu
- o požiadavky na architektonické stvárnenie budov sú veľmi vysoké, pretože kongresové centrum by malo byť v meste klenotom,

Dimenzovanie

Účelová jednotka (Ú.J.) je 1 sedadlo (miesto).

- o Počet Ú.J./1000 obyvateľov = 20.
- o Na 1 Ú.J. pripadá cca 85 m² podlažnej plochy.

- o Na 1 Ú.J. pripadá cca od 120 do 90 m² pozemku (podľa charakteru a situovania zariadenia).

Tabuľka 35 Dimenzovanie kongresových centier

Typ zariadenia	Počet Ú.J./1000 obyvateľov	Účelová jednotka (ÚJ)	m ² podlažnej plochy / 1 ÚJ	m ² plochy pozemku/ 1 ÚJ
Kongresové centrum	20	1 sedadlo	85	90 - 120

4.5. Návrh lokalizácie zariadení CR vhodných pre tvorbu vyšpecifikovaných ucelených produktov CR

4.5.3. Navrhované lokality - Mestské prostredie -A

1. Záhorská Bystrica
2. Dúbravka
3. Dúbravka – Karlova Ves
4. Lamač- Rázsochy
5. Patrónka SAV
6. Mlynská dolina – Slávičie údolie
7. Mlynská dolina – Líščie údolie
8. Chalúpkova – Zimný prístav
9. Kuchajda – Polus
10. Zlaté piesky
11. Letiska BA
12. Petržalka centrum
13. Veľký Draždiak
14. Petržalka Juh
15. Čunovo – VD

4.5.4. Navrhované lokality - Športové zariadenia -B

1. Lamačská brána
2. Vajnory – letisko
3. Ivánka – letisko BA
4. Petržalka východ – Dunajské nábregie
5. Čunovo
6. Devín – rekonštrukcia kúpaliska

4.5.5. Navrhované lokality - Prírodné zaujímavosti CR-C

1. Karloveské rameno
2. Pečenský les
3. Vlčie Hrdlo
4. Ekopark Dunaj
5. Koliba – Kamzík

4.5.6. Nové produkty CR

1. Kongresy medzinárodného významu
2. Lodná MHD- lodné taxi
3. Prístav jacht – Karloveské rameno
4. Cyklotrasa – lodná doprava
5. Prístav jacht – Nové prístavisko
6. Výťah na hrad z tunelu
7. Lanovka DNV- Schlosshof
8. Limes Romanus
9. Krajinná výstava záhrad – MČ

10. Založiť tradíciu pravidelne sa opakujúcich kultúrnych, výstavných a športových podujatí:

- Medzinárodné preteky v tancoch,
- Výstavy psov,
- Cyklistické, **kolieskové korčule**, skateboard – preteky Giro Centrope,

4.6. Popis navrhovaných lokalít

4.6.7. Navrhované lokality - Mestské prostredie - A

Návrh obsahuje 15 potenciálnych lokalít pre rozvoj konkrétnych zariadení cestovného ruchu. Uvádzame všetky možnosti rozvoja, avšak konkrétna lokalizácia je podmienená preverení formou feasibility study.

Záhorská Bystrica – A1

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza v severozápadnej časti Bratislavy, v KU Záhorská Bystrica. Presná lokalizácia je zrejma z grafickej časti – A1.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

V súčasnosti je zóna využívaná ako občianska vybavenosť, poľnohospodársky pôdny fond, podnikateľské aktivity. Najatraktívnejším zariadením je areál TV Markíza. Lokalita je dobre dopravne dostupná z diaľnice D2, ako aj autobusovou MHD. Na východ od lokality sa nachádza atraktívne prírodné prostredie Malých Karpát, ktoré je v pešej dostupnosti. Západne od lokality je plánovaný rozvoj mestskej zástavby – Lamačská brána.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

A. Veľké kongresové centrá – „monster“ centrá	kon
B. Stredné kongresové centrá	konk
C. Hotelové kongresové centrá	hkonk
Hotely	hot
Penzióny	penz
Galérie	gal
Zábavné zariadenia	zab
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl.m. SR Bratislavy definované ako – občianska vybavenosť, podnikateľské aktivity a poľnohospodársky pôdny fond. Návrh si vyžiada čiastočnú zmenu ÚPN hl.m. SR Bratislavy.

Dúbravka – A2

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza v severozápadnej časti Bratislavy, v KU Dúbravka. Presná lokalizácia je zrejma z grafickej časti – A2.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

Ide o lokalitu s už existujúcou občianskou vybavenosťou – hotel. V súčasnosti je zóna využívaná ako občianska vybavenosť a zeleň. Atraktívne prírodné zázemie poskytuje vysoký polohový potenciál pre umiestnenie kongresového centra zameraného na školiace akcie, ktoré si vyžadujú pokojnú atmosféru. Lokalita je dobre dopravne dostupná z diaľnice D2, ako aj autobusovou MHD. Lokalitu obklopuje atraktívne prírodné prostredie Devínskej Kobyly a Malých Karpát, ktoré je v pešej dostupnosti. Západne od lokality je centrum MČ Dúbravka a pamiatková zóna – centrum bývalej obce.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

B. Stredné kongresové centrá	konk
C. Hotelové kongresové centrá	hkonk
Hotely	hot
Penzióny	penz
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl.m. SR Bratislavy definované ako – občianska vybavenosť, zeleň a zeleň lesov. Návrh je teda v súlade s ÚPN hl.m. SR Bratislavy.

Dúbravka – Karlova Ves - 3

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza v severozápadnej časti Bratislavy, v KU Dúbravka. Ide o lokalitu Krčace. Presná lokalizácia je zrejmá z grafickej časti – A3.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

V súčasnosti je zóna využívaná ako občianska vybavenosť a šport. Najatraktívnejším zariadením je areál Juventy, kúpalisko Rosnička a štadión ŠKP Devín. Lokalita je dobre dopravne dostupná z diaľnice D2, ako aj autobusovou a električkovou MHD. Na východ od lokality sa nachádza atraktívne prírodné prostredie Malých Karpát – Nad Sitinou, ktoré je v pešej dostupnosti. Severozápadne od lokality je centrum MČ Dúbravka, s výbornou úrovňou občianskej vybavenosti.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

A. Veľké kongresové centrá – „monster“ centrá	kon
B. Stredné kongresové centrá	konk
C. Hotelové kongresové centrá	hkonk
Hotely	hot
Penzióny	penz
Zábavné zariadenia	zab
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl.m. SR Bratislavy definované ako – občianska vybavenosť, šport. Návrh je teda v súlade s ÚPN hl.m. SR Bratislavy.

Lamač – Rázsochy – A4

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza v severozápadnej časti Bratislavy, v KU Lamač. Ide o lokalitu viažucu sa k bývalej rozostavanej nemocnici. Presná lokalizácia je zrejmá z grafickej časti – A4.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

V súčasnosti je zóna nevyužívaná, nachádza sa tu skelet stavby nemocnice. Lokalita je dobre dopravne dostupná z diaľnice D2, ako aj autobusovou MHD. Na východ od lokality sa nachádza atraktívne prírodné prostredie Malých Karpát, ktoré je v pešej dostupnosti. Západne od lokality je centrum MČ Lamač.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

A. Veľké kongresové centrá – „monster“ centrá	kon
B. Stredné kongresové centrá	konk
C. Hotelové kongresové centrá	hkonk

Hotely	hot
Penzióny	penz
Zábavné zariadenia	zab
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl.m. SR Bratislavy definované ako – občianska vybavenosť. Návrh je v súlade s ÚPN hl.m. SR Bratislavy.

Patrónka SAV – A5

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza v severozápadnej časti Bratislavy, v tzv. širšom centre mesta, v KU Karlova Ves. Je situovaná v areáli SAV. Presná lokalizácia je zrejmá z grafickej časti – A1.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

V súčasnosti je zóna využívaná ako občianska vybavenosť, ktorú tvoria zariadenia Slovenskej akadémie vied a rôzne typy podnikateľských aktivít. Areál je dobre udržiavaný, s parkovou zeleňou. Nachádza sa tu dostatok voľných plôch pre ďalší rozvoj. Rozvojové plochy vhodné pre navrhované funkcie sú aj v priamom okolí areálu. Lokalita je dobre dopravne dostupná z diaľnice D2, ako aj autobusovou MHD. Na severovýchod východ od lokality sa nachádza atraktívne prírodné prostredie Malých Karpát, ktoré je v pešej dostupnosti. Západne od lokality sa nachádza najexkluzívnejšia obytná štvrť mesta – Horský park.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

Informačné centrá	inf
A. Veľké kongresové centrá – „monster“ centrá	kon
B. Stredné kongresové centrá	konk
C. Hotelové kongresové centrá	hkonk
Hotely	hot
Penzióny	penz
Galérie	gal
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl.m. SR Bratislavy definované ako – občianska vybavenosť. Návrh je teda v súlade s ÚPN hl.m. SR Bratislavy.

Mlynská dolina – Slávičie údolie – A6

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza v západnej časti Bratislavy, v KU Karlova Ves. Presná lokalizácia je zrejmá z grafickej časti – A6.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

V súčasnosti je zóna využívaná ako občianska vybavenosť, zeleň cintorínov (cintorín Slávičie údolie). Najatraktívnejším zariadením je areál Slovenskej televízie. Najživším zariadením je areál vysokoškolských internátov – Mlynská dolina. Lokalita je dobre dopravne dostupná z diaľnice D2, ako aj autobusovou MHD. Lokalita je obklopená atraktívnym prírodným prostredím Malých Karpát, ktoré je v pešej dostupnosti. Neďaleko sa nachádza zoológická záhrada. Západne od lokality je areál vysokých škôl – STU, UK. V pešej dostupnosti je centrum MČ Karlova Ves.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

Multifunkčné centrá s prevládajúcou funkciou – výstavníctva	mcv
---	-----

Multifunkčné centrá s prevládajúcou funkciou – kultúry	mck
A. Veľké kongresové centrá – „monster“ centrá	kon
B. Stredné kongresové centrá	konk
C. Hotelové kongresové centrá	hkonk
Hotely	hot
Penzióny	penz
Galérie	gal
Zábavné zariadenia	zab
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl.m. SR Bratislavy definované ako – občianska vybavenosť. Návrh je teda v súlade s ÚPN hl.m. SR Bratislavy.

Mlynská dolina – Líščie údolie – A7

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza v západnej časti Bratislavy, v KU Karlova Ves. Presná lokalizácia je zrejme z grafickej časti – A7.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

V súčasnosti je zóna využívaná ako občianska vybavenosť, predovšetkým orientovaná na školstvo, vedu a výskum. Najatraktívnejším zariadením je areál vysokých škôl – STU a Univerzity Komenského. Lokalita je dobre dopravne dostupná z diaľnice D2, ako aj autobusovou MHD. Na sever od lokality sa nachádza atraktívne prírodné prostredie Malých Karpát, ktoré je v pešej dostupnosti. Západne od lokality je areál vysokoškolských internátov, mestský cintorín a Slovenskej televízie.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

Multifunkčné centrá s prevládajúcou funkciou – výstavníctva	mcv
Multifunkčné centrá s prevládajúcou funkciou – kultúry	mck
A. Veľké kongresové centrá – „monster“ centrá	kon
B. Stredné kongresové centrá	konk
C. Hotelové kongresové centrá	hkonk
Hotely	hot
Penzióny	penz
Galérie	gal
Zábavné zariadenia	zab
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl.m. SR Bratislavy definované ako – občianska vybavenosť. Návrh je v súlade s ÚPN hl.m. SR Bratislavy.

Chalupkova – Zimný prístav – A8

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza v tesnom kontakte s centrom Bratislavy, v KU Staré Mesto. Presná lokalizácia je zrejme z grafickej časti – A8.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

V minulosti bola zóna priemyselným zázemím Bratislavy, v súčasnosti je zóna v prestavbe, je centrom záujmu developerských skupín, nakoľko má potenciál pre vytvorenie centrálného mestského prostredia. Veľmi atraktívne bude územie bývalého Zimného prístavu, ktoré by malo zmeniť súčasné funkčné využitie. Lokalita je dobre dopravne dostupná z diaľnice D1, ako aj autobusovou MHD.

Perspektívne by mal priamo cez ňu, prípadne v jej blízkosti, prechádzať nosný systém MHD – metro, alebo iný typ koľajovej dopravy. Najatraktívnejším prvkom zóny je blízkosť rieky Dunaj. Západne od lokality je vnútorné centrum mesta.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

Multifunkčné centrá s prevládajúcou funkciou – výstavníctva	mcv
Multifunkčné centrá s prevládajúcou funkciou – kultúry	mck
Multifunkčné centrá s prevládajúcou funkciou – obchodu	mco
A. Veľké kongresové centrá – „monster“ centrá	kon
B. Stredné kongresové centrá	konk
C. Hotelové kongresové centrá	hkonk
Hotely	hot
Botely	bot
Penzióny	penz
Galérie	gal
Divadlá	div
Zábavné zariadenia	zab
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl. m. SR Bratislavy definované ako – občianska vybavenosť, zmiešané územie bývanie a občianska vybavenosť, zariadenia technickej infraštruktúry. Návrh je čiastočne v súlade s ÚPN hl. m. SR Bratislavy, čiastočne bude potrebné vykonať zmeny a doplnky ÚPN hl. m. SR Bratislavy – v časti územia určeného na technickú infraštruktúru.

Kuchajda – Polus – A9

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza vo východnej časti Bratislavy, v KU Nové Mesto, je vymedzené ulicami Odbojáov, Vajnorská, Trnavská, Rožňavská a železničné teleso stanice Bratislava – Nové Mesto. Presná lokalizácia je zrejme z grafickej časti – A9.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

V súčasnosti je zóna využívaná ako občianska vybavenosť, a šport. V zóne sa nachádza Polus City center. Toto zariadenie, spolu s areálom prírodného kúpaliska Kuchajda je najatraktívnejším zariadením v lokalite. Lokalita je dobre dopravne dostupná z diaľnice D1, ako aj autobusovou a električkovou MHD. Na sever od lokality sa nachádza atraktívne prírodné prostredie Malých Karpát, ktoré však nie je v pešej dostupnosti. Východne od lokality je plánovaný rozvoj mestskej zástavby na území bývalej východnej priemyselnej zóny mesta – Nobelova továreň, CHZJD.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

Informačné centrá	inf
Multifunkčné centrá s prevládajúcou funkciou – športu	mcs
A. Veľké kongresové centrá – „monster“ centrá	kon
B. Stredné kongresové centrá	konk
C. Hotelové kongresové centrá	hkonk
Hotely	hot
Penzióny	penz
Galérie	gal
Múzeá	muz
Divadlá	div
Zábavné zariadenia	zab
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res
Parkinggaráže	hg

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl. m. SR Bratislavy definované ako – občianska vybavenosť a zariadenia športu. Návrh je čiastočne v súlade s ÚPN hl. m. SR Bratislavy, čiastočne bude potrebné vykonať zmeny a doplnky ÚPN hl. m. SR Bratislavy – v časti územia určeného na šport.

Zlaté Piesky – A 10

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza v okrajovej polohe vo východnej časti Bratislavy, v KU Ružinov. Presná lokalizácia je zrejmá z grafickej časti – A10.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

V súčasnosti je zóna využívaná ako rekreačné zázemie mesta. Najatraktívnejším zariadením je areál prírodného kúpaliska Zlaté piesky. Lokalita je výborne dopravne dostupná z diaľnice D1, ako aj autobusovou MHD. Lokalita sa nachádza v blízkosti Letiska Bratislava. Zóna je obklopená podnikateľskými aktivitami a prímestskými hypermarketmi.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

Informačné centrá	inf
C. Hotelové kongresové centrá	hkonk
Hotely	hot
Penzióny	penz
Zábavné zariadenia	zab
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl. m. SR Bratislavy definované ako – občianska vybavenosť a zariadenia športu. Návrh je v súlade s ÚPN hl. m. SR Bratislavy, avšak prípadné zmeny závisia od konkrétneho návrhu rozsahu nových zariadení .

Letisko Bratislava – A11

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza vo východnej okrajovej časti Bratislavy, v KU Ružinov. Presná lokalizácia je zrejmá z grafickej časti – A11.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

V súčasnosti je zóna využívaná ako občianska vybavenosť a poľnohospodársky pôdny fond, čiastočne na podnikateľské aktivity. Najatraktívnejším zariadením je areál Letiska Bratislava. Lokalita je dobre dopravne dostupná z diaľnice D1, ako aj autobusovou MHD. Na západ od lokality sa nachádza komerčná zóna obchodnej vybavenosti a administratívy – hypermarkety, ...

Disponibilita plôch v lokalite

Informačné centrá	inf
Železničné stanice	zs
Autobusové stanice	aus
Parkinggaráže	hg
A. Veľké kongresové centrá – „monster“ centrá	kon
B. Stredné kongresové centrá	konk
C. Hotelové kongresové centrá	hkonk
Hotely	hot
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl. m. SR Bratislavy definované ako – občianska vybavenosť a zeleň. Návrh je v súlade s ÚPN hl. m. SR Bratislavy, avšak prípadné zmeny závisia od konkrétneho návrhu rozsahu nových zariadení .

Petržalka Centrum – A 12

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza v južnej časti centra mesta, v priamom dotyku s pravobrežným nábřežím rieky Dunaj v KU Petržalka. Presná lokalizácia je zrejmá z grafickej časti – A12.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

V súčasnosti je zóna využívaná ako občianska vybavenosť a zeleň. Najatraktívnejšími zariadeniami sú areály multifunkčného obchodného centra Aupark, multifunkčného výstavnícko - kongresového centra Incheba a park Sad Janka Kráľa. Lokalita je dobre dopravne dostupná z diaľnice D1, ako aj autobusovou MHD. Na západ od lokality sa nachádza atraktívne prírodné prostredie Pečenský les, ktoré je v pešej dostupnosti. Celou lokalitou prechádza medzinárodná cyklistická cesta z Rakúskej republiky smerom na juh po dunajskej hrádzi do Maďarskej republiky. Južne od lokality sa nachádza najväčšia obytná zóna v SR sídlisko Petržalka.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

Informačné centrá	inf
Incomingové cestovné kancelárie	ick
Zastávky pre turistické prehliadky mesta	bus
Lekárska služba prvej pomoci (pohotovosť)	Lpp
A. Veľké kongresové centrá – „monster“ centrá	kon
B. Stredné kongresové centrá	konk
C. Hotelové kongresové centrá	hkonk
Hotely	hot
Penzióny	penz
Divadlá	div
Múzeá	muz
Galérie	gal
Zábavné zariadenia	zab
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl. m. SR Bratislavy definované ako – občianska vybavenosť, šport a zeleň. Návrh je v súlade s ÚPN hl. m. SR Bratislavy, avšak prípadné zmeny závisia od konkrétneho návrhu rozsahu nových zariadení .

Veľký Draždiak – A 13

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza v južnej časti Bratislavy, v KU Petržalka. Presná lokalizácia je zrejmá z grafickej časti – A13.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

V súčasnosti je zóna využívaná ako obytné prostredie, občianska vybavenosť a šport. Najatraktívnejším územím je prírodné kúpalisko Veľký Draždiak. Lokalita je dobre dopravne dostupná z diaľnice D1, ako aj autobusovou MHD. Na východ od lokality sa nachádza atraktívne prírodné prostredie budúceho Lesoparku Draždiak, ktoré je v pešej dostupnosti. Západne a severne od lokality je plánovaný rozvoj mestskej zástavby v budúcom centre MČ Petržalka.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

B. Stredné kongresové centrú	konk
C. Hotelové kongresové centrú	hkonk
Hotely	hot
Multifunkčné centrú s prevládajúcou funkciou – výstavníctva	mcv
Multifunkčné centrú s prevládajúcou funkciou – kultúry	mck
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl. m. SR Bratislavy definované ako – občianska vybavenosť, šport a zeleň. Návrh je v súlade s ÚPN hl. m. SR Bratislavy, avšak prípadné zmeny závisia od konkrétneho návrhu rozsahu nových zariadení .

Petržalka juh – A 14

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza v južnej časti Bratislavy, v KU Petržalka a KU Jarovce. Presná lokalizácia je zrejma z grafickej časti – A14.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

V súčasnosti je zóna využívaná ako poľnohospodársky pôdny fond. Zatiaľ sa tu nenachádza zástavba. Lokalita zatiaľ nie je sprístupnená dopravne. Perspektívne bude centrom „južného mesta“ a bude dobre dopravne dostupná z diaľnice D1, ako aj autobusovou MHD. Na východ od lokality sa nachádza atraktívne prírodné prostredie - Bažantnica, ktoré je v pešej dostupnosti. Západne od lokality, v inundačnom území Dunaja je plánovaný rozvoj športovo rekreačných aktivít, v súčasnosti prechádza cez územie medzinárodná cyklistická trasa a existuje tu potenciál pre rozvoj vodných športov.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

Informačné centrú	inf
Multifunkčné centrú s prevládajúcou funkciou – kultúry	mck
Multifunkčné centrú s prevládajúcou funkciou – obchodu	mco
A. Veľké kongresové centrú – „monster“ centrú	kon
B. Stredné kongresové centrú	konk
C. Hotelové kongresové centrú	hkonk
Hotely	hot
Penzióny	penz
Galérie	gal
Múzeá	muz
Divadlá	div
Zábavné zariadenia	zab
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl. m. SR Bratislavy definované ako – občianska vybavenosť, zmiešané územie bývania a zeleň. Návrh je v súlade s ÚPN hl. m. SR Bratislavy, avšak prípadné zmeny závisia od konkrétneho návrhu rozsahu nových zariadení .

Čunovo – A 15

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza v najjužnejšej časti Bratislavy, v KU Čunovo. Presná lokalizácia je zrejma z grafickej časti – A15.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

V súčasnosti je zóna využívaná ako rekreačné zázemie mesta s čiastočne vybudovanou občianskou vybavenosťou. Najatraktívnejším zariadením je areál vodných športov, ktorý je aj centrom pre medzinárodné aktivity. Veľmi atraktívny je areál galérie Danubiana. Lokalita je dobre dopravne dostupná automobilovou dopravou a bicyklom. MHD v lokalite nie je. Územie je obklopené jednak atraktívnym prírodným prostredím VD na Dunaji, ako aj zachovanými lužnými lesmi a starým korytom Dunaja. Územím prechádza medzinárodná cyklistická trasa.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

Informačné centrú	inf
A. Veľké kongresové centrú – „monster“ centrú	kon
B. Stredné kongresové centrú	konk
C. Hotelové kongresové centrú	hkonk
Hotely	hot
Penzióny	penz
Botely	bot
Turistické ubytovne	tur
Galérie	gal
Zábavné zariadenia	zab
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl. m. SR Bratislavy definované ako – šport, zeleň a občianska vybavenosť. Návrh je v súlade s ÚPN hl. m. SR Bratislavy, avšak prípadné zmeny závisia od konkrétneho návrhu rozsahu nových zariadení .

4.6.8. Navrhované lokality – Športovo rekreačné zariadenia – B

Návrh obsahuje 6 potenciálnych lokalít pre rozvoj konkrétnych zariadení cestovného ruchu orientovaných na športovorekreačné využitie. Uvádžeme všetky možnosti rozvoja, avšak konkrétna lokalizácia je podmienená preverení formou feasibility study.

Lamačská brána – B1

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza v severozápadnej časti Bratislavy, v KU Lamač, Devínska Nová Ves a Záhorská Bystrica. Presná lokalizácia je zrejma z grafickej časti – B1.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

V súčasnosti je zóna využívaná ako poľnohospodársky pôdny fond. Lokalita je dobre dopravne dostupná automobilovou dopravou a bicyklom. MHD v lokalite nie je. Územie je v pešej dostupnosti od atraktívneho prírodného prostredia – na západe rieka Morava, na východe Malé Karpaty, na juhu Devínska Kobyla.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

Informačné centrú	inf
Štadióny	stad
Športové haly a fitness centrú	spoh
Kúpaliská	kup

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl. m. SR Bratislavy definované ako – občianska vybavenosť a poľnohospodársky pôdny fond. Návrh je v súlade s ÚPN hl. m. SR Bratislavy, avšak prípadné zmeny závisia od konkrétneho návrhu rozsahu nových zariadení .

Vajnory – letisko- B2

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza v severovýchodnej časti Bratislavy, v KU Vajnory. Presná lokalizácia je zrejma z grafickej časti – B2.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

Donedávna bola zóna využívaná ako športové letisko. Lokalita je výborne dopravne dostupná z diaľnice D1, z letiska BA, aj MHD. Perspektívne by bolo možné napojenie na ŽSR. Územie je v dostupnosti od atraktívneho prírodného prostredia – Malé Karpaty. Pozemok je rovinatý, vhodný na realizáciu väčších halových objektov a je dostatočne veľký pre realizáciu potrebných počtov parkovacích miest. Okrem toho východná lokalizácia v meste je výhodná pre organizáciu celoslovenských, ako aj medzinárodných športových podujatí – blízkosť letiska BA.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

Informačné centrú	inf
Štadióny	stad
Športové haly a fitness centrú	spoh
Multifunkčné centrú s prevládajúcou funkciou – športu	mcs

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl. m. SR Bratislavy definované ako – športová vybavenosť. Návrh je v súlade s ÚPN hl. m. SR Bratislavy, avšak prípadné zmeny závisia od konkrétneho návrhu rozsahu nových zariadení .

Ivánka – letisko BA – B3

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza vo východnej časti Bratislavy, v KU Ružinov. Presná lokalizácia je zrejma z grafickej časti – B3.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

Lokalita je využívaná ako poľnohospodársky pôdny fond, je výborne dopravne dostupná z diaľnice D1, z letiska BA, aj MHD. Územie je v dostupnosti od atraktívneho prírodného prostredia – Malé Karpaty. Pozemok je rovinatý, vhodný na realizáciu väčších halových objektov a je dostatočne veľký pre realizáciu potrebných počtov parkovacích miest. Okrem toho východná lokalizácia v meste je výhodná pre organizáciu celoslovenských, ako aj medzinárodných športových podujatí – blízkosť letiska BA.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

Informačné centrú	inf
Štadióny	stad
Športové haly a fitness centrú	spoh
Multifunkčné centrú s prevládajúcou funkciou – športu	mcs

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl. m. SR Bratislavy definované ako – poľnohospodársky pôdny fond. Návrh nie je v súlade s ÚPN hl. m. SR Bratislavy, bude potrebné vykonať zmeny ÚPN hl. m. SR Bratislavy. Rozsah zmien závisí od konkrétneho návrhu rozsahu nových zariadení .

Petržalka východ – Dunajské nábrežie – B4

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza v juhovýchodnej časti Bratislavy, v KU Petržalka. Presná lokalizácia je zrejma z grafickej časti – B4.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

Ide o najväčšiu navrhovanú lokalitu, ktorá má aj najlepší potenciál pre výstavbu nových športovo rekreačných zariadení. Lokalita je využívaná aj v súčasnosti ako rekreačné zázemie mesta, je výborne dopravne dostupná z diaľnice D1, z letiska BA, aj MHD. Územie je v priamom kontakte s pravobrežným nábrežím Dunaja a je teda veľmi atraktívnym prírodným prostredím. Pozemok je rovinatý, vhodný na realizáciu väčších halových objektov a je dostatočne veľký pre realizáciu potrebných počtov parkovacích miest. Okrem toho juhovýchodná lokalizácia v meste je výhodná pre organizáciu celoslovenských, ako aj medzinárodných športových podujatí.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

Informačné centrú	inf
Štadióny	stad
Športové haly a fitness centrú	spoh
Multifunkčné centrú s prevládajúcou funkciou – športu	mcs
Kúpaliskú	kup
Zariadenia pre vodné športy a vodné plochy	vod
Hotely	hot
Penzióny	penz
Botely	bot
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl. m. SR Bratislavy definované ako – športová vybavenosť, zeleň a občianska vybavenosť. Návrh je v súlade s ÚPN hl. m. SR Bratislavy, avšak prípadné zmeny závisia od konkrétneho návrhu rozsahu nových zariadení .

Čunovo – B5

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza v južnej časti Bratislavy, v KU Čunovo. Presná lokalizácia je zrejma z grafickej časti – B5.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

Ide o atraktívnu lokalitu, ktorá má veľmi dobrý potenciál pre dostavbu nových športovo rekreačných zariadení. Lokalita je využívaná aj v súčasnosti ako športovo rekreačné zázemie mesta, je dobre dopravne dostupná z centra mesta, z rakúskej republiky, z Maďarskej republiky, ale nie je obsluhovaná MHD. Územie je v priamom kontakte s pravobrežným nábrežím Dunaja a VD. Pozemok je rovinatý, vhodný na realizáciu väčších halových objektov a je dostatočne veľký pre realizáciu potrebných počtov parkovacích miest. Lokalizácia veľkých športovo rekreačných zariadení si vyžiada zlepšenie dopravnej obsluhy MHD. Lokalita je výhodná pre zariadenia s organizáciu celoslovenských, ako aj medzinárodných športových podujatí.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

Informačné centrú	inf
Štadióny	stad
Športové haly a fitness centrú	spoh
Kúpaliskú	kup
Zariadenia pre vodné športy a vodné plochy	vod
Hotely	hot
Penzióny	penz
Botely	bot

Kempingy kemp
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl. m. SR Bratislavy definované ako – športová vybavenosť, zeleň a občianska vybavenosť. Návrh je v súlade s ÚPN hl. m. SR Bratislavy, avšak prípadné zmeny závisia od konkrétneho návrhu rozsahu nových zariadení .

Devín – B6

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza v západnej časti Bratislavy, v KU Devín. Ide o lokalitu bývalého kúpaliska pod hradom Devín. Presná lokalizácia je zrejma z grafickej časti – B6.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

Ide o atraktívnu lokalitu, ktorá má veľmi dobrý potenciál pre dostavbu nových športovo rekreačných zariadení – obnovu a rekonštrukciu prírodného kúpaliska. Lokalita je využívaná aj v súčasnosti ako rekreačné zázemie mesta, je dobre dopravne dostupná z centra mesta, perspektívne aj z rakúskej republiky, je obsluhovaná MHD. Územie je v priamom kontakte s ľavobrežným nábrežím rieky Morava. Pozemok je rovinný, vhodný na realizáciu väčších bazénov, a je dostatočne veľký pre realizáciu potrebných počtov parkovacích miest. V blízkosti už existuje športové zariadenie – jazdiareň. Lokalizácia športovo rekreačných zariadení si vyžiada zlepšenie dopravnej obsluhy MHD (úprava harmonogramu).

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

Informačné centrá	inf
Športové haly a fitness centrá	spoh
Kúpaliská	kup
Zariadenia pre vodné športy a vodné plochy	vod
Penzióny	penz
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl. m. SR Bratislavy definované ako – zeleň a občianska vybavenosť. Návrh je v súlade s ÚPN hl. m. SR Bratislavy, avšak prípadné zmeny závisia od konkrétneho návrhu rozsahu nových zariadení .

4.6.9. Navrhované lokality - Prírodné zaujímavosti CR-C

Návrh obsahuje 5 potenciálnych lokalít pre rozvoj konkrétnych zariadení cestovného ruchu orientovaných na voľnočasové aktivity a rôzne zaujímavosti CR. Uvádžame všetky možnosti rozvoja, avšak konkrétna lokalizácia je podmienená preverení formou feasibility study.

Karloveské rameno – C1

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza v západnej časti Bratislavy, v KU Karlova Ves a Devín. Ide hlavne o karloveský ostrov. Presná lokalizácia je zrejma z grafickej časti – C1.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

Ide o atraktívnu lokalitu, ktorá má veľmi dobrý potenciál pre rozvoj voľnočasových aktivít, ktoré sú v súlade s vysokými nárokmi na ochranu životného prostredia. Lokalita je využívaná v súčasnosti ako územie vyhradené pre ochranu vodných zdrojov. Nakoľko neďaleko od ostrova prechádza významná cyklistická trasa, navrhujeme, aby trasa čiastočne využívala územie ostrova, ktoré je potrebné tejto novej funkcii prispôsobiť. Návrh počíta s poskytnutím minimálnych služieb pre cyklotrasu – reštaurácia, kaviareň, predaj športových potrieb, ...Lokalita je dobre dopravne dostupná

z centra mesta, je obsluhovaná MHD. Územie je v priamom kontakte s Karloveským ramenom Dunaja a prírodným masívom Devínskej Kobyly. Pozemok je v súčasnosti takmer celý zalesnený. Vzhľadom na ochranu územia nenavrhujeme tu výstavbu nových objektov, ale doplnenie vybavenosti v existujúcich objektoch.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

Informačné centrá	inf
Zariadenia pre vodné športy a vodné plochy	vod
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl. m. SR Bratislavy definované ako – zeleň . Návrh je v súlade s ÚPN hl. m. SR Bratislavy, avšak prípadné zmeny závisia od konkrétneho návrhu rozsahu nových zariadení .

Pečenský les – C2

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza v západnej časti Bratislavy, v KU Petržalka. Ide hlavne o Pečenský les. Presná lokalizácia je zrejma z grafickej časti – C2.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

Ide o atraktívnu lokalitu, ktorá má veľmi dobrý potenciál pre rozvoj voľnočasových aktivít, ktoré sú v súlade s vysokými nárokmi na ochranu životného prostredia. Lokalita je využívaná v súčasnosti ako územie zelene, s pozostatkami pôvodných lužných lesov. Po dunajskej hrádzi prechádza významná medzinárodná cyklistická trasa, navrhujeme, aby trasa čiastočne využívala územie Pečenského lesa, ktoré je potrebné tejto novej funkcii prispôsobiť. Návrh počíta s poskytnutím minimálnych služieb pre cyklotrasu – reštaurácia, hygienické zariadenia, kaviareň, predaj športových potrieb, ...Lokalita je dobre dopravne dostupná z centra mesta, ale nie je obsluhovaná MHD. Územie je v priamom kontakte s pravobrežným nábrežím Dunaja. Pozemok je v súčasnosti takmer celý zalesnený. Vzhľadom na charakter územia navrhujeme iba obmedzenú výstavbu nových objektov, ako doplnkovú vybavenosť k cyklotrase.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

Informačné centrá	inf
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl. m. SR Bratislavy definované ako – zeleň . Návrh je v súlade s ÚPN hl. m. SR Bratislavy, avšak prípadné zmeny závisia od konkrétneho návrhu rozsahu nových zariadení .

Vičie Hrdlo – C3

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza vo východnej časti Bratislavy, v KU Ružinov. Ide o lokalitu Vičie hrdlo. Presná lokalizácia je zrejma z grafickej časti – C3.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

Ide o lokalitu, ktorá má veľmi dobrý potenciál pre rozvoj voľnočasových aktivít, ktoré sú v súlade s vysokými nárokmi na ochranu životného prostredia okolitých území – ostrov Kopáč. Lokalita je využívaná v súčasnosti ako územie zelene, s pozostatkami pôvodných lužných lesov. Po dunajskej hrádzi počínajúc Novým prístaviskom prechádza cyklistická trasa, využívané hlavne Bratislavčanmi počas víkendov. Návrh počíta s poskytnutím minimálnych služieb pre cyklotrasu – reštaurácia, hygienické zariadenia, kaviareň, predaj športových potrieb. V území navrhujeme realizáciu novej Zoologickej a botanickej záhrady, v rozsahu minimálne 60 ha – 90 ha. Lokalita je dobre dopravne

dostupná z centra mesta, ale nie je priamo obsluhovaná MHD. Územie je v priamom kontakte s ľavobrežným nábrežím Dunaja a novým prístaviskom.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

Informačné centrá	inf
Botanické a zoológické záhrady	zob
Galérie	gal
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl. m. SR Bratislavy definované ako – zeleň . Návrh je v súlade s ÚPN hl. m. SR Bratislavy, avšak prípadné zmeny závisia od konkrétneho návrhu rozsahu nových zariadení .

Ekopark Dunaj – C4

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza vo južnej časti Bratislavy, v KU Rusovce a KU Čunovo. Ide o pravobrežné nábrežie Dunaja. Presná lokalizácia je zrejma z grafickej časti – C4.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

Ide o lokalitu, ktorá má veľmi dobrý potenciál pre rozvoj voľnočasových aktivít, ktoré sú v súlade s vysokými nárokmi na ochranu životného prostredia. Lokalita je využívaná v súčasnosti ako územie zelene, s pozostatkami pôvodných lužných lesov. Po dunajskej hrádzi prechádza medzinárodná cyklistická trasa. Návrh počíta s poskytnutím minimálnych služieb pre cyklotrasu – reštaurácia, hygienické zariadenia, kaviareň, predaj športových potrieb. V území navrhujeme realizáciu Ekoparku Dunaj, ktorý by mohol poskytovať rekreačné zázemie obyvateľom, ale aj návštevníkom mesta. Jeho súčasťou by mal byť náučný chodník s prírodnou galériou. V nadväznosti na navrhované športovo rekreačné zariadenia v okolí, bude súčasťou atraktívneho komplexu „petržalskej hrádze“. Lokalita je dobre dopravne dostupná z centra mesta, je priamo obsluhovaná MHD. Územie je v priamom kontakte s nábrežím Dunaja. V pešej dostupnosti je aj atraktívna MČ Rusovce, s historickými pamiatkami antiky.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

Informačné centrá	inf
Galérie	gal
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl. m. SR Bratislavy definované ako – zeleň . Návrh je v súlade s ÚPN hl. m. SR Bratislavy.

Koliba – Kamzík – C5

Vymedzenie územia

Územie sa nachádza v severnej časti Bratislavy, v KU Kramáre a KU Koliba. Ide o územie Malých Karpát. Presná lokalizácia je zrejma z grafickej časti – C5.

Súčasný stav využitia územia a funkčné využitie nadväzných plôch

Ide o lokalitu, ktorá má veľmi dobrý potenciál pre rozvoj voľnočasových aktivít, ktoré sú v súlade s vysokými nárokmi na ochranu životného prostredia. Lokalita je využívaná v súčasnosti ako územie Bratislavského lesoparku.

Návrh počíta s minimálnym rozšírením služieb pre turistov – reštaurácie, hygienické zariadenia, kaviarne. Ubytovacie zariadenia je tu potrebné osadzovať v obmedzenom rozsahu, vzhľadom na prírodné prostredie, nie je vhodná výstavba veľkokapacitných ubytovacích zariadení.

Navrhujeme zrekonštruovanie niekdajších mlynov na Železnej studničke, ktorých prehliadka by sa mohla ponúkať ako samostatný produkt CR.

Zaujímavosťou by mohlo byť sprístupnenie tzv. Čatlošovho tunela, ktorý vyúsťuje na Železnej studničke a začína v priestore hlavnej stanice ŽSR. Takýto produkt by sa stal rýchlo atrakciou CR v Bratislave.

Lokalita je dobre dopravne dostupná z centra mesta, je priamo obsluhovaná MHD., avšak v obmedzenej prevádzke.

Disponibilita plôch v lokalite

V lokalite navrhujeme nasledovné zariadenia:

Informačné centrá	inf
Penzióny	penz
Stravovacie zariadenia – reštaurácie rôznych typov	res

Územnoplánovacie predpoklady lokality

Územie je v ÚPN hl. m. SR Bratislavy definované ako – zeleň lesoparkov. Návrh je v súlade s ÚPN hl. m. SR Bratislavy.

4.7. Námety na nové produkty

4.7.10. Nové produkty CR

Kongresy medzinárodného významu

Kongresovú turistiku považujeme za najperspektívnejší produkt, na ktorý sa bude mesto Bratislava orientovať. Vzhľadom na požiadavky trhu a konkurencieschopnosť Bratislavy bude potrebné počítať s výstavbou zariadení, ktoré tento cieľ pomôžu priblížiť k realite:

Navrhujeme výstavbu aspoň jedného veľkokapacitného kongresového centra (monster centrum), ktorého rozsah bude pokrývať potreby organizovania celoeurópskych a celosvetových akcií. Potenciálne lokality na tento typ centra sú uvedené vyššie.

Okrem toho navrhujeme výstavbu stredne veľkých a hotelových kongresových zariadení, ktoré uspokojia požiadavky organizácie celoslovenských a medzinárodných kongresov. Potenciálne lokality pre tieto zariadenia sú navrhované v predchádzajúcich častiach.

Lodná MHD - lodné taxi

Mesto Bratislava doteraz nemá vybudovaný plnohodnotný vzťah k rieke Dunaj. Jej využitie pre CR a život v meste sa zužuje na prevádzku medzinárodnej lodnej dopravy a botelov. Navrhujeme oživiť Dunaj a využiť rieku aj na iné atraktivity:

- Lodnú MHD – lodné taxi, ktoré by zabezpečovalo dopravu po rieke v rámci mesta a spájalo jednotlivé atraktivity na nábreží:
 - Hradisko v Devínskej Novej Vsi,
 - Hrad Devín,
 - Karloveský ostrov
 - Karloveské rameno – prístav jacht
 - Pečenský les
 - Prístavisko – Propeler
 - Sad Janka Kráľa
 - Nové prístavisko - prístav jacht– nová ZOO + botanická záhrada – VIčie hrdlo
 - Veslársky areál – Jarovecké rameno,
 - Ostrov pri štrkovi Petržalka,
 - Ostrov Kopáč – chránené územie prírody – náučný chodník,
 - Galéria Danubiana

- A späť

Rieka – bicykel - loď

Navrhujeme prepojenie medzinárodnej cyklotrasy – pravobrežná hrádza Dunaja s pomoravskou (Devínska Nová Ves – Devín - Karloveské rameno) cyklotrasou, v mieste mosta Lafranconi, čím by vznikol medzinárodný okruh. Túto cyklotrasu doplní lodná MHD, čím vznikne viac kombinovateľných možností využitia: **rieka + bicykel + loď**. Využitie okruhu rozšíriť na organizáciu medzinárodných podujatí typu, napr.:

- Cyklopreteky po hrádzi okruh – Rakúsko, Bratislava, MR, Rakúsko.
- Preteky na kolieskových korčuliach - Rakúsko, Bratislava, MR, Rakúsko.

Prístav jacht – Nové prístavisko, Karloveské rameno

Navrhujeme výstavbu 2 nových prístavísk pre jachty –menšie plavidlá, v lokalitách Nové prístavisko a Karloveské rameno. V týchto bodoch navrhujeme doplnenie ďalších atraktívnych zariadení pre CR (vid' vyššie) a doplnenie potrebnej občianskej vybavenosti. Vzniknú tu dva nové vstupy do mesta z rieky Dunaj. Zatiaľ existuje len takýto 1 „mokrý“ vstup – osobné prístavisko Danubius. Nové vstupy by sa zároveň využívali aj ako zastávky lodnej MHD a vstupy do mestských atraktivít – Zoobotanická záhrada (nová 60 – 90 ha), Karloveský ostrov – zámoček + park.

Výťah na hrad z tunelu

Navrhujeme nový vstup na Bratislavský hrad priamo z existujúceho tunela, čím by sa nástup na hrad veľmi zatraktívnil a vyriešil by sa aj bezbariérový prístup. Nový vstup by vychádzal zo zastávky električky v tuneli, z ktorej by výťah ústil do priestoru severnej záhrady hradu.

V súčasnosti sa pripravuje rekonštrukcia tunela, ako aj areálu Bratislavského hradu, takže by bolo reálne tento zámer zrealizovať v relatívne krátkom čase.

Lanovka DNV- Schlosshof

V mieste bývalej pieskovne pri Sandbergu náznakovo zrekonštruovať lanovku cez rieku Moravu do Rakúska, čím by sa dal lepšie sprístupniť zámok Schlosshof z bratislavskej strany. Lanovka by nadväzovala na pomoravskú cyklotrasu a lodnú MHD.

Stredoveké hradisko v Devínskej novej Vsi

Navrhujeme postaviť repliku niekdajšieho hradiska na Skale v DNV, čím by sa zlepšila atraktivita aj vybavenosť výletného miesta Snadberg. Súčasťou by bola aj vyhlídková veža na celé Moravské pole a tok rieky Morava.

Založiť tradíciu pravidelne sa opakujúcich kultúrnych, výstavných a športových podujatí:

Krajinná výstava záhrad – MČ

Navrhujeme vytvoriť tradíciu krajinných záhradných výstav (nadviazať napr. na Flóru) a každoročne, prípadne raz za 2 roky organizovať výstavu v inej mestskej časti, s cieľom zrekonštruovať, prípadne založiť v **každej mestskej časti mestský park**. Organizácia by mohla vyjsť zo skúseností v SRN, kde takéto výstavy organizujú niekoľko rokov a sú s nimi veľmi dobré skúsenosti.

V Nemecku tento produkt existuje od roku 1980 za účelom rozvoja a skrášenia mesta. Prebieha to vo forme 6 mesačnej "výstavy". Niečo sa vystavia, opraví a potom sa počíta s vysokou návštevnosťou a mesto sa dostane do povedomia... Je to zamerané na nie veľmi príťažlivo vyzerajúce mestá. Finančná podpora je väčšinou od investorov, nejaká časť sa dá získať z EU zdrojov, plus od Ministerstva. Počíta sa so ziskom z "výstavy", z návštevnosti a rôznych sprievodných akcií, ktoré pol roka prebiehajú...

Od roku 1996 to organizujú aj v Rakúsku. Ako som vyrozumela, väčšinou vznikne spoločnosť, ktorá Landesgartenschau priamo podporuje (asi investori)... V roku 2006 sa konala cezhraničná výstava medzi bavorským mestom Eger a Chebom. Efekt z akcií je dvojaký – prílev turistov počas výstavy do mesta a trvalé zlepšenie imidžu a ŽP mesta.

Tance

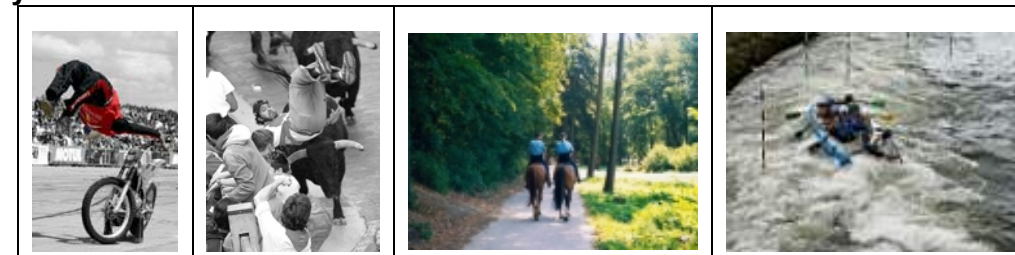
Nadviazať na tradíciu tanečných pretekov v PKO v spoločenských tancoch. Organizovať medzinárodné tanečné súťaže – Na krásnom modrom Dunaji- minimálne raz ročne.

Výstavy psov

Vytvoriť tradíciu Výstav psov v Petržalke, s medzinárodnou účasťou.

Vytvoriť nové produkty so zapojením okolia mesta Bratislavy

Námety:

Limes Romanus

Za jeden z perspektívnych produktov, ktorý by bol nesporne atraktívny pre celosvetovú klientelu považujeme zostavenie špeciálneho programu poznávania historických pamiatok v podunajskom regióne v súvislosti s pohraničnou funkciou rieky Dunaj, v čase Rímskej ríše s viacerými pozostatkami pevností a táborov obranného systému Limes Romanus v Rakúsku, na Slovensku a Maďarsku. Jedinečné pamiatky zachované z tohto obdobia sú :

- Petronell, Bad Deutch Altenberg – Carnuntum – vojenský tábor z rokov 4 až 37 n.l. a civilné mesto, ktoré vzniklo na križovatke Podunajskej a Jantárovaj cesty
- Devín – pozostatky kamenného rímskeho objektu
- Dúbravka – Villa Rustica – pozostatky roľnícko- remeselníckej usadlosti
- Rusovce - Gerulata – pozostatky rímskeho vojenského tábora z 2. až 3 stor. a príahlej civilnej osady
- Mosonmagyaróvár – Ad Flexum – rímsky vojenský tábor s obchodnou funkciou
- Győr – Arrabona – jedno z najdôležitejších sídiel v provincii Panónia s vojenskou a obchodnou funkciou
- Iža – Kelemantia – zvyšky rímskeho vojenského tábora
- Komárom – Brigetio – rímsky vojenský tábor
- Ács – Ad Status – pozostatky rímskej pevnosti
- Štúrovo – Burg – zvyšky pohraničnej pevnosti
- Nyergesúfalu – Crumerum – strážny tábor
- Estergom – Solve – jedna z najdôležitejších pevností obrannej severnej hranice
- Dorog – rímske sídlisko
- Pilismarót – Ad Herculeum – bývalá rímska pevnosť, zachované zvyšky strážnej veže
- Poznávanie týchto pamiatok by bolo možné autobusom resp. v kombinácii s plavbou po Dunaji.

Centrope – produkty

V rámci iniciatívy CENTROPE boli cielene vytvorené ďalšie zaujímavé produkty CR, týkajúce sa celého regiónu. Cieľom týchto produktov bolo vytvorenie nových príležitostí hlavne pre obyvateľov regiónu a produkt zatiaľ nebol zameraný na európsku, resp. celosvetovú klientelu.

V rámci cezhraničných aktivít tak vznikli nasledovné produkty :

- po CENTROPE na bicykli,
- po stopách Haydna v regióne CENTROPE,
- poznávajme zelený stred Európy,
- zažiť niečo nové stojí priamo pred vašimi dverami

Ako nový produkt určený aj pre širší okruh záujemcov sa pripravuje :

- o po ceste za zážitkami v strede Európy,

Predmetné iniciatívy v rámci projektov CENTROPE môžu byť podnetnými pre vznik nových nápaditých produktov aj pre mesto Bratislavu.

Dilema turistu vyriešená: ZOO botanická záhrada Vičie hrdlo

5. Tabuľková časť – Pasport zariadení cestovného ruchu v Bratislave